1885 TIZENKILENCZEDIK ÉVFOLYAM. 326. SZÁM. BUDAPEST, PÉNTEK, NOVEMBER 27.

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI UTCZA 6. SZ.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.

ELŐFIZETÉSI DIJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre . . . . 20 frt. | Egy negyedévre . 5 frt.
Egy fél évre . . . 10 frt. | Egy hóra . . 1 frt 80 kr.
Külföldre: 3 hóra Németországba 3 frt 30 kr. Franciaba, Olasz, Orosz, Török, Görög, Spanyolországokba, Svájcz., Romániába és Szerbiába, valamint amaz országokba, melyek a postaszerződéshez tartoznak, negyedévre 9 frt 20 kr.
Egy szám ára helyben 6 kr., vidéken 7 kr.

EGYETÉRTÉS

KIADÓ-HIVATAL:
BUDAPEST, IV., KECSKEMÉTI UTCZA 6. SZ.

HIRDETÉSEKET ÉS NYILTTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVESZ A KIADÓHIVATAL.
Hirdetéseket felvesz a külföldön:
Bécsben: Főügynökségünk: Stern Móritz hirdetési irodája, I. Wollzeile Nr. 22.
Oppelik A., I. Stubenbastei Nr. 2.
Mosse Rudolf, I., Seilerstätte Nr. 2.
Haasenstein és Vogler, I., Wallfischgasse 10.
Daube G. L. és Társa, I., Wollzeile Nr. 12.
Dukes Mikes, I., Riemergasse Nr. 12.
Schalek Henrik, I., Wollzeile Nr. 14.
Herndl Alajos, I., Wollzeile Nr. 25.
Frankfurtban a/M.: Daube G. L. és Társa.
Párisban: R. Mosse, 40, r. Notre-Dame-d.-Vict. Agence Havas (place de la Bourse).

A KÚRIA KÖNYVTÁRA

A bíróságok rendőri felügyelet alatt.

A nyár folyamán már kiszivárgott kormánykörökből, hogy Tisza Kálmán a bíróságokat policziális felügyelet alá akarja helyezni s komiszáriusnak fölébük az uj főispánt helyezi. Már akkor szóltunk a dologról, de az egész ötlet oly bolondnak, az egész terv oly homályosnak látszott, hogy ilyes valamiféle törekvés lehetőségében komolyan kellett kételkednünk. Csakhamar abban hagytuk tehát a kérdés fejtegetését, számitván arra is, hogy az egész hir alaptalannak fog bizonyulni.

Az uj megyei törvényjavaslat kiábrándított. A képtelen és nyomorult terv előttünk áll igen kevéssé leplezett mezitelenségében.

Nézzük csak, mi hatásköre lesz a «beamter-főispán»-nak a bíróságok fölött.

Először a bíróságok és birák eljárására vonatkozólag jelentést tehet a miniszterhez s ha felszólittatik: köteles is tenni.

Másodszor minden egyes birótól minden konkrét esetre vonatkozólag felvilágositást követelhet magának.

Harmadszor előléptetésnél vagy uj kinevezésnél joga van egyéneket ajánlani, fontosabb állomások betöltésénél pedig egyenesen meghallgattatik az illető egyének iránt.

Ime e három pontban van meghatározva az uj főispán rendőri joga a bíróságok fölött. Mondhatjuk: a legszokatlanabb s a legvastagabb epithetonokkal se lehet eléggé jellemezni azt az alávaló politikai törekvést, mely e három pontban nyilvánul.

Vegyük csak sorba lehető röviden e három pontot.

A bíróságok és birák «eljárása» alatt a szoros értelemben vett biráskodást, a hivatalfőnöki adminisztrácziót, a segédhivatali ügykezelést s végül a pénzkezelést kell érteni. Ide lehet még venni a királyi ügyészségek hivatali hatáskörének egyes ügyköreit.

Már most ezen «eljárások» melyike közül fog az uj főispán kémkedni és jelentéseket tenni? Beleavatkozik tán abba, hogy a birák minő itéletet hozzanak? Vagy az elnök miként alakitsa meg a tanácsokat? Vagy az ügyészség minő ügyben, mily rendben s miféle inditványt tegyen? Vagy az elnök, járásbiró s ügyész, mint hivatalfőnök miként vezesse az adminisztrácziót? Vagy a birói eljárási költségek mikor, miként s mily összegben fordittassanak ide vagy oda?

És aztán a főispán miként szerez magának mindezekről vagy ezek bármelyikéről értesülést? Beül tán a pertárba, vagy a kiadó- és iktatóhivatalba vagy megvizsgálja az elnöki és ügyészi naplókat és iratokat s az egyes birák előadói iveit? Vagy tán maga elé rendeli a birót, mint a hajdut s megczenzurázza, mikor jónak látja?

Ez is lehet. Ott van a törvényben, hogy egyes bármely birótól minden konkrét esetben felvilágositást követelhet. Mit tesz ez? Felelősségre vonja a birót talán az egyes perekre s azokban teljesitett eljárására nézve? Beleavatkozik tán a telekkönyvi és bünvádi esetek miként elintézébe is? Megszabja tán direkte vagy indirekte, hogy melyik félnek vagy ügyvédnek ügyében s miként járjon el a bíróság időnként és esetenként?

De hát hova lesz igy a birói és ügyvédi függetlenség? Mi szükség van ekkor törvényszéki elnökre? S általában hova lesz a jogbiztonság?

Folytathatnók e kérdéseket, de e helyett röviden mutassunk rá a harmadik pontra. E pontban a főispánok biráján lási joga van meghatározva.

Kit kell kinevezni birónak, vagy kit kell előléptetni a bíróságok körében? Azt, a ki értelmiségénél, jelleménél s munkaképességénél fogva legjobban előmozditja saját munkakörében az igazságszolgáltatást.

Ámde a főispán előtt ez mellékes dolog. Előtte fődolog az, hogy ki tehet legjobb kortesszolgálatokat a kormánynak s kit kell a mellőzéssel büntetni azért, mert politikai függetlenségének adta jelét?

Igy válik Tisza kezében hitvány kortestanyává az igazságszolgáltatás temploma.

Kiváncsiak vagyunk, vajion a pesti főispán rendőri felügyelete kiterjed-e a fővárosban székelő összes bíróságokra? Kiváncsiak vagyunk, hogy a kuria és a királyi tábla mit szól e javaslathoz a jubileum napjaiban?

Vajjon Pauler Tivadar, a jogtudor, a jogtanár, a jogász iró s az igazságszolgáltatás modern intézményeinek barátja beleegyezett-e e javaslatba s beadja-e lemondását, ha ez törvénynyé válik? És az uj igazságügyi államtitkár, a ki pár hó előtt még biró volt, mit szól e javaslathoz?

Undokabb és veszélyesebb merényletet, mióta alkotmányosság van a világon, még nem követett el az alkotmány alapintézményei ellen miniszter, mint a minő ez a javaslat. Lehetetlennek tartjuk, hogy a parlament még mai romlott állapotában is ezt megszavazza.

Ha azonban megszavazza: akkor Tisza Kálmán siessen a sajtószabadságot is azonnal és gyökeresen kiirtani. És ezzel együttesen a szólási és gyülekezési szabadságot is. Hadd legyen siri csend az országban. Mert ha ily csendet az országra erőszakolni nem tud: legyen készen a jubileumi szemfényvesztés után a komoly ellenzés oly viharos kitöréseire, a minőkben jubilált tiz évi miniszterssége alatt még nem volt része.

Budapest, nov. 26.

A *főrendiház* deczember hó 1-én d. e. 11 órakor tartandó ülésében az 1885: VII. t. cz. 27. §-a értelmében kiküldendő országos bizottság öt főrendi tagja fog megválasztatni. Miről a távollevő főrendek az elnökség által oly megjegyzéssel értesittetnek, hogy az ülést megelőzőleg ½11 órakor értekezlet fog tartatni.

A haldokló királyság.

XII. Alfonzó király halála uj megpróbáltatások és uj szenvedések korszakát idézi fel Spanyolországra. Mintha a végzetnek engesztelhetlen haragja üldözné a spanyol népet, egymásután érik oly csapások, melyek a romlásnak mindig mélyebb örvényeibe taszitják. Az utóbbi években a természet minden gonosz erői, az elemek minden veszedelmes hatalma összeesküdve támadták meg az ország egészséges fejlődését. Földrengések pusztitottak el egész vidékeket, a kolera-járvány szörnyen megtizedelte az ugy sem sürü népességet, s most élte virágjában meghal a király, kinek személyes képességei és megszerzett népszerüsége az egyedüli garanczián képezték, hogy az ország békéje és a politikai rend állandóbb jelleget nyerhetne.

Mily veszélyekkel fenyegeti a király halála a köznyugalmat, nagyon elárulják azok az intézkedések, melyeket a kormány rögtön a kimulás után tételett. Madridban és a nagy városokban a katonaság mozgósitva van, az északi tartományokba máris hadsereg indult. Egyik madridi sürgöny már kormányváltozást is jelent; a jelenleg uralkodó konzervativ-klerikális párt a hatalmat a liberális-demokrata párt vezéreinek fogná átadni. Mindezek az intézkedések ama veszélyek ellen vannak irányozva, melyek a spanyol alkotmányos monarchiát ép ugy az abszolutista érzelmü karlisták, mint a republikánusok részéről közvetlenül fenyegetik. Az utolsó két év mozgalmai szembeszökően tüntették ki, hogy mindkét párt agitácziója nagyon előhaladt és Alfonzó királynak tizenegy évi uralma az alkotmányos intézmények biztonságának alapjait sem teremtette meg. Halála a készen álló, harczra szervezkedett forradalmi táboroknak jeladás lesz arra, hogy a polgárháboru fenevadait rázuditsák az országra.

Fogják-e a tett intézkedések legalább fentartani a monarchiának ügyét a kitörő válságok között, ezt is nehéz elképzelni. Alfonzó után nem maradt fi-utód, a trónöröklés most öt éves elsőszülött leányát illeti, kinek nagykoruságáig az özvegy királynőnek kellene a regensséget vezetnie. De a spanyolok Izabella királynő és anyja uralmának idejéből nagyon keserü emléket óvtak meg a női kormányzatról. Krisztina osztrák főherczegnő az örökösen versengő spanyol államférfiak és tábornokok között alig is birhat helyes választást tenni, a spanyol népben pedig már idegen volta is mély bizalmatlanságot kelt iránta. A loyális hűség tradicziója az uralkodó pártokban már régen kiveszett. De legnagyobb baj magának a hadseregnek állapota, melyre most a rend fentartásának kell ráhárulnia. Mit ér a hadseregnek mozgósitása, ha éppen a hadseregben van a legkevesebb megbizhatóság? Alfonzó, ki nagy előszeretettel foglalkozott katonai ügyekkel és a tábornokok barátságát kereste, tudott magának a hadseregre annyi befolyást biztositani, hogy a ki-kitörő rakonczátlan szellemet lenyügözhette. Most a tábornokok versengő becsvágya ujra felszabadul és a következő zavarokban korlátlan kielégitést fog keresni. A politikai pártok lázadását aligha meg nem előzi valami katonai pronuncimento, mely tábornoki diktátorok kezébe fogja letenni a kormány vezetését.

Az alkotmányos monarchia bukása után a kormányzat előreláthatóan köztársasági szint fog nyerni. A köztársasági kormányzattal tizenkét évvel ezelőtt a spanyolok szomoru tapasztalatokat tettek, mert óriási zavarokba döntötte az országot, de Ruiz Zorillának fáradhatlan agitácztója és Castellárnak meg nem csorbitott hirneve azóta a republikánus ügyet uj erőre juttatták. A nagy városok lakossága, a hadsereg nagy része, a republikánus elvekhez szilanak. A jelentékenyebb tábornokok közül is több ennek a pártnak hive. De állandóságot a republikánus kormányzat aligha szerezhet nagyobb mértékben, mint a vele tett első kisérlet idejében. A spanyol népnek nagy rétegeiben még feltétlenül uralkodó papság és a régi abszolut tradicziók hivei most is elkeseredett és kibékithetlen harczot inditanának, a szoczialista és kommunista törekvések pedig nemsokára az őrült tulhajtás, a meghasonlás és belviszály minden átkát vinnék ujra a republikánusok táborába. Az egyházi bigotteriának kizárólagos nevelése, az inquizicziónak több százados uralma alapjában megrontották a spanyol népnek ugy gazdasági életrevalóságát, mint politikai szellemét. Gőgös merevség, vad türelmetlenség, sötét szenvedély jellemzik a spanyolok közéletét, mely nyugalom nélkül hánykódik a vélemények legnagyobb ellentétei között.

De még az is valószinü, hogy a köztársaság kikiáltása messzebbható bonyodalmat fogna felidézni A monarchikus hatalmak a legnagyobb nyugtalansággal néznék, ha földrészünkön a második nagy köztársaság alakulna meg. Németországnak ily nyugtalanságra annál inkább volna oka, mert a két szomszéd köztársaság egyszersmind a latin nemzetek szövetségét inaugurálná. És csak emlékeznünk kell rá, hogy épen a spanyol trón kérdése okozta 1870-ben is a nagy háborut Franczia ország és Németország között.

Szegény Spanyolország. Királya meghalt, népe halálos ágyon.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése nov. 26-án.

I.

A képviselőház ma rövid, másfél órán át tartó ülésben elintézte a napirendet, észrevétel nélkül elfogadta a ház november havi költségvetését, azután folytatta és befejezte a közjegyzői törvény módositásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását, melynek folyamán módositványt adtak be. Gáll József, Lázár Ádám, Lükő Géza, Veszter Imre, Teleszky István. A törvényjavaslat végleges megszavazása a legközelebbi ülés napirendjére tüzetett. A napirend előtt *Fejérváry* honvédelmi miniszter bemutatta a közös hadseregbeli katonai növeldékben rendszeresitett magyar alapitványi helyek betöltéséről s a Ludovika-akademia állapotáról szóló jelentését, mely a pénzügyi bizottságnak adatott ki. *Hegedüs* Sándor előadó benyujtotta a pénzügyi bizottság jelentését a temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat pénzügyi viszonyainak szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyában. A jelentés tárgyalását a keddi ülés napirendjére tüzték. A legközelebbi ülés szombaton lesz.

II.

Elnök: Péchy Tamás, *jegyzők:* Tibád Antal, Szathmáry György, Ábrányi Kornél.

A kormány részéről jelen vannak: Tisza Kálmán miniszterelnök, Fejérváry Géza br., Pauler Tivadar, Trefort Ágoston, Bedekovich Kálmán.

Az elnök kéri a házat, hatalmazza fel arra, hogy Bacon József elhalálozása folytán Kisküllömegye kőhalmi választókerületében szükségessé vált uj választás iránt az intézkedéseket megtehesse. (Helyeslés.)

A ház a meghatalmazást megadja.

Az elnök bemutatja Rácz Ánanász képviselő levelét, mely szerint egészségének helyreállitása czéljából, 6 heti szabadságidőt kér. A ház a kért szabadságidőt megadja. (Helyeslés.) Bemutatja a budapesti I. ker. rendőrkapitányság 3689. számu kérvényét, melyben dr. Andaházy László képviselő mentelmi jogát, kihágás (mivel kutyája szájkosár nélkül járt az utczán) miatt felfüggesztetni kéri. Kiadatik a mentelmi bizottságnak. Sopron szabad kir. város közönségének kérvényét, melyben 1870: XLII. t.-cz. 20. §. a) pontjának törvényhozás utján való magyarázása iránt esedezik. Kiadatik a kérvényi bizottságnak. A budapesti ügyvédi kamarának kérvényét, melyben a telekkönyvi betéteknek a földadókönyv és az állandó kataszter adataival megegyező szerkesztéséről és a telekkönyvi rendeletek pótlásáról és módositásáról benyujtott törvényjavaslatra tett észrevételeit figyelembe vételni kéri. Az igazságügyi bizottsághoz utasittatik.

Fejérváry Géza b. honvédelmi miniszter: Az 1882. évi XXV. t. cz. 7. szakaszának, valamint az 1883. évi

A budapesti társaságból.*

Az udvar.

Királyunknak már lovagias megjelenése is a nemzeti önérzetet emeli a magyar emberben.

Nemcsak példás uralkodó az alkotmányos felségi jogok gyakorlásában, de fáradhatatlanul munkabiró is fejedelmi teendőinek naponkénti ellátásában. Az a fejedelmi kéz, mely oly bizton lövi le a láthatatlanságba emelkedő bérczi sast, s oly remekül kezeli rohanó hadoszlopainak élén a vágtató arab ménen a gyeplőt, napjában a fejedelmi iróasztalnál is annyi munkát, oly lelkiismeretes belemélyedéssel végez, hogy alig birná meg azt az államnak kevésbbé edzett kenyérkereső hivatalnoka.

Eltekintve ama napoktól, a melyeken merész vadászkalandok által frissiti föl munkaerejét, Ferencz József már oly kora reggeli órákban végzi fejedelmi munkáját, a midőn még az államgépezet összes közegei kivétel nélkül, álomba merülve kergetik a földi lét illuziót. Négykor, ötkor reggel már rég hivatalos akták előtt ül, s betüről-betüre végig olvas minden birói itéletet, mely a kegyelmi jog gyakorlása végett hozzá fölterjesztetik.

Emlékező tehetsége rendkivüli. Érti birodalmai összes népeinek nyelvét, folyékonyan beszél pedig vagy tizenkettőt.

Felséges nejével, a királyasszonynyal rendszerint angol nyelven társalog, de vajmi gyakran édes hazánk nyelvére fordítja a szót.

A magyar nyelvnek teljes birtokában, oly mintaszerü kiejtéssel és hangsulyozással beszéli azt, hogy tanulhatna tőle nem egy magyar akadémiai tag.

Nem kevésbbé meglepő, mennyire meg bir emlékezni még évtizedek mulva is azokra, a kiket valaha, tán csak éppen egyszer látott.

***

A királyasszony festőileg szép alakján örömittas önérzettel csüng a magyar nemzet minden rétege, irigylik azt tőlünk Nyugat-Európa bámuló nemzetei és a késő utókornak hirdeti e délczeg női szépség bájait egy egész irodalom.

Lényének fényét csak egy mulja fölül: a szünni nem tudó könyörérzet magasztossága, melylyel nem sejtett pillanatban a legtávolibb tájakon is letörli a szenvedő anya és a szenvedő gyermek szeméből a könyüt.

Már alkotmányosságunknak fölujuló hajnalhasadta előtt a zord idők ama kétségbeejtő sötétében, az ő alakja volt az, a melyre tekintve, a magyar nemzet ujra remélni tanult jövőjében. Már ekkor sajátította el a királyasszony zengzetes nyelvünket, s azóta folyvást a legbensőbb előszeretettel beszéli azt felséges családja körében. Beszéli pedig oly szépen, mikent eddig magyar királyné még soha.

De még van egy nemes vonása a királyasszonynak, a mely méltón mintául szolgálhatna minden uralkodó hitvesének! Nem avatkozik a politikába, nem avatkozik a közügyekbe, csak akkor, ha lendületet, ha támaszt kell nyujtani a köziótékonyság valamely nagyszerü kezdeményezésének.

***

A trónörökös, Rudolf főherczeg rendkivüli tünemény a Habsburgok dinasztiájában.

Egy eszményi alak ő, a mely magában egyesiti a lovagkor legendáját a jövő század óriási kulturális kibontakozásának reményével.

Ott lebeg a bérczletőn, s üzi a kábitólag szökelő zergét szikláról-sziklára, — egy óra mulva muzeumában ül, boncolgat, górcsövez és elmélkedik a fauna titkai fölött, mint egy szellemdus természetbuvár; majd ismét papirra teszi gondolatjait oly csinnal, mely lelkesedésre ragad egy Jókai Mórt.

Magas müveltsége, világlátott önészlelésen alapuló, sokoldalu képzettsége, komoly életiránya örömöt okoz nemzetének: mert oly vonásokat ismert föl ez leendő királyában, a melyek ma már egyedül lehetnek egy valóban korszerü uralkodás biztositékai.

A mi trónörökösünknek van egy tulajdonsága, a mely a történet folyamában éppen nem volt közös rendszerint európai trónörökössel, de a mely tulajdonság elvégre is nagyon diszére válhatnék bármely trónörökösnek: és ez az, hogy Rudolf főherczeg valóban férfias nyiltságánál fogva nem barátja a leplezgető beszédmodornak, hanem ép ugy vallja, mint szereti hallani a jól átgondolt, komoly, őszinte szót. Megmondta ő eléggé érthetőleg, hogy mi nem tetszik neki ifjabb magnásainkban. Nem hajhászsza a népszerüséget, nem alkalmazkodik az előitéletekhez, az áramlatokhoz még a társadalmi téren sem; hanem saját érdemei, saját egyéni ereje által igyekszik magához csatolni a nemzet értelmiségének hajlamait; és ez helyesen van igy. A jövő záloga ez; igy illik ez Magyarország leendő apostoli királyához. A trónörökös fenséges neje, Stefánia főherczegnő elbüvölte nemzetünket keresetlenül szeretetreméltó ifju lényének üde fenségével.

Már maga a gondolat, hogy a belgák alkotmányos királyának leánya, s a felejthetlen József nádor unokája ő, — egy hőn ápolt gondolatot éleszt és egy édes visszaemlékezést gyujt minden honfi kebelében.

A napok, melyeket a trónörököspár Erdély bérczei közt oly gyönyörrel, otthonossággal éldel, — a kitüntetés, a barátságos vonzalom, a melylyel ifju főurainkat és családjaikat fesztelenül meghitt körébe vonja — mindez nagyon jól esik a magyarnak annyi komor nélkülözés és áldáz meghányattatás után.

***

A királykisasszony Mária Valéria főherczegnő egészen magyar neveltetésben részesült. Gyermekkorától fogva magyar volt nevelő környezete, egy kitünő tudós és hazafias magyar főpap: Rónay Jácint püspök vezetése alatt. Most már az ifju, szép főherczegnő nemcsak legkedvenczebb olvasmányait a magyar irodalom termékei közül választja, de mint magyar irónő diszíti nemzetünk szellemi életét. Szinmüveket ir magyar nyelven. Ki hitte volna, hogy lehetséges ez, még csak két évtized előtt is, a Habsburgok monarchiájában? Midőn ezelőtt alig türtek meg a Burg falai magyar szót s midőn főrangu magyar hölgyeink maguk is annyira elhanyagolták volt, hagyományos szokás szerint, nemzeti nyelvünket, miszerint már-már azt látszottak hinni, hogy jól magyarul tudni ellenkezik egy magyar mágnásnőre nézve az udvarképességgel!

***

József főherczeg, a felejthetetlen József nádor méltó fia, tökéletes magyar ember. Nincs nálánál bensőségteljesebb, hivebb magyar e hazában.

Magyar az ő anyanyelve, magyar a gondolkozásmódja, magyar az életmódja, magyar minden kedvtöltése, magyar minden izében a szive dobbanása.

Magyar, még pedig a szine javából. Nem ismer ő sem kasztszellemet, sem affektácziót: fenségesen magyar nála az értelem, a kedély, a rokonszenv egyiránt.

Midőn az alcsuthi csizmadiával varrat magának csizmát, — midőn felszállitja fenséges családját az alföldiesen megrakott szénaszekér tetejére, — midőn tulajdon fenséges kezeivel főzi a paprikást, minden rendü és minden rangu szüreti vendégei számára, — midőn takaros makrapipával ajándékozza meg szeretett egykori nevelőjét, a nagyérdemü tudós Römer Flóris apát urat, — meg a mikor táncra perditteti Jókai Mórt a főherczegi kastély palotás termében, ekkor mindannyiszor a tőzsgyökeres magyar huszár legendáját éli át ujra meg ujra nemes lelke legtitkosabb mélyében. Szereti is a magyar ezt a főherczeget, hogy szinte a szive tele csordul utána.

De hát József főherczeg nemcsak mulatni tud hasonlithatlan magyar zamatossággal: dolgozni is tud és szeret ő ugy, mint az a magyar ember, a ki nem érti félre ezt az igét, hogy a magyar embert az Isten is jó kedvében teremtette.

Példás apa, példás férj, fenséges gyermekeinek gondos nevelése valódi mennyország volt az ő fönkelt lelkiismeretességének; egy oly magasztos feleség oldalánál, mint Klotild főherczegnő, — e fényteltt szépségü nemes női lény — a földi pálya egy oly férfiura nézve, mint József főherczeg, valóban csakis mennyország lehet.

Gyönyörködhetik is fenséges gyermekeiben, mint a hogy gyönyörködik bennök az egész haza. Mária Dorottya főherczegkisasszony bevégzett remek szépség, magában egyesiti fenséges anyjának és atyjának sugárzó vonásait és eszményileg magyar tulajdonait.

Kormány és országgyülés.

Báró Kemény Gábor valódi tudós. Szakmáját, az államtudományt és a nemzetgazdaságtant forró hévvel müveli évtizedek óta. A ki az erdélyi fejedelmek e sarját a hatvanas évek elején garçon lakásán a Széchenyi-ligettel szemközt figyelmesen észlelhette és egyuttal ismerte azt a munkásságot, a melyet már kora ifjusága óta a tudományos irodalom terén kifejtett, az előre sejthette, hogy alkotmányunk helyreállitása esetén báró Kemény Gábor fontos államférfiui szerepre leend hivatva.

Tudományos hajlamait nemcsak ama ragyogó példa érlelte, a melyet neki közel vérrokonának, Erdély egyik legkitünőbb tudós irójának, a néhai gróf Kemény Józsefnek eredménydus élete adott, de saját anyai nagyapjától: az öreg Zeyktől is örökölte, a ki szintén egyike volt a tudomány ihlett munkásságu bajnokainak a bérczek honában.

Irt báró Kemény Gábor történeti müveket is, igy többek közt irt Nagy-Enyed multjáról is: de az egész nagy magyar haza magasabb érteimiségének figyelmét ama nevezetes államböleszészeti kisérlete által vonta magára, a melylyel még egészen fiatal korában báró Eötvös Józsefnek európai hirü nagy müvét a XIX. század eszméinek befolyásáról megtámadta volt.

Be volt akkor borulva a láthatár mindenfelől. Legkevésbbé mutatkoztak azonban még a pirkadás jelei a budapesti highlife részéről. Németül beszéltek akkor összes autochton köreiben és mindenről inkább, csak a tudományról meg a magyar irodalomról nem.

Az éltesebbek el voltak kedvetlenedve az idők mostohasága folytán; egyáltalán nem mertek füzni komolyabb reményeket a haza jövőjéhez még a jobblelküek sem; a fiatalok meg élvezték a jelent és midőn a sportnak minden ismert angol és nem angol neméből kifogytak, a geniális Béla grófnak rejtve gunyoros inditványára délutánként fellábon ugrándozták körül — természetesen szigoruan zárt körben — a margitszigeti romokat.

Midőn báró Kemény Gábor müve a «nemzetek fejlődéséről» megjelent, első pillanatra meglehetősen vegyes érzelmeket keltett az a magyar fővárosban. Néhány protestáns irodalombarát házában élénk eszmecsere támadt annak értéke fölött az irodalmi monopolium eddigi nimbusának nem csekély rovására. A nagy tudományu hires orvosnak Almási Balogh Pálnak külön estélyeket kellett adnia, nehány habitué kivánságára, hogy a házához járatos uri elemek az irók és tudósok nézeteivel e könyv fölött megismerkedhessenek; a Tarczalovics-ház bájdus és kecsteli erdélyi hölgyei diadalmas honleányi erélylyel lejtettek végig az oszlopcsarnokon, miután Balogh Melanietól megtudták, hogy az atyja estélyén tekintélyes irók a földijök müvét irodalmi eseménynek nyilvánitották; pár nap mulva heves tollharcz indult meg a hirlapok hasábjain, mely annyira indulatba hozta a kedélyeket, hogy egyfelől lelkes erdélyi jogászok meg papjelöltek, másfelől pedig báró Eötvös királyhágóninneni ifju istenitői dákóval rohantak egymásra a «Fillinger» kávéház tekeasztalánál; Török János a kezeit dörzsölte örömében a «nagy ideálistá» ért havariák fölött, és nagyot pezsgőzött báró Kemény Zsigmonddal meg Danielik kanonokkal; a kaszinó ignorálta a dolgot, — a tudományos kritika hallgatott, — az akadémia megbotránkozott; a már akkor nagyratörő gróf Zichy Jenő pedig reszketett a nemes féltékenységtől.

Közepette ennyi vajudásnak, báró Eötvös József egy nyilatkozata felnyitotta a kétkedők szemeit. Neheztelt a támadásért ő maga is, az igaz, de sokkal fenköltebb szellem volt, semhogy ne örült volna tudományos irodalmunk ily sokat igérő váratlan gyarapodásának.

«Ne bántsák kérem azt a fiatal embert, — abból még nagy ember lesz!» E szavakkal utasitotta rendre azokat a szolgalelkü orthodoxokat, a kik a maguk vaskalaposságában báró Eötvös müvének megbirálásáért jobban akartak haragudni báró Kemény Gáborra magánál báró Eötvös Józsefnél is.

E nyilatkozat azután hatott. Pár nap mulva igy mutogatták egymásnak egy hazafias förangu ház comtessei a nemzeti szinházban: Látod, az az okos formáju ur ott abban a páholyban, az egy báró Kemény, azt mondják, valamikor miniszter lesz.» — Két-három hét nem telt még bele és báró Kemény Gábort már feltünőleg hivták estélyre oly grófnék is, a kik különben csak a «Lokal und Kundschaftsblatt»-ot meg a «Fremdenblatt»-ot olvasták.

***

Több évtized folyt azóta le. Báró Kemény Gábor még mindig garçon ugyan, de oly üde testben-lélekben, akár most lenne harminczkét esztendős, — pedig többet dolgozott ő egy maga e néhány évtized folyamában, mint a nemrég megszünt főrendiház összes tagszámának talán a fele.

Dolgozott a tudományos irodalom terén. Oly értekezéseket bocsátott közre a világtörténelmi «Korszakok szelleméről», majd Macchiavelliről és Montésquieuről, hogy becsületére váltak volna azok nemcsak bármely hirneves angol vagy franczia államférfinak, de bármely hirneves államtudósnak is. Dolgozott mint publiczista az időszaki sajtó terén, sőt még lapot is szerkesztett, hogy azt a pártot, a melyhez hazafias meggyőződésből csatlakozott, a Deák-pártot az államférfiui szellem fegyvereivel szolgálhassa. Dolgozott végre a parliamentben és munkássága folytán folvitte a miniszterségig. A fuzió előtt nagyon éles deák-párti nevezetesség volt; magvas felszólalásainak sulyát nem tagadta maga az ellenzék sem és épen azért, mert maguk is sulyt fektettek az ő egyéniségére, nagyon sokat ingerkedtek vele az ellenzéki lapok tárczájában. Őszintén, utógondolat nélkül ment bele a fuzióba, sőt miután látta, hogy a Deák-párt akkori vezéregyéniségei vonakodnak — talán épen a felülről, gróf Andrássy Gyula részéről, báró Wenckheim Béla és Szlávy József által közvetitett nyomás folytán minden komoly akcziótól, — báró Kemény Gábor maga is közremüködött — főleg a förangu szalonokban — a fuzió előkészitésén. A fuzió létrejött: de báró Kemény Gábor beérte egyelőre a belügyminiszteri államtitkársággal. Később az ipar, kereskedelem és földmüvelés minisztere lett, majd végre közlekedési miniszter.

Szerfölött munkás tagja a kabinetnek, a ki a saját önálló eszméit elég tapintattal képes értékesiteni a törvényhozás terén nem kevésbbé, mint az állami közigazgatásban.

***

Helfy Ignácz Kossuth Lajos kedvencze és egyike a függetlenségi párt legügyesebb, legérdekesebb és legtalpraesettebb szónokainak; az ő parliamenti carrièreje fényesen példázza, hogy mennyire mehet egy jeles tehetségü autodidakt, ha világot lát, tud ész-

* Mutatvány a *Budapesti társaság* czimü könyvből, mely holnap jelenik meg, s a melyről közelben ujdonsági rovatunkban szólunk. *Szerk.*

XXXIV. t. cz. 6. szakaszának megfelelőleg benyujtja a közös hadseregbeli katonai növeldékben rendszeresitett magyar alapitványi helyek mikénti betöltéséről és a növendékek haladásáról, nemkülönben a honvédségi Ludovika-akadémia állapotáról szóló jelentését.

A pénzügyi bizottsághoz utasittatik.

Szederkényi Nándor: Itt az a kérdés merül fel, mért utasittatik a jelentés a pénzügyi bizottsághoz? Hiszen ez nem költségvetési kérdése! Azt hiszi, hogy e kérdés a honvédelmi bizottság elé tartozik.

Az elnök megjegyzi, hogy a költségvetéssel vonatkozással birnak a jelentések s az eddigi szokás is a mellett szól, hogy a pénzügyi bizottságnak adassanak ki.

Hegedüs Sándor a pénzügyi bizottság jelentését terjeszti elő a temes-bégavölgyi vizszabályozó társulat pénzügyeinek rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyában s kéri az osztályok mellőzésével napirendre tüzését.

A keddi ülés napirendjére tüzetik.

Következik a napirend első tárgya: a ház **november havi költségvetésének** tárgyalása.

A ház a költségvetést 83.369 frt előirányzattal észrevétel nélkül elfogadja.

Következik **a közjegyzői törvény módositásáról szóló törvényjavaslat** részletes tárgyalásának folytatása, és pedig a 32-ik §-nál

Matuska Péter előadó egy nyomdahiba kiigazitása iránt tesz inditványt.

Gáll József: A 32. §. 6-ik bekezdéséhez ad be módositványt. Inditványozza, hogy az a rész, mely «az 1881: XXXIV. t. cz. 9. §-a által előirt hagyatéki kimutatásokért és az ezekhez szükséges másolatokért a közjegyzőt díj nem illeti meg és a közjegyző azokat a birói vagy gyámhatósági megbizás folytán letárgyalt hagyatékokról elkésziteni tartozik.», s mely szerint a közjegyző ingyen köteles a másolatokat késziteni, kihagyassék. E másolatokra az általános közjegyzői dijszabás alkalmaztassék. Módositványa a következő: A 32., illetőleg jelenleg 31. §. 6. kikezdéséhez. E kikezdés első sorának végén és második sorának elején előforduló e szavak: «és az ezekhez szükséges másolatokért» kihagyandók.

Matuska Péter előadó hozzájárul e módositványhoz.

Lázár Ádám a szakaszhoz a következő uj bekezdést ajánlja: «Ezen uj díjtételek ama örökösödési eljárásokra is alkalmazandók, melyek a közjegyzőkre már előbb bizatván, e törvény életbelépte előtt be nem végettek.» (Helyeslés a szélső balon.)

Teleszky István és **Matuska Péter** előadó ellenzik a Lázár Ádám módositványát mert azt feleslegesnek tartják.

A ház mellőzi a Lázár Ádám módositványát, s a szakaszt a Gáll József és az előadó által tett módositásokkal fogadják el.

A 32—48. §§-at a ház észrevétel nélkül változatlanul elfogadja.

Veszter Imre. A most tárgyalt novella szakaszain kivül van az alaptörvényben még egy szakasz, a mely szintén módositást igényel. Ez a szakasz pedig az alaptörvény 78. §-a, a melyben az van mondva, hogy ha valamely fél egyikét sem érti ama nyelveknek, melyen a közjegyző okiratot felvenni jogositva van, a közjegyző hites tolmács meghivása mellett az okiratot magyar nyelven veszi fel. Ez egészen helyes és erre nézve legfeljebb az az egy megjegyzése van, hogy tolmács tekintetében nagyon rosszul állunk, a mennyiben különösen kisebb vidéki városokban hites tolmács nincsen s hogy ennélfogva e törvénynek alkalmazása épen tolmács hiányában ott sokszor, de bizonyára más helyütt is nagy nehézségekbe ütközik. Ez iránt azonban a kormány a maga körén belül is intézkedhetik. A szónok amaz esetről szól, a midőn a fél igenis érti az egyik nyelvet, de az az egyik nyelv nem a magyar. Akkor, a mikor a 78. §. csak amaz esetről intézkedik, a midőn valamely fél egyikét sem érti ama nyelveknek, melyeken a közjegyző okiratokat felvenni jogositva van, intézkedni kellene most kiegészitőleg arról az esetről is, a midőn a fél egyikét érti ugyan az illető nyelveknek, de az nem a magyar, miszerint igy a felek kivánatához képest ily esetekben mégis magyar okhmány legyen felvehető. Ez pedig elérethetnék, ha a ház elfogadja ama módositványt, hogy az 1874-iki törvény 78. §-ának 1-ső pontja a következő szöveggel egészittetnék ki: «A közjegyző jogositva van tolmács alkalmazása nélkül is magyar nyelven felvenni az okiratot oly felekkel, a kik a magyar nyelvet nem értik, ha a közjegyző a felek által értett nyelven okiratot felvenni jogositva van. Ily esetben azonban a közjegyző az okirat záradékában jogositványára való hivatkozással az okiratnak a felek által értett nyelven történt megértelmezését bizonyitani tartozik. Kéri e módositvány elfogadását.

Matuska Péter előadó nem tesz kifogást az ellen, hogy ez az intézkedés a dolog világossá tétele és minden kétely kizárása végett bevétessék a törvénybe. (Helyeslés.)

Teleszky István: Ha a ház elvileg hozzájárul a módositványhoz, inditványozza, hogy ez a módositás a mostani törvény 26—27-ik szakaszai közzé mint uj szakasz illesztessék be; mert a 26-ik szakasz szól a 69-ik szakasz módositásáról, a 27-ik pedig a 92-ik módositásáról, e modósttás által pedig módositatni, illetőleg kiegészittetni czéloztatik a 78-ik szakasz, ennélfogva ez oda lesz beillesztendő. Természetesen e szakasz számok, a szakasz hivatkozások az egész törvényjavaslatban ennek megfelelőleg megváltoztatandók. A mi a beillesztés módozatát illeti, elhagyatnék az inditvány ama bekezdő része, hogy az 1874. XXXV. t. cz. 78-ik szakaszának ezen és ezen helyére illesztessék. Tehát a szakasz egyszerüen ugy lesz szövegezendő, hogy «a 78-ik szakasz kiegészitésekép» stb. és azután jön «a közjegyző jogositva van» stb. mint ezt az inditványozó inditványozta. Igy a módositvány megfelel a törvényjavaslat szövegének és megfelelő helyen lesz abba beillesztve. (Helyeslés.)

Veszter Imre: Hozzájárul a Teleszky inditványához.

Lükő Géza: A felolvasott inditványban előforduló «megértelmezés» szó nem helyes, kéri azt a «megmagyarázás» szóval kicserélni. (Helyeslés.)

A ház a Veszter Imre által inditványozott szöveget a Lükő módositásával egy uj szakaszként elfogadja.

Az 50-ik §. észrevétel nélkül elfogadtatik.

E szerint a törvényjavaslat részleteiben is elfogadva lévén, végleges megszavazásra a legközelebbi ülés napirendjére tüzetik ki.

Az elnök kéri a házat egyezzék bele, hogy abból a czélból, hogy a pénzügyi bizottság feladatának mielőbb megfelelhessen, holnap ülés ne tartassék. A holnapután 11 órakor tartandó ülés napirendjére nézve javaslatba hozza: először az igazságügyi és az első biráló bizottságban hiányzó egy tag megválasztását, utána a most részleteiben elfogadott törvényjavaslat harmaszori felolvasását s végül a kérvények első sorjegyzékének tárgyalását. (Helyeslés.) Ezt határozatképen mondja ki.

Az ülés végződik 11 óra 20 perczkor.

Az öt éves mandátum.

A képviselőház közigazgatási bizottsága ma délután 5 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette a *képviselői mandátumnak 5 évre való meghosszabbitásáról szóló törvényjavaslatot.*

Szederkényi az érdemleges tárgyalás előtt felemliti, hogy e törvényjavaslat alkotmánypolitikai fontos kérdést érintvén, nem a közigazgatási szakbizottság feladata azt tárgyalni, hanem a ház osztályaihoz volna utasitandó.

Tisza Kálmán miniszterelnök felemliti, hogy e törvény hova utasitása tárgyában már előzetesen beszélt volt az ellenzék több tagjával, tehát a ház nem elhamarkodva utasitá e javaslatot a jelen bizottsághoz. Az osztálytárgyalások iránt oly csekély az érdeklődés s e tárgyalások oly sok időt vesznek el, hogy egészen kimentek a gyakorlatból. E kérdés nem is oly komplikált, hogy külön bizottságot tett volna szükségessé. Egyébiránt ha a ház akarja — a mit szóló nem pártolna — a bizottsági tárgyalás után is az osztályokhoz utasithatja a törvényjavaslatot.

Dárday Sándor ezen előzetes kérdést nem tartja itt tárgyalhatónak, mert a bizottság nem korrigálhatja a ház határozatát.

Ezután a bizottság megkezdte a törvényjavaslat tárgyalását.

Dárday előadó kiemeli, hogy e törvényjavaslat voltaképen nem is a kormány inicziativájából származik s szóló nem is hitte, hogy a kormány valamikor rá lesz vehető ily törvényjavaslat benyujtására, mert reá nézve előnyösebb a rövid 3 évi választás, mig 5 éves országgyülés inkább ki fogja tenni parlamenti kriziseknek. Puszta frázis az, hogy az 5 évre való választás a nép jogainak megszoritása. A parlament erősbitését jelenti ez, a melyre épen most a főrendiház megujitása folytán van legtöbb szükség. Szemben az állandó főrendiház hatalmi befolyásával, az 5 évi országgyülés az egészséges parlamenti életnek egyik szükséges feltétele. A kormány hatalmának ethikai alapját annyiban fogja ez növelni, hogy nem lesz annyira kitéve a kortespolitika befolyásának. Szóló meg van róla győződve, hogy növelni fogja e törvény a ház értelmi szinvonalát s társadalmi életünkre is jótékony befolyással lesz. Osztja e nézeteket az ellenzék is, de a választási visszaélések ellen több garancziát követel. Szóló szerint azonban minden szükséges garancziáról gondoskodott már a törvényhozás. A javaslatot elfogadásra ajánlja.

Gulner Gyula: E pár sornyi tvjavaslat nagy jelentőségü alkotmánykérdést involvál, a melynek ily irányu a népsuverainitás tekintetében hátralépést jelentő megfolygatására nincsenek meg a belső okok. Mentől többször gyakorolhat a nép befolyást az ország sorsára a választások által, annál több joga van a népnek s megforditva. A miniszterelnök indokolásában mintegy elháritni igyekszik magáról a felelősséget e javaslat benyujtásáért; szóló érti ezt, mert a miniszterelnök liberális párt élén nyujtja azt be. Ha nagyfoku államellenes zavargások fordulnának elő, még lehetne az államérdekre hivatkozni; de erről szólónak nincs tudomása. Igaz, hogy a középosztálynak nagy megterhelésével járnak a gyakori választások s bizonyos korrumpáló hatással is vannak a választó közönségre, de ez még nem ok ily lépésre, s még kevésbbé az, a mit az előadó a főrendiházról mondott. A nemzeti akarattal esetleg daczoló főrendiházzal szemben mindig jobban fogja akaratát érvényesithetni, oly képviselőház, melyet gyakrabban megujit a választó nemzet. Szóló nem fogadhatja el e javaslatot, mely a választások tisztasága tekintetében s a hivatalos hatalommal való visszaélés ellen mi garancziát sem nyujt, a választási elnököknek továbbra is meghagyja a visszaélésig mehető roppant befolyást s az igazolási eljárást továbbra is a párturalom befolyása alatt hagyva, hosszabbitja meg a választási cziklust. Csakis ily első sorban szükséges garancziák mellett tudna szóló e meghosszabbitásra szavazni.

Tisza Kálmán miniszterelnök megjegyzi előtte szóló szavaira, hogy Angliában a 3 éves országgyülés helyett a 7 évest, a szabadelvü kormány és párt hozta be, tehát e kérdés nem a szabadelvüség szempontjából birálandó el. Az angol szabadelvü párt abból indult akkor ki, hogy az alsóház befolyását erősitse a lordok házával szemben, s el is érte czélját. Szóló teljes öntudattal tagadásba veszi azt, hogy e javaslat erősitené a kormány befolyását a házzal szemben. 1882-ben az volt az általános ellenzéki hangulat is, hogy az 5 éves országgyüléssel szemben sokkal kisebb a kormány befolyása, mint a 3 évessel szemben. Sokkal kevésbé fogja e befolyást érezni a képviselő 5 éves országgyülésnél, mintha rövid idő mulva ismét ki lesz téve a választás esélyeinek. S épen azért nem lehet a választási cziklust nagyon hosszura tenni, mert e mellett tulhatalmassá lehetne a ház. Meglehet, hogy jelenlegi törvény mellett történhetnek visszaélések, de szabad sajtó s a házban szabad felszólalhatás mellett nem maradhatnak titokban s a mint látjuk, oly csekély az ily esetek száma, hogy a baj nem lehet oly nagy. Szóló épen nem akarja elháritni magáról a felelősséget; nem egyszer, ha ugy látta, hogy szükséges, elvállalta a felelősséget olyasmiért is, a mit nem ő tett; de az még soha sem fordult elő, hogy a felelősséget másra háritotta volna a maga tényeért. A jelen javaslatért is teljes mértékben elvállalja a felelősséget mindenki irányában.

Latkóczy az 5 éves mandátumban nem látja az alkotmány lényegét, csak egy kis jelentőségü formaságát. A mit Gulner felhozott, az elméletből vagy feltevésekből van meritve, ezeknek pedig meg kell hajolni a gyakorlati szükség előtt. Szóló nem tart attól, a mit a sajtóban hangoztatnak, hogy az 5 éves országgyülés növelni fogja a politikai közönyt, s megjegyzi, hogy annak, miként a választások olykor tulcsapnak a törvényesség határain, legtöbbször az ellenzék az oka. Szóló elismeri, hogy e javaslat népszerütlen, s hogy belőle fegyvert fognak kovácsolni; de épen ez a legfényesebb czáfolata annak, mintha a kormány saját hatalmát akarná fokozni e törvény által. Elfogadja a javaslatot.

Szederkényi megjegyzi, hogy az a kor, midőn Angliában meghosszabbitották a választási időszakot, a legimmorálisabbak egyike volt Angliában, ebből tehát nem lehet érvet kovácsolni. 1848 előtt is volt korteskedés s voltak választási visszaélések, de azért senki sem inditványozta ezek ellen a madátum időtartamának meghosszabbitását. Ha a 48-iki törvények 5 éves országgyülést alkotnak vala, szóló nem mondja, hogy azért nem liberálisok ama törvények, de most ily törvényt alkotni csakugyan ellenkezik a liberálizmussal. Szóló mi veszélyt sem lát abban, hogy az u. n. választási izgalmak soká tartanak, a visszaélések meggátlására pedig oly törvényeket kell alkotni, a melyek végre is hajtassanak. Szóló azt látja e javaslatból, hogy mi az alkotmány utján nem a liberálizmus, de még csak nem is konzervativ irány felé megyünk, mert még a konzervativizmus is kiegészitené ezt a választások tisztábbá tételéről való gondoskodással. Vajjon miként fogja a miniszterelnök igazolni a történet előtt, hogy nem az általa is bevallott választási visszaélések orvoslásával kezdte az 5 éves cziklus életbeléptetését?

Tisza miniszterelnök megjegyzi, hogy azt soha nem ismerte el, hogy a választások nem tisztán folynak, csak azt, hogy egyes visszaélések fordulhatnak elő, melyeket semmiféle emberi törvény nem akadályozhat teljesen meg. Az indokolás csak annyit mond, hogy igen soká tartanak a választási izgalmak, az pedig nem áll a nép zömének érdekében, hogy ezek igen sürün ismétlődjenek. Hozzájárul az is, hogy ezen izgalmak oly kérdéseket vetnek fel, melyeknek hosszas felszinen maradása nem áll az állam érdekében. Szóló az angol példára csak annyiban hivatkozott, hogy ez nem a szabadelvüség kérdése. A mostani 3 évi választás egészen más valami, mint az 1848 előtti, mert akkor csak a nemzet kis része vett részt benne, s a 3 évet az országgyülés kezdetétől számitották, tehát az analogia nem állitható helyesen fel. Ezzel a vita befejeztetvén, a bizottság többsége általánosságban elfogadta a törvényjavaslatot.

A részletes tárgyalásnál a törvényjavaslat czime *Tibád* inditványára a következőleg állapittatott meg: *Törvényjavaslat az országgyülés időtartamának meghosszabbitásáról.*

A javaslat egyetlen szakaszának változatlan elfogadásával az ülés véget ért. (O. É.)

A pénzügyi bizottságból.

— nov. 25.

Zsigmondy Vilmos bizottsági elnök első sorban a közlekedésügyi miniszter költségvetésének folytatólagos tárgyalását tüzi ki, ott a hol félbeszakittatott a *vizi utak fentartása és épitése* cziménél.

A kezelési és fentartási költségek *Lukács* Béla előadó jelentése alapján a költségelőirányzat szerint változatlanul megszavaztatnak. Nagyobb vita fejlődött az *uj épitkezések* rovatánál.

Kemény Gábor br. a bajai partbiztositás folytatására és befejezésére felvett 200,000 frtból 50,000 frt törlést javasol. Az előirányzott összeggel a több év óta folytatott épitkezést teljesen be lehetett volna fejezni, de a müvek veszélyeztetése nélkül egy részét, tekintettel a pénzügyi helyzetre, egy évvel el lehet halasztani. *Horánszky* ugyan nem érzi magát hivatottnak arra, hogy egy javasolt törlést ellenezzen. Azonban kérdi a minisztert, hogy a halasztás által nem fog-e a munkálat a jövő évben megdrágulni? Csak az esetben járul a törléshez, ha az állampénztár nem károsul általa. *Kemény* Gábor biztositja, hogy a kérdés erről az oldalról is megvitattatott. A szakértők nyilatkozatai szerint a halasztás nem okoz sem kárt a müben, sem a következő évben több kiadást.

A bizottság a bajai partbiztositásra előirányzott összegből 50,000 frtot töröl.

A Temes hajózhatóvá tételére előirányzott 27,000 frtnyi hitelre nézve *Lukács* Béla kérdi a minisztert, hogy ez az összeg az alantabb fekvő átmetszés kifejlesztésére, vagy a folyam levezetésére fordittatik-e? *Baross* Gábor válaszában előadja, hogy a régi meder a VII-ik átmetszésnél nincs kellően elzárva, ami az átmetszés kifejlődését gátolja. Ennek elháritására van az összeg előirányozva. A nyert felvilágositás után a tétel megszavaztatott.

A *Dráva szabályozására* a miniszter 150,000 frtot irányoz elő. *Helfy* Ignácz kérdést tesz, hogy ha a bajai partbiztositásnál lassabban haladva, megtakaritható volt 50,000 frt, nem lehetne-e a Drávánál is hasonló eljárással 50,000 frtot törülni? *Kemény* Gábor az előirányzott hitel megszavazását óhajtja, mert itt a munkálatok halasztása az eredményt veszélyeztetné.

Helfy Ignácz kijelenti, hogy szakkérdésekben valóban alig lehet a bizottságnak határozott véleményt nyilvánitani. A kik biznak a kormányban, azok megelégedhetnek a miniszter kijelentésével; de arra nézve, hogy a bizottságnak teljes birálatot gyakorolni óhajtó tagjai meggyőzessenek, szükségesnek tartaná független szakembereknek a bizottság által való meghallgatását. *Kemény* Gábor b. azt hiszi, hogy a ki nem szakember is, fölfoghatja, hogy oly nagy müveletnél, minő egy tekintélyes folyó szabályozása, kisebb összeggel, mint az előirányzott, valóban czélt érni alig lehet. Különben vannak a bizottságban jeles szakemberek, kiknek nyilatkozatát meghallgathatják.

Hieronymi Károly a kérdéses szabályozási tervet nem ismeri, tehát véleményt csak mint a bizottság egyik tagja mondhat. Konstatálhatja, hogy a Dráván Barcsing a hajózási forgalom örvendetesen fejlődött, a mi részben azon figyelemnek köszönhető, mit a déli vasuttársaság az ottani megtört forgalomra fordit. Alig van folyó az országban, melyen aránylag oly kis áldozattal, oly tekintélyes eredmény érhető el. Az egész szabályozási mü 1 millió frtba került, a mi nem sok a szabályozandó folyam hosszához képest. A kért összeg egyetlen munka végrehajtására kéretett, a miért abból törülni nem volna czélszerü. Ajánlja az előirányzat megszavazását.

A bizottság az előirányzott 150,000 forintot megszavazza.

A *Szávánál*, a preluscicai átmetszés kivitelére előirányzott 62,000 forintot illetőleg hosszabb vita fejlődött.

Hieronymi Károly az előirányzott összeg törlését inditványozza. Ezen munkálat nézete szerint a közös magyar-horvát költségvetésből fedezendő. Az előirányzott összeggel a hajózást a Száván nem lehet előmozditani, hanem ez csak a veszélyeztetett Preluscica község védelmére szolgálna. Átmetszéssel nem lehet itt a hajózhatóságot előmozditani, pedig az van a tervben. Ajánlja ismételve a törlést.

Kemény Gábor báró kéri az előirányzatot megszavazni, mivel a munkálatok ott már a mult év óta folynak. Ha a munka félbeszakittatik, az átmetszések beiszapoltatnak. Az egész szabályozási mü 132,000 frtban állapittatott meg a mult évben; a mult évben 70,000 frt folyóvá tétetett, a most kért összeg a befejezésre szükséges. Különben az átmetszés a hajózásnak is hasznára lesz.

Hieronymi nem ok nélkül tette inditványát. Annak idején 250,000 frt szavaztatott meg 4 átmetszés készitésére. De elszigetelve, nem készültek el. Később Preluscica község sürgette az átmetszéseket. A helyszinén vizsgálat tartatott és a kormány akkor a veszélyeztetett község védelmére nagyobb összeget utalványozott, a miből a védmüvek el is készültek. Ha már a munkálatokat elkezdték, nem ellenzi a befejezésüket, de ne történjék ez a magyar költségvetés terhére, hanem a közös magyar-horvát budgetből. *Baross* Gábor azt véli, hogy ezt az inditványt tavaly lehetett volna figyelembe venni, de most már késő. Megmondja nyiltan, az állam a vállalkozókkal szerződött és a félbeszakitás csak szerződésszegéssel volna eszközölhető. Különben a közös horvát költségvetésbe nem volt a kiadás átvihető, a határőrvidék polgárositását elrendelő királyi elhatározás alapján. A folyam sodra egyenesen Preluscica község templomának visz, a horvátok részéről panasz emeltetett s megnyugtatásukra vétetett fel a költségvetésbe az egész összeg.

Helfy Ignácz a nyert ujabb felvilágositás után belátja, hogy az összeget meg kell szavazni, mert kötelező szerződés áll fenn. De belátja azt is, hogy mily ellentétesek a szakértők véleményei. Hieronymi szerint az átmetszések a folyó hajózhatóságára nem hatnak, mig a kormány indokolásában éppen a hajózási érdekekre hivatkozik. Kitünik az egészből az, hogy a mult évben kellő előkészités nélkül bocsáttatott az ügy a bizottság határozata elé. *Lukács* Béla ezekkel szemben felolvassa az 1885-ik évi költségvetésben foglalt részletes indokolást s ajánlja a tételt megszavazását.

A bizottság többsége az előirányzatot megadja.

A 6. rovatban *sürgős munkákra és az állami kezelés alatt nem álló folyókra segélyképen* a folyó évre megajánlt 60,000 forint helyett a jövő évre 20,000 frttal több, vagyis 80,000 frt van előirányozva.

Helfy Ignácz ezt valóságos rendelkezési alapnak tekinti. Mivel minden irányban takarékosságra törekszünk, nem indokolt a rendelkezési alapnak 20,000 frttal való emelése. Megengedi, hogy még sokkal nagyobb összeget is lehetne hasznosan elkölteni, de ezidő szerint e rovatnál 20,000 frt törlését inditványozza. *Kemény* Gábor báró elismeri, hogy ez összeg hovaforditása diskrecziójára van bizva, de bemutatja, mire költi. Minden évben tulkiadások merültek itt fel, mik nem difikultáltattak. Helyesebbnek tartja emelését az előirányzatnak, a tulkiadásnál.

Andrássy Manó gr. szintén ellenzi az előirányzat emelését a folyó évihez viszonyitva. Ha abszolut szükség lesz intézkedni, a miniszter megteheti, de itt nem kell felvenni.

A bizottság többsége az előirányzatot **megszavazza**; több kormánypárti bizottsági tag ellene szavazott.

Miután még a müszaki egyének kiképezésére és utazási ösztöndijakra előirányzott 3000 frt megszavaztatott, a bizottság félbeszakitva a költségvetés tárgyalását, áttért a napirend második pontjára *a temes-bégai vizszabályozási törvényjavaslatra*.

Hegedüs Sándor előadó tüzetesen és világosan ismerteti a bonyodalmasságánál, de kivált rossz és homályos szövegezésénél fogva valóban nehezen megérthető javaslatot.

A javaslatnak kettős a czélja. Egyik a társulat függő adósságainak rendezése, a másik a társulat képesitése befejezetlen ármentesitési védmüveinek elkészitésére. A társulat igen rossz viszonyok közt van. Sok a függő és egyéb adóssága, összesen 9.920,000 frt. Szomoru helyzetét illusztrálják a befejezetlen védmüvek és az 1·7 millió frtra menő hátralékok. A kormány a helyzet gyökeres szanirozását egy mérsékelt kamatláb mellett felveendő, 12 millió névértékü kölcsön engedélyezésével reméli. Ebből kifizetendők az összes adósságok, elkészitendők a védmüvek, kielégitendők a társulat régi tisztviselői és teljesitendők a kisajátitások.

A kormány oly megoldást keresett, mely az állam közbelépését lehetőleg mellőzhetővé tegye. Ezt akként véli elérni, hogy maga a társulat bocsát ki kötvényeket, bár, tekintettel a hitelező igényeire, az államnak is bizonyos garancziát vállalni, sőt áldozatokat is hozni kellett. Az állam hozzájárul a társulat rendezéséhez:

1. 1 millió forint tőkével;

---

lelni, van gyakorlati érzéke és szeret dolgozni szakadatlanul.

Huzamosabb ideig lakott Olaszországban és ott oly tökéletesen elsajátitotta Dante, Petrarca és Leopardi, meg Massimo d'Azeglio nyelvét, hogy mint olasz publiczista is feltünést keltett zsurnalisztikai müködésével. Már akkor közelebbi ismeretségbe lépett Olaszország legkitünőbb államférfiaival.

Hazatérvén, abban a zöld atillában választatott meg, a melyet Kossuth Lajos viselt az isaszeghi csata u. án, a baranya-szent-lőrinczi kerület országos képviselőjévé. Azóta folyvást a házban van és elmés szónoklatai által ki tudta vivni magának, hogy a kormánypártról is osztatlan figyelemmel hallgatják a függetlenségi pártnak eme közkedveltségü vezértagját. Különösen az osztrák-magyar konzulságok gyakran magyar-ellenes és többnyire magyartalan viselkedésének éles szemü parliamenti ellenőrzése, majd a keletre készülő konzulsági személyzet tanfolyamának magyar szempontból korszerü elbirálása által szerzett magának pártonfelüli érdemeket. De a legnagyobb érdeme kétségen kivül az, hogy lehetővé tette Kossuth Lajos emlékiratainak magyar nyelven való sikeres közrebocsátását.

***

Mocsáry Lajos a függetlenségi és 48-as pártnak egyik vezéralakja. Európai müveltségü, de azért hamisitatlanul tösgyökeres magyar lelkü és magyar izlésü államférfiu. Betéve is tudja ő mindazt, a mit Carlyle, Macaulay, Guizot, Thiers, Gneist meg Lorenz von Stein az alkotmányos szabadságról meg az önkormányzatról mondanak, be is járta ő Nyugat-Európát alaposan minden zugában; azután olyan kastélya meg parkja is van Andornakon, hogy benne ellakhatnék bármely angol miniszter is: de hát azért Mocsáry Lajos oly jóizüt nevet, mint a legesiegmokrább alispán vagy szolgabiró az alföldön, ha valamely hazánkfia bármi tekintetben is külföldieskedő fogásokban keresi akár a politikai bölcseség nimbuszát, akár a highlife-tempót.

A bocsári Mocsáryak a legrégibb nemeseink közé tartoznak, és már korábbi időben is kitüntek előkelő müveltségök által. Mocsáry Lajosnak az édesatyja is sokat utazott, megnyerő modoru gentleman volt, a ki családi összeköttetéseinél fogva benső barátságban állott a hazafiasabb mágnás-családainkkal és jól beszélt angolul, a mi az ő idejében hazánkban még oly ritkaság volt, mint manapság az oly magyar ember, a ki Budapestre a saját sallangos, csöngős négyes fogatán jár föl a vidékről.

Mocsáry Lajos testestül-lelkestül alkotmányos magyar politikus. Az alkotmányos magyar politizálás s a választási előmunkálkodás és tanácskozás az ő hazafias lelkének ép oly légköri elemei, mint a meteorologiai atmoszférának az éleny meg a köneny. Még a Bach-korszak ólomnehézségü éveiben sem tudott ellenni ő e nélkül: ha nem lehetett künn a nyilvánosság terén, hát legalább éldegélő benn eme alkotmányos légkört, vendégszerető, zsandár-mentes falusi uri hajlékában, bizalmas barátai körében. Nógrádmegye, Borsódmegye, Hevesmegye öregapraja határtalan vonzalommal sorakozott már akkor köréje. Beszéltek itt azután a haza sorsáról czigány-zene mellett is, meg czigány-zene nélkül is, de mindig leplezetlen hazafiassággal: bármily zord lódi kincs. Az uri magyar szivélyességet ősöktől örökölt szinarany humoros candor szerint az ő lénye emelte az ellenzéket a tökély legmagasabb fokára.

***

Széll Kálmán nagyon egészségesen fejlett, harmonikus, erőteljes államférfiui tehetség. Nem mindennapi iudicium, vasszorgalom, kitünő szónoki adomány, példás tisztességérzet képezik Magyarország parliamenti történelmében páratlanul fényes politikai carrièrejének amaz alapföltételeit, a melyeket még a kaján irigység sem vonhat nála kétségbe. De viszont legmelegebb hivei is kénytelenek bevallani azt, a mit ő maga sem titkolhat maga előtt, hogy t. i. alig lett volna harmincz éves korában már miniszter, ha véletlenül nem lett volna keresztapja — Deák Ferencz. Mindez egyébként mit sem vonhat le Széll Kálmán érdemeiből.

Oly tiszta multtal, oly jeles tehetséggel és ernyedetlen munkakedvvel, mint Széll Kálmán, nincs mit az embernek magát «genirozni» csak azért, mert a szerencse istenasszonya is rátalált mosolyogni, ama jeles tulajdonokra, a melyeket a természet már születésekor beléje oltott vala. Hát Humboldt Sándor lett volna oly gyorsan világhirü tudóssá, ha őt a keresztvizre nem egy porosz királyi herczeg tartja vala? — Hát I. Napoleonból lett volna-e 34 éves korában már császár, ha egy végzetterhes pillanatban — akkor, midőn az arisztokratikus zendülők csőcselékét kell vala összekartácsoztatnia Páris utczáin a Nemzetgyülés parancsa folytán, — véletlenül nem sikerül a pajtásainak keresztül vinniök a függönyök mögött, hogy éppen ez az ifju, de már 26 éves korában nyugdijféle diszponibilitásba helyezett Bonaparte dandár-tábornok állittassék oda ama köztársaságmentő utczai kartács-expediczió élére?

A véletlen összeköttetés lök-ereje emelte föl oly hirtelen Széll Kálmánt a bércztetőre — ez igaz. De talpra esett ott fönn a magasban is és megállta a helyét emberségesen. Mint pénzügyminiszter maradandó becsü szolgálatokat tett hazájának. Van érdeme kétségkivül az aranyjáradék által jobbra fordult államhitel-politikának inaugurálásában és konszolidácziójában is; valamint az sem utolsó érdeme, hogy tetőtől talpig szinarany szolidságu lényében oly magyar államférfival ismerkedtek meg a világ legnagyobb bankárai, a ki bennök bizalmat tudott ébreszteni a magyar állam legközelebbi jövője iránt.

Bosznia okkupácziója miatt mondott le pénzügyminiszteri állásáról.

Azóta többször és több oldalról be akarták ugratni ismét a politikai párt-akczióba: de ő nem hagyta magát semmi irányban sem leköteleztetni. Mindössze is arra vállalkozott, hogy pénzintézeteket kormányozzon. E téren is hasznára válhatik a magyar társadalomnak és e részben «nyilvános pályájával» legfölebb csak azok nincsenek megelégedve, a kik mindenáron egy második Deák Ferenczcé szerették volna őt már most kiképezni, hogy aztán az ő szárnyai alatt miharabb visszanyerjék azt, a mit a Bittó István nem várt lemondása folytán oly hirtelen elvesztettek. Széll Kálmán modorát némelyek ellenszenvesnek tartják, az öregebb urak közül pedig nem kevesen kissé tulságosan igénytelnek. Tévednek egyébként, ha Széll Kálmán nemes ambiczióját azonositni vélik egy váratlan szerencse által elkapatott középszerü fiatal tehetségnek fenhéjázásával. A valódi államférfiu szerénysége megfér a nemes ambiczióval és Széll Kálmán szerénysége — a fenforgó körülményekhez képest épen abban nyilatkozik, hogy nem akar olybá feltünni, mint a ki még magasabbra akarná csigázni holmi «megnyerő modorok» által az ő már amugy is rendkivüli szerencséjét és mint a ki csakugyan arra vágynék, hogy beleülhessen a Deák Ferencz székébe már ily fiatal korában.

Széll Kálmán szerencsés, eszményileg szerencsés ember családi körében is. A magyar költők királyának, a halhatatlanul nagynevü Vörösmarty Mihálynak női erényekben gazdag, bájos leányát, Vörösmarty Ilonát birja feleségül.

***

Baross Gábor államtitkár a közlekedési minisztériumban. Szép carrièret csinált, de megérdemli. Kitünő tehetség, kitünő készültség és olyan parlamenti erő, a kinek a rendeltetése alig lehet egyéb, minthogy előbb-utóbb miniszter legyen. Régi nemes családból származik Trencsénmegyéből: ez volt az egyedüli ajánlólevele a hatalmi tényezőkhöz, midőn első izben belépett a képviselőházba, a mi ajánlatnak természetesen magában véve nem valami sok. Felküzdte magát a házban rövid idő alatt minden protekczió nélkül a — saját erejéből. Érezte is ezt már előre: mert már 1873-ban oly államférfiasan tudta megkötni és elhelyezni a nyakravalóját, ha az operában megjelent, hogy nem egy bálozó képviselőtársának titkos irigységét költötte fel. Fiatal, csinos, barna alak, csak kevéssel van tul azon a koron, a melyben Széll Kálmán már miniszterré lett.

***

Simor János bibornok, esztergomi érsek, Magyarország herczegprimása. Érdemdus egyházfejedelem, éleselmü, gondolkodó, hazafias emberbarát és — ámbár miként Horváth Boldizsár csak egy egyszerü iparosnak a fia, müveltebb lelkü és tapintatosabb államférfi, mint sok highlifemanből lett politikai nevezetesség. Ujabb időben bensőségteljes buzgalommal karolta föl a munkás-kérdést és miként a «Szent István társulat» gyülésében tartott szép elnöki beszédéből látható, oly tanulmányok alapján szólott a kérdéshez, melyek bármely akadémikusnak is becsületére válnának. Egy millió forintnál többre rug a jövedelme: de zajtalan nemeslelküséggel áradozó szakadatlan bőkezüsége oly nagyszerü mérvekben gyakorolja a jótékonyság erényét, a melyek valóban méltók is ez óriási jövedelemhez.

Simor primás rendkivül jó gazda; nemcsak szigoruan takarékos, de oly szenvedélylyel lát ő maga személyesen fejedelmi gazdagságának utána és oly okszerüleg intézi évről-évre uradalmainak gazdasági reformját, hogy fölvilágosult hazafi csak őszinte örömöt érezhet a jeles egyházfejedelem e buzgalma fölött is. Eddigelé nagy ritkaság volt az ily okszerü, takarékos, serény gazda fényelgő főpapjaink körében. Rozzant, félig bedőlt, nád vagy szalma födte gazdasági viskószerü épületek, — gyatra igavonó marha, patriarchális stylben botrányos szekerek, ekék, éhező béresek és délczeg négyes fogatu hintóban a harmadik megye báljaira is el-el járó, éjjel-nappal pazarul lakmározó gazdatiszt-családok, nagyobbmérvü jótékonyczélokra is folytonosan üres pénztár, — e vonások jellemezték még nem régen igen sok főpapunknak sok százezer forint jövedelemre képes gazdaságát. Mennyire másként van ez Simor primás uradalmaiban! Gazdasági épületek, marhaállomány, vetések, cselédség, mind oly karban, hogy büszkén mutathatja be azokat magyar ember bármily eredménydus angol gazdának is. Az igaz, hogy nem is járnak párisi ruhákban az ő számtartóinak, ispánjainak a feleségei, leányai meg unokahugai, se nem törekednek első szerepre — rangos meg bankárias arszlánnőkkel versenyezve — méregdrága fürdőkön.

***

Jókai Mór a magyar költők, regényirók királya, a képviselőházban valódi hatalom — lángelméje által.

Mint szónok is elsőrangu. Nem mond ő soha oly beszédet, a melyben érdekfeszitő ne lenne csak egyetlen mondat is. Ragyogó fantázia, pártöldöklő humor, európailag tisztult látkör és a géniusz felfogásának eredetisége teszik az ő szónoklatát azzá, a mi.

Mint nagy iró, nem is lehet egyéb — müvelt demokratánál. Küzdött is ő már a demokrát eszmékért, kivált a sajtóban — hogy jelenleg nem ő viszi a nagy szót ebben a kérdésben, ennek oka a párthelyzet.

Jókai Mórról annyit irtak már össze kortársaink, hogy ha minden kinyomtatott betüt sorba állitanának, a mely reá vonatkozik — elérne e betülánez a Csorbai-tótól Balaton-Füredig, vagy ha ugy tetszik, a podhrágyi várkastély táncztermétől — — — No, de ne tréfáljunk. Ily nagy alakról tréfát mondani csak akkor szabad, ha ünnepélyes dolgot, diidő járta is künn, Mocsáry Lajos vendégszerető uri házánál mindig fölbirt melegedni a honfi szive még ábban az átkozottul reménytelen, fojtós időjárásban is.

Ily körülmények között irta meg ő a «Magyar társas-élet» czimü maradandó becsü munkáját. A mint e mü megjelent: valóságos villamfolyam áradt szét buslakodó, sőt már-már reményvesztett családi köreinken. A fölvilágosult magyar földesur Dunáninnen, Dunántul, Tiszáninnen, Tiszántul egyiránt érezte, hogy van bennünk magyarokban valami őserő, a mely meg fog óvni bennünket a nyomás alatt az elcsenevészedéstől. Másfelől a tollforgató értelmiség, mely annyi önfeláldozással állott őrt a «tetszhalott» körül azokban a nehéz időkben, ez a tollforgató értelmiség is vigaszt meritett az andornaki földesurnak ép oly szellemes mint hazafias tölléptéből: mert látta belőle, hogy a szellemi élet vérkeringése nem szoritkozik csupán az exprofesso irodalmi férfiakra, hanem bejárja még mindig — daczára a Bachék nyomásának, az egész nemzettestet.

A könyv tehát megjelent és az akkori időkhöz képest nagyszerüleg hatott. Igen, de a Mocsáry Lajos könyvében tömérdek oly dolog foglaltatott, a miben a sbirrek többé-kevésbé fátyolozott felségárulást, lázitást stb. láthattak az akkori «Polizeistaat» fölfogása szerint. Hogy történhetett tehát az, hogy a pesti cs. kir. czenzor mégis keresztül eresztette?

Ennek csak az a mokány gentry-kör a megmondhatója, a melynek Mocsáry Lajos állandó és szeretett házigazdája vala, és a melynek ifjabb tagjait már akkor — a Commersék, Umlaufék és Prottmannék korában — ugyancsak hatalmasan előkészitgették tapasztalt honatyák az előbb-utóbb bekövetkezhető választási előmunkálatokra. Hát hogy történt, hogy nem? Részletesen sohasem tudhattam meg a titkot, de tény az, hogy az akkori cs. kir. pesti czenzort, ft. Kronperger urat ugyancsak leitatta világrenditő ó-egri borral a Mocsáry Lajos gentry köre.

Még magam is emlékszem arra a hordóra, melyet egy verklidus, különben pedig izgalomnélküli délután egy olyan palóczforma urasági liberiás kocsis hengergetett le a kocsiról, a sebestyén-téri Kovács-féle ház akkori házmesterének és a «Fillinger» kávéház holmi alantasabb rangfokozatu munkasegédének segédkezésével. Innét került azután a végzetterhes hordó az uri-utczába, a hol akkor a borkedvelő cs. kir. czenzor lakott. Utóvégre is a cs. kir. czenzor ugy megkedvelte azt a hasonlithatlan egri bort, hogy attól a szörnyü tüztől, melyet az isteni nedü az ő keblében és fejében gyujt vala, észre sem vette azokat a lángokat, a melyeket Mocsáry Lajos könyvének erősen lüktető hazafias életereje által a serdülő honfiak és honleányok fogékony szivében országszerte lobbanthat vala.

A czenzor minden nehézség nélkül áteresztette a könyvet és Mocsáry Lajosnak soha sem lett érte semmi bántódása. Maga is csodálkozott ezen nagyon, csodálkozik még tán ma is: mert még tán ma sem tudja, hogy az ő hazafiasan politizáló környezetének serényebb neofitái, tapasztalt régi honatyák utbaigazitása folytán, milyen kerülő uton tették az osztrák czenzornak magyarfaló dühét Mocsáry Lajos szellemi termékére nézve ártalmatlanná!

***

Mocsáry szerencsés harmoniában egyesiti magában mindama tulajdonokat, a melyeket a nemzeti szabadságharczok dicső, mert igaz hagyományából táplálkozó — hogy ugy mondjam, született uri magyar ellenzékiség ösztönszerüleg sokkal örömestebb követ még ma is, mint bármely rideg eszmét, melyet kevésbé rokonszenves vezéralak lobogtat a zászlaján.

Nem szeretném egyébként, ha félreértenének.

Mocsáry Lajos kurucz lett volna, ha II. Rákóczy Ferencz kortársa lett volna, ez már bizonyos; valamint nem is küzdött volna soha sem Zápolya, sem Bocskay, sem Bethlen Gábor, sem Thököly ellen. Erről is meg lehetünk győződve. Ámde bármennyire égett volna is az ő szive, szenvedélye ama magasztos nemzeti ügyért, a melyért II. Rákóczy Ferencz kuruczai harczolának: nem ment volna ő bele soha annyira semmiféle pártemberi vakbuzgóságba, hogy megjegyzés nélkül hagyta, vagy hogy épen még a táborban is együtt énekelte volna azt a szerencsét-

2. a visszatartott adóvisszatérítések kiszolgáltatásával és a jövőre évi 250,000 frtban való megállapitásával;

3. Az 1879. XXXV. t.-cz. értelmében képezett tartalékalappal. Továbbá még ezen tartalékalap összegének fele is második tartalékalap alkottatik, melyet az állam mindig kiegésziteni tartozik. A kiegészitésre szolgáló összeget az állam a társulati járulékokból adószerüen behajtja.

Ezen intézkedések által a társulat viszonyai rendeztetnek és pedig egy 6 8/10 %-os 50 éven át törlesztendő kölcsönnel.

Az előadó helyesli ugy a kölcsön felvételének módozatait, valamint az állam hozzájárulását, bár az állam azon kötelességgel, hogy a második tartalékalapot kiegésziteni köteles, bizonyos korlátozott garancziát vállal a kölcsönért.

Vannak azonban több aggályai, mikre nézve a pénzügyminisztertől felvilágositást kér.

1. Nincs tisztázva a társulat alapja, mert voltaképen nincs is társulat, hanem csak egy az 1882. XXVI. t.-cz. értelmében alakult bizottság.

2. A pénzügyi kiszámitások hézagosak, mert a tartozások csak október 15. és julius végéig vannak tekintetbe véve.

3. Elég lesz-e a kielégitésekre és kisajátitásokra előirányzott összeg? Továbbá homályos még a hátralékok kérdése is. Ezekre nézve felvilágositást kér.

Szapáry Gyula azon kérdésre, vajjon jogilag létezik-e a társulat, előadja, hogy szabályszerüen egybehivandó közgyülés fog a kölcsönfelvételről határozni; s akkor a társulat a törvények rendelkezése szerint megalakul. A mi e társulat tartozásait illeti, azok véglegesen tisztázva lesznek az indokolásban felsorolt összegekkel. Végre a kisajátitást és tisztviselők kielégitését illetőleg ugyan kimutatással nem rendelkezik, de az összeg a szükségelt czélra minden bizonynyal elegendő lesz, mivel maga a társulat igy állitotta össze. Kéri a törvényjavaslatot elfogadni.

Hieronymi a javaslatban haladást lát s ezért üdvözli. A társulat összes terhe 655.000 frt. Ebből az állam visel adóvisszatérités czimén 242.000 frtot, az elvállalt 1 mill. után kamatokban 54.000 frtot, összesen 297.000 frtot. Az érdekeltek összes terheként marad 359.000 frt. Az árter, történt kihelyesbités után 350.000 kat. hold; az összes teher tehát átlag holdankint 1 frt, a mit kivált a gazdag bégavidéki földek könnyen elbirnak. Az érdekeltek ezelőtt sokkal jobban voltak megterhelve. A haladást különben abban látja, hogy a kötvényeket maga a társulat bocsátja ki; szerencsés és természetes fejlődés volna az, ha általjában az amelioráczióra való kölcsönöket a társulatok maguk szereznék be. Előny továbbá az is, hogy az egyetemlegesség megszüntével a kölcsön az egyesek birtokára vezetendő betáblázással biztositható.

A javaslatban kimondandónak tartja a provizorium megszüntetését és a társulat végleges megalakulását. Különben több kérdésben felvilágositást kér. A javaslat szerint a hátralevő munkákra 1·8 millió frt kell. Óhajtaná ismerni a teljesitendő munkálatok kimutatását. Mert nem tudja, összefügg-e ez a kölcsön a Béga-munkálatokkal.

Baross Gábor válaszolja, hogy az 1882-ik t.-cz. kimondja a Béga-csatorna rendezését és erre nézve külön törvényjavaslat előterjesztését rendeli. Az érdekeltek meghallgatása után a tervek elkészitése folyamatba tétetett. A temesvári folyammérnökség három alternativ tervet készitett. A kormány a tervek közül azt a rendszert fogadta el, mely Hieronymi által jeleztetett. A terveket, mihelyt elkészülnek, elő fogja terjeszteni. A költségek mintegy 8—9 millió frtra mennek. A jelen törvényjavaslattal ez nem függ össze; a tervek megvalósulása fölött pedig az állam pénzügyi helyzete dönt.

Horánszky Nándor kifejti több tekintetben aggodalmait. Mindenekelőtt tudni kivánná, hogy jutott a társulat oly zilált helyzetbe? Ha ott kormányzati hibák követtettek el, nem hajlandó meghozni az áldozatokat. Azt is kérdi, mennyi pénzzel rendelkezett eddig a társulat és hova fordittatott az? Az, a mit Hieronymi haladásnak tart, hogy nem az állam, hanem maga a társulat bocsátja ki a kötvényeket, ezt ő fikcziónak tartja, mert az állam a kölcsön járulékainak pontos fizetéséért szavatol.

Andrássy Manó gr. ismer társulatokat, sőt maga is tagja olyannak, hol a társulati tagok terhe holdankint meghalad 2 frtot és mégis a maga lábán jár. Oly érdekeltség, melynél a holdankinti teher csak 1 frt, az nem szorulhat senkire. De a mint Hieronymi előadásából kiveszi, ott kormánybiztos müködött, a ki összezavarta a dolgokat, az érdekeltség és a Béga-csatorna ügyét. Az a kérdés, történt-e már ott rendes ártérfejlesztés és ki van-e számitva a hozzájárulási kulcs. Ha az meg van, s ha egészséges alapon nyugszik, akkor kap a társulat olcsóbb kölcsönt az államnál. Elég megadni az adószerü behajtás jogát. Nagyobb a veszély abban, hogy a hátralék 1.7 millió frt, a mi egy fond perdu, a mint más társulatoknál is tapasztalta.

Kemény Gábor báró: Három feladatot kell megoldani. Egyik az ármentesités, másik a Béga-csatornának hajózható állapotba helyezése és végre a belvizek levezetése. Az 1·8 millió frt kontemplált beépitésével csak az első, az ármentesités van megoldva. A Béga-csatorna 8—9 milliót igényel, az most nem rendezhető, a belvizek levezetése pedig a társulat dolga, s ez az érdekeltségnek sok pénzébe fog kerülni, erre számitani kell, s ezt figyelembe véve, az 1 frt holdankint elég tetemes tehernek tünik fel. Az ártérfejlesztési munkálatok az utolsó stádiumban vannak: már most csak néhány ezer hold föld ügye van függőben. Ezt a munkát nem a kormány, hanem a közigazgatási bizottságok intézték, s elég gyakran sürgettetett. A hozzájárulási kulcs az 1882 ik tv. 4-ik §. szerint állapittatott meg, azt hiszi az érdekeltek megelégedésére.

Helfy Ignácz csak pénzügyi szempontból szól a tárgyhoz. E törvényjavaslat csak módot keres arra, hogy miként térittesse meg magának az állam az előlegeit. Ez különben a törvény egyik jó oldala. Tény, hogy az állam a kölcsönért szavatol, de legalább némi biztositékot nyujt az államnak a 7. §-ban kikötött jog, melynek folytán a kölcsönteher esetleg egyesek birtokára rávezethető. Egyet kérdez. Van-e az államnak ama területen birtoka? Mert eddig az állam akkor járult az ilyen terhek viseléséhez, ha az érdekelt vidéken birtoka volt. Erre nézve az indokolásban sincs felvilágositás.

A törvényjavaslatban, különben egy nagy vidék érdekeiről van szó. Ez a terület 434,513 hold, kataszteri tiszta jövedelme 1.947,000 frt, vagyis holdankint mintegy 4½ frt, ennek 20%, 1 frt holdankint 50 évre van e kölcsön járulékára lekötve, ehhez jön még esetleg a belvizlecsapolási költség. Kérdés, elbirja-e ama vidék ezt a terhet?

Szapáry Gyula gr. azt nem tartja lényegesnek, van-e az államnak ott birtoka, vagy sem. Most nem mondhatja meg, de a legközelebbi ülésen szivesen ad felvilágositást. Különben a hol az államnak ártéri birtokai vannak, csak ugy járul a terhekhez, mint más magánbirtokos. A vidék elbirja a terhet, hisz az érdekeltek maguk vállalták el; a tiszamentén számos vidék sokkal nagyobb terheket visel.

Azt, hogy államgarancia tényleg van, senki sem tagadja. Legjobban vonakodott az államgarancia elvállalásától s ez okból huzódott az ügy hosszabb ideig; de végre engedni kellett, mert az állam kezessége nélkül nem kaphattak kölcsönt. Horánszky kérdésére reflektálva, mondja, hogy bajos volna 10 évre hátranyulva kutatni a baj okozóit és forrásait; de alig is lehetne megállapitani. A bajok évek óta vannak és növekedtek; sokféle kisérlet után csak a javasolt uton lehet a bajon segiteni. Ajánlja a törvényjavaslat elfogadását.

A bizottság a törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Az 1. §-nál *Horánszky* Nándor utal arra, hogy az 1882-ik évi XXVI. t.-cz. egyik szakasza rendeli azt, hogy a megtérülő ármentesitési előlegek alapszerüen kezeltessenek. Kérdi a minisztert, hogy az ezen törvényjavaslat alapján megtérülő 4 millió frtot mire szándékozik forditani?

Szapáry Gyula a megtérülő összeget, a törvény rendelkezése szerint, a tiszaszabályozási társulatoknak nyujtandó kölcsönökre fogja felhasználni.

A törvényjavaslat többi szakaszai számos (de még nem elég) stiláris módositások után elfogadtattak.

*

— nov. 26.

A bizottság ma kezdte meg a *magyar államvasutak költségelőirányzatának* megvitatását, de még az általános tárgyalást sem fejezte be. A költségvetés eme része iránt az érdeklődés igen élénk és széles körre terjed. A közlekedésügyi minisztérium és az államvasutak vezérigazgatója közti komoly surlódás, mely egyelőre a vezérigazgató ideiglenes távozására vezetett, de esetleg személyváltozást a minisztérium kebelében vagy a vezérigazgatóságnál idézhet elő, élénk vitára nyujtott kilátást. Több oldalról váratott, hogy a válság a pénzügyi bizottság tárgyalásai folyamán, talán ott történendő nyilatkozatok lefolyása alatt fog megoldatni. A mai ülésben azonban rendkivüli mozzanatok nem tüntek fel; nem történt semmi, a mi a váltság várható kimenetelére világot vetne, ha csak nem akarjuk ilyennek tekinteni *Tisza* Kálmán erélyes nyilatkozatát az államvasutak kiadás-előirányzatának szigoru betartására nézve és *Lukács* Béla előadó némely megjegyzését, az eddigi kezelés költséges voltát illetőleg. A bizottságnak oly kiváló szakképzettségü tagja is, mint *Hieronymi* Károly a vasuti költségelőirányzat bevételi valamint kiadási rovataiban sok birálni valót talált, észrevételei által ugy Kemény Gábor bárót, mint a miniszterelnököt többszöri felszólalásra inditva. A bizottság az államvasutügynek csak sötétebb pénzügyi oldalával foglalkozott, mig — talán minden czélzatosság nélkül, puszta véletlenségből, — ama nagy horderejü közgazdasági előnyöket, miket az ország a bizonynyal kolosszális befektetések árán s a jobb közlekedési politika folytán élvez, senki sem érintette. Az ellenzék ma még nem nyilatkozott; felszólalásai a holnapi ülésben várhatók.

*

Zsigmondy Vilmos elnök az ülést 11 óra után megnyitja, mire a bizottság a közlekedési miniszter költségvetésének tegnap félbeszakitott tárgyalását folytatja.

Lukács Béla előadó tüzetesen ismerteti a *posta* kiadási és bevételi előirányzatát, ezt reálisnak találja és megszavazását javasolja. Megjegyzi, hogy a jövő évben életbe lépő postatakarékpénztáraknak kiadására, nézete szerint helyesen, előirányzat nem állittatott be.

Hegedüs Sándor az előirányzathoz nem szól, mert ő is reálisnak, tehát megszavazandónak tartja. De arra észrevétele van, hogy nem irányoztattak elő a postatakarékpénztárak kiadásai. Bevételt ezen intézménytől most nem lehet felvenni, de mihelyt hivatal, annak kiadására fedezet felveendő a felállitás évében. Más uj hivatalok szervezésénél például a pénzügyi biróságnál is hasonló eljárás követtetett. A hivatalok betöltésére a pályázatok kiirattak, sőt már a határidő le is járt, s a kinevezések legközelebb megtörténnek. A hivatali szervezet azonban annyira előre van haladva, hogy az előirányzás nem mellőzhető. Ami a dologi kiadásokat illeti, azokat egy átlagösszegben lehet felvenni, általányképen.

Kemény Gábor b.: A posta jövedelme évek óta rendszeresen halad előre. Bár 1885-ben kissé lassubbá vált, sőt néhány hónapban némi hanyatlás mutatkozik, azért nem kell attól tartani, hogy a fejlődés megáll és nem kell eltérni az előirányzatoknál követett gyakorlattól. A hanyatlást az okozta, hogy egy idő óta nagyon sok küldemény érkezik Ausztriából bérmentve; azt senki sem tudhatja, mennyire fog ez menni. A postakarékpénztárak költségeit azért nem vette fel az előirányzatba, mert a pénzügyi bizottság egyik határozata folytán jelentést kell tenni az első év tapasztalatairól, a mikor egyuttal kimutatja majd a tett kiadásokat; addig a kiadások a forgalmi tőkéből fedeztetnek. A hivatalnoki statust előre nem állapithatja meg; attól függ, mennyire karolja fel a közönség az uj intézményt. A kiadások különben csak előlegek, mert megtérülnek.

Helfy Ignácz szintén mellőzhetőnek tartja *a postatakarékpénztárak* leendő kiadásainak előirányzását már az idei budgetben. Neki a bevételi irányzatokra van észrevétele, mert azokat nagyon is magasaknak találja. Az 1884-iki zárszámadás eredménye 8.4 millió bevétel. Az előirányzat pedig 9.4 millió; ezt nem találja reális alapnak.

Lukács Béla nem osztja ez aggodalmat, hisz 1884-ben is több folyt be az előirányzatnál.

Horánszky Nándor a postatakarékpénztárak költségeit előirányozni kivánja, mivel a jövő évben felállittatnak, tehát tényleg költségek felmerülnek. Kérdi a minisztertől, hogy a kontemplált szervezet mily összeget fog igénybe venni? *Baross* Gábor kijelenti, hogy egyelőre a postatakarékpénztárak a legszerényebb alakban szerveztetnek; de a felmerülő kiadások különben sem terhelik a budgetet. Amint a miniszter előadta, a pénzügyi bizottság határozatai szerint járnak el. A kontemplált szerény keretben összesen 65.000 frt fog kelleni; s pedig szerény helyiségekre és egyszerü felszerelésre, valamint 51 egyénből álló tiszti és szolgaszemélyzetre. Ez az első berendezés, de reméli, hogy a jövő évben már sokkal nagyobb mérveket fog az intézmény ölteni s akkor a kiadások is szaporodnak. *Hegedüs* Sándor nem ragaszkodik inditványához, mivel nem pártolják, bár alkotmányosság szempontjából inditványa korrekt. Rendszeresen szervezett, nyugdijjal ellátott hivatalnokok járandóságai előirányzandók. *Baross* Gábor előadja, hogy a személyzet az első évre ideiglenes minőségben alkalmaztatik és véglegesitése csak az év végén történik, mire *Hegedüs* Sándor kijelenti, hogy ez esetben meg van nyugtatva. *Horánszky* meg a hallottak után is legalább átlagösszeg előirányzását kivánja. *Tisza* Kálmán ugy emlékszik, hogy a házban is az mondatott, hogy a kiadások megtérülnek. Amha előirányozzák a kiadásokat, akkor a bevételeket is elő kell irányozni s ez a mérlegen mit sem változtat. Erre *Szilágyi* Dezső megjegyzi, hogy a kiadások azok bizonyosak, de az, hogy megtérülnek-e, lesznek-e bevételek, az nagyon is problematikus.

Ezek után a bizottság többsége a posta czimén előirányzott bevételeket és kiadásokat megszavazza.

Következik a *távirda*.

Lukács Béla előadó hosszabb előterjesztésben foglalkozik a távirdaügy fejlődésével. A távirdaintézmény egész 1883-ig veszteséggel járt, de azóta némi jövedelmet is hajt. Még 1885-re is 20,580 frt bevételi többlet volt felvéve, mig 1886-ra az leapadt 140 frtra. Az előirányzatban a bevételek 50,000 frttal, a kiadások 70,000 frttal magasabban irányoztatnak elő, mint 1885-re. Nem tartja helyesnek, hogy a kiadások nagyobb mérvben emeltessenek a bevételeknél. Nem tesz ugyan inditványt, de kéri a miniszter véleményét, hogy nem lehetne-e itt 20,000 frtot törülni. Azt is óhajtaná a minisztertől, hogy kimondja, miszerint a távirdának is kell valami jövedelmi fölösleget felmutatni. A szolgák fizetésjavitására felvett összeget szintén törültetni kéri.

Kemény Gábor br., ha kivántatik, belenyugszik a szolgák lakbérilletményeinek 60 frtról 100 frtra való felemelésének elejtésébe, bár sanyaru helyzetükben bizony rájuk férne. Az előadó kérdésére megjegyzi, hogy a távirdát nem tekinti az állam jövedelmi forrásának; a külföldön is többnyire deficzittel dolgozik a távirda. A jövedelem a kereskedelmi és ipari viszonyoktól függ. Ha kisebb lesz a forgalom, a kérdéses 20,000 forint talán megtakaritható volna, de nem biztos, mert végre 20,000 frt 2 milliós budgetnél csekély összeg. Az előirányzat azonban határozott bázison alapszik s nem szeretné, ha változtatnának rajta. A bevételek azért lettek alacsonyabban felvéve, mivel, mint világszerte, *nálunk is a távirda-dijak leszállitásával* kell foglalkozni. Kéri az előirányzat változatlan elfogadását.

Wahrmann Mór sem tekintheti a távirdát jövedelmi forrásnak. Néhány évvel ezelőtt a távirda kiadási többlete meghaladta a 100,000 frtot; most már bevételi többlet van. A financziális eredménynyel meg is van elégedve. Üdvözli továbbá a minisztert azért, hogy a távirati dijak leszállitásával foglalkozik; épen azért stagnál a távirdai forgalom, mert a dijak magasak. A belföldi forgalomban minden értekezlet nélkül leszállithatók a dijak. Bár tudja, hogy a távirdánál, eltérően a postától, a nagyobb forgalom a kiadásokat is szaporitja, mégis olcsóbb tarifák mellett jobb eredmény érhető el. *Kemény* Gábor báró is a belforgalomnál kontemplálja a leszállitást; a külföldi nemzetközileg van megállapitva.

Helfy Ignácz a távirdánál éppen a folyó évben a kiállitás nagy forgalmánál fogva remélt volna jobb eredményt. A hanyatlásnak különben a szomoru, általános gazdasági visszaesés az oka. Mindamellett nem fogadja el az előadó nézetét, hogy a távirda jövedelmi forrása az államnak; az az anyagi és szellemi élet eszköze. Még ha rálizet az állam, akkor sem szabad a haladásban megállani; fejleszteni kell a hálózatot és lehetőleg szaporitani az állomásokat, kivált ott, a hol a községek a kiadásokhoz hozzájárulni készek. Az előadó inditványát, hogy a szegény szolgák lakbérilletményének javitására felvett néhány száz forint törültessék, nem fogadja el.

Szapáry Gyula tudatja a bizottsággal, hogy a pénzügyi tárczánál is előfordul ugyan ilyen pótlékkérvény, de ne tegyen a bizottság addig részletes intézkedést, mig nem fekszik előtte ama bizottság jelentése, melyet a pénzügym. kiküldött, hogy a kisebb hivatalnokok fizetésének rendezése ügyében javaslatot készitsen. *Harkányi* Frigyes a dijleszállitásokat pártolja. Más államokban a táviratokat bélyeggel lehet feladni. Itt még az ürlapért is fizetni kell. Mindenekelőtt ez volna eltörülendő. *Hegedüs* Sándor az előadó álláspontját védelmezi, kit félreértettek. Nem azt mondta, hogy a távirda jövedelemforrása legyen az államnak, hanem csupán a megjavult állapotot kivánja fentartani. Tudjuk, hogy Amerika rengeteg pusztáin tart fenn távirati összeköttetést és 2 millió dollárt fizet rá évenkint; ugyszintén Anglia és Indiában. Maradjunk a középuton és tartsuk fenn ha lehet a mostani mérleget. A szolgák pótléka dolgában a p. ü. m. véleményéhez csatlakozik.

Ezek után a bizottság a távirda bevételeit és kiadásait a szolgák lakbéremelésére felvett 920 frt. törlésével elfogadja.

Áttér a bizottság az *állami vasutak* tárgyalására.

Lukács Béla előadó ismerteti behatóan a költségvetésben feltüntetett helyzetet. A költségvetés beosztásán lényeges változtatás történt. Nem találtatott a vasuti számlázásra alapitott előterjesztés elég világosnak, most összhangzatba hozatott az állami rendszerrel s a szerint mutattatott ki. Eddig a budget 4 czimből állt, most 12-re van felosztva, a mi az ellenőrzés szempontjából fontos. Javasoltatnak továbbá némi adminisztrativ változtatások, a mennyiben a kocsiintézőség az igazgatóságtól átruháztatik az üzletvezetőségekre; a tisztek, altisztek és szolgák közt, a kvalifikáczió szerint, bizonyos fokozat lett továbbá megállapitva a szolgálat érdekében. A *bevételek* 2.4 mill. frttal többre irányoztatnak elő, mint 1885-re és 6.9 mill. frttal, mint az 1884-ik évi tényleges eredmény. A *kiadások* az 1884-iki tényleges kiadásoknál 412.000 frttal, az 1885-iki előirányzatnál 1.9 mill. frttal magasabbak. Előadó több irányban tett számitások után arra az eredményre jutott, hogy az előirányzott bevételek, ha rendkivüli körülmények nem jönnek közbe, remélhetőleg befolynak. Az előirányzott emelkedés mintegy 6½%-ot tesz ki, ami megfelel a forgalom fokozatos fejlődésének. Az 1884-iki év nem tekinthető irányadónak kedvezőtlen eredményeivel, mivel igen kedvezőtlen külforgalmi viszonyok voltak; továbbá az ujszőny-brucki vonal az évnek csak egy részében szerepelt a forgalomban. Ugy ezek tényezők, mint a jövő évre előirányzott teljesitmények alapján a bevételek előirányzata reálisnak mondhatók. A *kiadások* előirányzata nézete szerint nem oly biztos alapokon nyugszik. Az államvasutak kiadási eredményeit figyelembe véve, tekintve az eddigi tényleges teljesitményeket, az eddig folyt gazdálkodás mellett az előirányzott összeg a kiadások fedezésére nem lesz elég. De azért nem inditványozza a kiadások magasabb előirányzását, mert a számitás alapjául elfogadott egységtétele mellett valóban a preliminált összeggel ki lehetne jönni. E meggyőződést nem az államvasutnak eddig észlelt kezelési eredményeiből meriti, hanem más vasutak kezelése igazolja felfogását. Nem javasol magasabb preliminálást továbbá azért sem, mert a kiadási összegek ilyetén megállapitásával a törvényhozás egyuttal ama határozott akaratának fogna kifejezést adni, hogy az államvasutaknak ki kell az előirányzattal jönni. Ezek alapján a bevételi és kiadási előirányzat megszavazását javasolja.

Hieronymi Károly mielőtt áttérne a tárgyra, megujitja az államadósságokról tett inditványát. Tudni, kimutatva látni óhajtja, hogy mennyi a kamatteher, a mi az államvasutakra forditott kölcsöntőkék után az államot terheli; ez a kimutatás a jelentésbe felveendő volna. Szükséges ezt tudni, mivel az államvasut hálózat évről-évre terjed, de jövedelmei, habár szaporodnak, nem itélhető meg, milyen arányban állnak a tőkéhez, illetve az állam által viselt kamatteherhez. A financzialis mérleg tiszta képe csak inditványának elfogadásával nyerhető. Áttérve az államvasutak helyzetének birálatára, mindenekelőtt alaki részére tesz észrevételeket. A költségvetés jelen szerkezetében czélszerübb, mert jobban alkalmazkodik az állam számviteléhez; azonban az az aggodalma van, hogy ha a zárszámadás nem ezen az alapon szerkesztetik, az összehasonlitás nehézségekbe ütközik. A fenntartási és üzemi kiadások a szokásos 4 ág szerint vannak különválasztva. A személyi kiadásokról ugyanazt a beosztást kell elfogadni; ez által lehet majd a budgetet a zárszámadással összehasonlitani, mely a vasuti számlázási rendszer alapján készül. Egy nehézség marad még fenn, az, hogy az üzletvezetőségeknél igy nem keresztülvihető, ha csak a miniszter meg nem állapitja, hogy az üzletvezetőségek költségei minő kulcs szerint osztandók be a vasuti számlázásba. Áttér ezután a budget érdemleges részére. A bevételek előirányzatát nagyon vérmesnek találja, ugy, hogy alig képzelhet oly szerencsés viszonyokat,, amik közt megvalósulnának. Az államvasutak összes bevételei 1885-ben januártól szeptemberig 22.597,240 frtra mentek. A hátralevő 3 hónap bevételeit, a jó hónapok közé tartozó szeptember 3 millió frtos bevételeit véve számitása alapjául, 9 millióra teszi. A valóságot megközelitőleg az összbevétel 31.609,000 frttal felvehető. Ehhez hozzáadandó a természetes szaporulat. Az előirányzat 6%-ról beszél, a mi sok: legfölebb 4%-ot számithatni. Ezzel kiegészitve, a jövő évre előirányozható bevétel 32.873,000 frtot tenne, mig 36 millió van javaslatba hozva. Szónok nem vindikál eme számoknak csalhatatlanságot, ezek csak approximativ értéküek s ilyeneknek is adja elő.

Annak igazolására, hogy a 6%-ra tett szaporulat sok, a következőket adja elő: A szaporulat pályakilométer szerint számitható. A bevétel volt 1878-ban, mikor a keleti vasut már a hálózathoz tartozott 5925 frt, 1884-ben a bevétel volt 7443 frt, a szaporulat kitesz 1518 frt, vagyis évenkint 4%-ot. Azonban ez az eredmény optimizmus nélkül bázisul el nem fogadható, mert épen az érintett évek folyamába esik a tiszavidéki vasutnak államtulajdonba való átmenetele. Csupán a tiszavidéki vasut által az elért szaporulat 1300 frt; ha tehát 1881-ből indultunk ki, az egész szaporulat évi 20%-ra redukálódik, a mi megfelel amaz átlagszaporulatnak, mit az európai vasuthálózatoknál észlelhetni. A bevételek tehát 36 millióval tulságos optimizmussal vannak előirányozva.

Megjegyzi továbbá, hogy ha a bevételeket és a kiadásokat az indokolásban felvett teljesitmények alapján számitjuk, akkor még csekélyebb bevételi eredményeket kapunk: s ha ezt nem akarjuk, eme teljesitmények arányában a bevételeket nem szabad az eddigi arányokban csökkenteni. Mig 1881-ben a bevétel vonatkilométerenkint 2 frt 43 kr. volt, az 1884-ben leszállt 2 frt 11 krra, az elegy tonna-kilométerenkinti bevételek pedig leszálltak 11 frt 25 krról 1881-ben 9 frt 41 krra 1884-ben. Mindezekből kitünik a bevételek előirányzatának tulmagas felvétele. Végre még több kérdést tesz. Az indokolás szövege szerint az állam 277 kilométer hosszu magánvasutat kezel az önköltségek megtéritése mellett. Ezekre nézve brutto vagy netto budget van-e? s miként van felvéve a bevételi előirányzatba? Továbbá minő eredményeket tüntet fel a másodrendü vasutak kezelése?

Kemény Gábor br. mindenekelőtt Hieronyminek válaszol. A vasutakba fektetett tőkék kimutatása igen érdekes adatokat szolgáltatna, de értékük csak elméleti volna, vagy legfőbb pénzügyi, közlekedésügyi szempontból azok gyakorlati eredményre nem vezetnének. Csekély haszon mellett pedig a kimutatási munkálat igen nehezen volna keresztülvihető, mert sok, különféle kölcsöntőkékből épültek a vasutak. Nem azt akarja Hieronymi tudni, tényleg mily nagy tőke investiáltatott a vasutakba, hanem, hogy a vasutakra forditott tőkék után, mennyi kamatot fizet az állam. A vasutakba fektetett tőke ki van mutatva a zárszámadásokban s végre az a fontos.

Felmerülhetne Hieronymi kivánságának teljesitésével még az a kérdés, czélszerü-e a vasutak államositása? Többször nyilatkozott már erre nézve. A vasutak államositása szükséges védelmül a forgalom monopolizálása ellen; de azért minden darabka vasutat nem kell államositani, sőt ez az öntevékenységet csökkentené. Azonban valamint ez, ugy Hieronymi inditványa a budgettel nem áll semmi összeköttetésben s legfőbb parlamentáris bizottság által volna teljesithető. Hieronymi a bevételek előirányzatát magasnak tartja s ő a természetes szaporulatot átlag 2—3%-ra teszi. Ez a mi viszonyaink közt nem áll, mert azok még nem mondhatók normálisnak vagy megállapodottnak. — Nálunk a természetes fejlődés tényezője mellett még a hálózat terjeszkedése is erősen hat. Az államvasut hálózatának Bécs felé való terjeszkedése, az Aradról az ország szivébe vezető vonalak s a duna-drávai vasut, ezek mindannyi elsőrangu vasutak, de nem kezelhetők még mint elsőrendüek. Igy például az I-ső erdélyi vasutnál a hidak állapota akadályozza a forgalmat; másutt az állomások átalakitandók; megint másutt vizhiány van, kivált az Alföldön, a mi csak nagy kiadással orvosolható, stb. Mindezek mutatják, hogy viszonyaink még abnormálisok. Az előző években, mikor még kocsikért nagy kölcsönbért fizettünk, egy évben 2 millió forintot, még rosszabb volt a viszony; most ez már rendezve s teljes kocsipark berendezve, ugy hogy nagyobb beszerzés egyelőre nem szükséges. Mivel közeledünk a normális viszonyok felé, nagyobb bevételi szaporulati %-ra számithatunk, mint normális állapotu államok. A legujabb forgalmi kimutatások nincsenek a miniszter kezénél, de még az ülés folyamán előterjeszti, annyit mondhat, hogy a folyó évi jövedelem 2.4 millió frttal meghaladja eddig a mult évit: az emelkedés 1885-ről 1886-ra ugyan annyiban van előirányozva, tehát a többlet elérésére alapos a remény. Nemcsak saját nézetem szerint, aki nem vagyok szakember, hanem Tolnay nézete szerint az előirányzott bruttojövedelem el fog éretni. A vasutbevétel üzleti bevétel, mely esélyektől függ, tehát csak az általa is követett, szakszerüleg is helyes alapon preliminálható.

Helfy Ignácz az idő előrehaladottságánál fogva, de azért is, mert igen fontos adatok hozattak fel, melyekhez készületlenül szólni nem lehet» a tárgyalás folytatását a következő napra elhalasztani inditványozza.

Tisza Kálmánnak nincs kifogása az elnapolás ellen, bár minden órát fel kell használni. Mivel azonban holnap esetleg akadályozva lehet, nézeteit elmondani kivánja. A mit Hieronymi kiván, hogy melyik kölcsönből, mennyi forditatott vasutakra, azt nem tartja lényegesnek. A ki a vasutaknak kedvezni akar, az olcsóbbakból, a ki ellenkezőt czéloz, a drágábbakból fogja kimutatni az épitési tőkét. De igen is ki kell mutatni, mennyibe kerültek a vasutak s mennyi kamatot fizet az állam évenkint azon összegekből, ha a kamatláb csak átlagszámitással lesz is megállapitva. Ebből majd kitünik, gyorsabban haladjunk-e a mostaninál, vagy lassabban. Ennek alapján nem csak a törvényhozás, hanem maga a közönség is belátja, hogy minő terheket visel az állam a vasutak után, s talán sok igény, ami az állam iránt támasztatik s kielégiteni nem lehet, majd nem támasztatik. Áttér a bevételek és kiadások előirányzatára. Bár minden számitás hozzávetőleges és konjunkturáktól függ, az adatok alapján a bevételeket nem találja magasabbnak előirányozva, mint a mennyire ez jogosult.

Ellenben sajnos és szomoru dolog, hogy a kiadásoknál az előirányzatok meg nem tartatnak. Más államok és vasutakra történt hivatkozásból kitünt pedig, hogy az előirányzott kiadásokkal kijönni lehet. A kiadási előirányzatot tehát nem szükséges felemelni, hanem oda kell hatni, hogy az előirányzatot nálunk is megtartsák.

Kemény Gábor előterjeszti az időközben kezéhez jutott legujabb államvasuti forgalmi adatokat, mik folyó hó 18-ig terjednek. Befolyt tényleg november 18-ig 27.617,000 frt, vagyis 2.634,000 frttal több, mint az előző év ugyanazon időpontjáig. Ez az eredmény teljesen indokolja, hogy a bevételek 1885-ről 1886-rs, mint az előirányzat teszi, 2.4 millió frttal magasabban vétessenek fel.

Szilágyi Dezső szintén az elnapolást óhajtja, de néhány rövid megjegyzést tesz arra, hogy 6%-kal kivánják emelni az előirányzatot. *Lukács* Béla két évre emlitett 6%-ot 1884-ről 1886-ra; tehát ez megfelel a Hieronymi által is hangsulyozott 2—3%-os átlag évi szaporulatnak.

Wahrmann Mór megjegyzi, hogy ha folyó évi november 18-ig 27.617,000 frt éretett el, akkor az előirányzott 33 millió alig lesz a folyó évben elérhető. Mire *Kemény* G. figyelmezteti, hogy a kimutatások utólag kiigazitásokkal pótoltatnak, a mik mindig a bevételek emelését eredményezik. Az előirányzott 33 millió frt eléretik.

Lukács Béla az 1885-iki eredményeket arra alkalmasaknak nem tekinti, hogy azokra számitást alapitsunk, hanem tisztázott zárszámadási adatokra bazirozza nézeteit. Az 1882., 1883. és 1884-iki zárszámadások eredményeit alkalmazva az 1886-ra előirányzott teljesitményekre, 34.7 millió bevételre lehet számitani. De mivel 2.4 millió vonatkilométerrel több van 1886-ra előirányozva; ha e többletet szorozza az 1884-diki eredménynyel, 6 millió frt többletet nyer, ami aztán szemben áll az előirányzott 7 millió frt többlettel. A kérdés az, hogy a tervezett teljesitménytöbblet elérhető lesz-e? Erre a kérdésre pedig előre nincs válasz.

Az idő előre levén haladva, elnök az ülést d. u. 2 órakor bezárja és folytatását holnap d. e. 10 órára tüzi ki, A napirendre az államvasutak folytatólagos tárgyalása van kitüzve.

A főispánokra vonatkozó javaslat az ügyvédi körben.

Ma este az ügyvédi kör választmánya rendkivül érdekes és élénk ülést tartott. Tárgyalás alá vette ugyanis dr. *Sik* Sándor budapesti ügyvéd következő inditványát:

Az 1869: IV. alaptörvény 1. §-a igy szól:

«Az igazságszolgáltatás a közigazgatástól elkülönittetik.»
«Sem a közigazgatási, sem a birói hatóságok *egymás hatáskörébe nem avatkozhatnak.*»

A gyámsági törvény, a bagatell-törvény, az ipartörvény, a vizjogi törvény, a rendőri s szolgabirói birásko

---

len «antidemokratikus» kurucz-nótát, a melynek jeles történetbuvárunk Thaly Kálmán kutatásai közben pár év előtt nyomára akadt, és a melyet azután közöltek is az Abafi Lajos «Figyelő»-jében. Hát biz ez ez «antidemokratikus» kurucz nóta egy kicsit elveti bizony a sulykot — nagyon. Körülbelül sehonnai bitangnak neveznek ebben a nótában mindenkit, a ki nem dicsekedhetik a — nemességével.

Mocsáry Lajos nagyérdemü kurucz vezér lett volna abban a világban, és méltó társa gróf Bercsényinek meg Bezerédynek; de már ezt a nótát hallva, aligha félre nem hitta volna egy kissé Bercsényit és Bezerédyt, igy szólván hozzájuk:

— Ugyan ne engedjetek meg kérlek, ilyen bolondságot. Ha magatok taszitotok el a mi szent ügyünktől minden — nem nemest: hát akkor ki fogja végig küzdeni azután a hazáért ezt a küzdelmet! Az ilyen bolond nótától haza szalad megfogyott seregünknek egyharmada; nem fog hozzánk csatlakozni senki, mert hát nemest a bécsi fölség is kreál, és ha egyszer elhullunk mi régi nemesek, ki fog helyettünk helyt állni «pro libertate» Rákóczy fejedelem táborában?

Igy szólott volna erre az antidemokratikus kurucz nótára bölcs szelidséggel Mocsáry Lajos Bercsényihez meg Bezerédyhez.

A helyhatósági és törvényhatósági önkormányzat drágább Mocsáry Lajosra nézve a földi élet minden kigondolható politikai kincsénél, különösen pedig a megye. Ő a legnagyobb eszményesitője és egyuttal a leggyakorlatibb bajnoka a magyar «megye» fogalmának a jelenkorban. Nagynevü alispán volt is ő fiatalabb éveiben: ezt elismeri barát, ellenség. Meg is szerette az alispánságot ugy, hogy szintén fájó szivvel hagyta azt oda a honatyaságért, jóllehet tudhatta előre, hogy minő fényes ellenzéki szerep vár rá a képviselőházban. Annyira fázott ő minden kinevezéstől, minden czentralizácziótól, hogy nagyon rosszul érezte magát, midőn a quondam baloldal őt első izben bizalmasan belügyminiszternek kandidálta, fájt ez neki: mert a minisztert kinevezik és nem ugy választják! Pedig mind hasztalan, bármennyire is irtózott éveken át ettől a gondolattól, a harcz folyamában rég beletörődött már körülötte minden elvhü lélek abba a kérlelhetlen dilemmába, hogy a függetlenségi párt miniszterelnökjelöltje mindhalálig csak egy Irányi Dániel lehet vagy Mocsáry Lajos. Van Mocsáry Lajosban egy kis politikai arisztokratizmus, ez tagadhatatlan. Ámde ez arisztokratizmusa merőben negativ és nem annyira elvi, mint taktikai természetü. Miután halálos ellensége minden kinevezésnek, arra pedig, hogy a főrendiház összes tagjai ugy választassanak, kilátás nálunk nem is lehet: tehát hogy mégis gyengitse ez a felsőház valamiképen azt a gyülölt «czentralizácziót», meg állami omnipotencziát, hát Mocsáry Lajos is belenyugodott hazafias szempontból a születési alapon nyugvó főrendiház föntartásába. De azért nem rajong ő a mágnásokért legkevésbé. Jól van velök, baráti viszonyban van velök, de azért a rendi tagozat elméleteért éppenséggel nem lelkesül.

Mocsáry Lajos nagy hatalmi tényező a magyar kalvinizmusban. Nem azért, mert régóta igen tekintélyes gondnok már, de azért, mert a mióta Tisza Kálmán a kormányra jutott, Mocsáry Lajos vezeti a reformátusok oppoziczióját az egyházi téren is, vezeti pedig oly puritán erővel, mely hozzá füzi a meghajolni nem tudó tősgyökeres magyar kálvinisták lelkeit és oly szikrázó keménységgel, mely a Knox küzdelmére emlékeztet. De nem merev ember Mocsáry Lajos. Ő valódi magyar államférfiu nemzeti hagyományból élő ellenzéki agy és sziv követelményei szerint, és hogy nem merev politikus ő par principe, hanem csak ott, hol hazafias meggyőződése szerint a magasabb czélt szolgáló párttaktika követeli igy: ezt mutatja ama békülékeny engedékeny politika, melyet ő a nemzetiségi kérdésben követ. Ezt a kérdést nem örökölte a magyar ellenzék Rákóczytól, egészen modern dolog az; épen azért Mocsáry Lajos modern szellemben véli azt egyedül a haza érdekében megoldhatónak. Mocsáry Lajos a társas életben vacsóséget elmondott felőle már az ember egy egész — könyvtárt.

***

Hegedüs Sándor egyike a képviselőház legernyedetlenebb tehetségeinek. Saját erejéből küzdötte föl magát ez ifju államférfi, — elsőben a sajtóban Jókai Mórnak szerető rokoni szárnyai alatt, — majd utóbb a képviselőházban és annak szakbizottságaiban. Kitünő pénzügyi szaktudós, nemzetgazdasági iró — mint ilyen, utat tört magának az Akadémiába is, mely pedig rendszerint nem valami különösen szokta szeretni a parliamenti szereplőket. De Hegedüs Sándor nemcsak jeles szaktudós és meseszerüleg termékeny zsurnalisztikai publiczista: mint szónok is egyike a legtalpraesettebbeknek a képviselőházban.

Rendkivül sokat dolgozik; politikai és irodalmi munkálkodásán kivül beható munkarészt végez, mint nagybefolyásu igazgatótanácsos több rendbeli előkelő pénz-, hitel- és más intézetnek gazdasági konzorcziumánál. Mindamellett bőven juttat a vendégszeretetből uri házánál nagyszámu barátainak; Jókai Mórnak unokahugát birja nőül és nyaranta Ostende hullámaiban keres üdülést az évi munka fáradalmaitól.

***

Szontágh Pál. A szabadelvü párt egyik vezéralakja az országban és a Tisza Kálmán kormány-elnökségének leghatalmasabb támasza az értelmiség táborában. Hazafias államférfi, a kinek fényes elméjét és igazán müvelt, demokrata gondolkodását egyaránt tiszteli elvbarát és ellenfél; ő felségének valóságos belső titkos tanácsosa, a kit szivből fakadó örömérzettel üdvözölnek vallás- és pártkülönbség nélkül a dicső negyvennyolczadiki nagy átalakulásnak összes még élő bajnokai és a korszerü haladásnak oly parliamenti védnöke, a ki mig él és egyéniségének delejes erejéhez méltó hatást gyakorolhat maga körül, nem lehet félnünk a rendi reakczió maradandó fölülkerekedésétől a Tisza Kálmánt támogató táborban. Szontagh Pál egyike a ház ama szónokainak, a kiknek minden szavát megfigyelték eddig is a pártok: a főrendiház reformja fölötti vitában elmondott nagy beszéde óta lesni fogja ezentul minden szavát az egész haladni vágyó haza.

Senki e végzetterhes vitában nem mondott oly beszédet, mint Szontagh Pál. Valóságos belső titkos tanácsos létére ő mentette meg a magyar demokráczia becsületét, — 37 évvel 1848 után — a magyar képviselőházban.

Benső megelégedéssel is tekintenek rá mindazok, kik vele együtt lelkesedtek és küzdöttek a XIX. század nagy eszméiért, márczius 15-ikétől Világosig, valamint hogy önérzetteljes bizalommal is emeli föl hozzá tekintetét az ifju nemzedék, a mely a demokrácziáról sok szépet és jót olvashatott már — hála Isten — magyar könyvekből meg magyar lapokból is, de a mely alkotmányunk helyreállitása óta a gróf Andrássy — gróf Lónyay — Szlávy — Bittó és br. Wenckheim kabinetek alatt növekedvén föl, demokrácziáról a kormányzó képviselőházi többség padjairól nem hallott még annyit sem, mint a legkisebb délamerikai köztársasággal kötött kereskedelmi szerződésről.

Szontagh Pál európai highlifeman, ha Brightonban, Boulogneban vagy Scheveningenben van: tősgyökeres magyar uri ember, ha nógradmegyei birtokán vagy Budapesten van. Nincs az a kincs, nincs az a magas állás, a mely képes lenne őt az ő hazafiasan bölcs világnézletéből kiforgatni. Hányszor lehetett volna már miniszter! Csak akart volna! De ő nem akart megválni a függetlenségétől: nem mintha megsajnálta volna a maga megszokott uri kényelmét, a melyet neki magánzó birtokos volta minden irányban biztosithat, de azért nem, mert meg volt győződve, hogy e független állásában nagyobb szolgálatot tehet a hazájának.

És nem is tévedett. Bármit hozzon is a jövő, Szontagh Pálban fogják feltalálni pártjaink azt a férfiut, a kinek bölcsesége legtöbbet fog tehetni a rendi reakczió lábrakapása folytán nagyon is kiélesedhető ellentétek kiegyenlitésére: magasztos szerep, de a melynek ő mint miniszter, aligha felelhetne meg annyira, mint jelen fölfelé, lefelé egyiránt független állásában. Majd egyszer, ha végleg leszorul a rendi reakczió: akkor fog eljönni az ő miniszterségének ideje is.

Szontagh Pál magas müveltségü, tudós férfiu; nem csak sokat tud, de csupa szellem is ő maga. Kevés ember van európaszerte a világirodalomban annyira tájékozva, mint ő. Rendkivül emlékező tehetséggel bir. Könyvnélkül tudja csaknem az egész Boccacciót, mélyen ismeri Shakespearet, a franczia remek-irókat, Dantet, Cervántest, Camoenst, Göthet, Schillert egyaránt, de e mellett még egyfelől teljes birtokában van az ó-kori klasszikusoknak, másfélől folytonos figyelemmel kiséri a legujabb világirodalmi termékeket is. Humora páratlan, kedélye örökderült, mint minden valódi bölcsé. A társas érintkezésben éppen annyira ledelejezi az elméket, mint a sziveket. A ki csak őt közelebbről megismerheti, mind arra fakad ki, hogy:

«No ilyen valóságos belső titkos tanácsos sem igen volt még ebben a hagyományos monarchiában!»

dás kihágási ügyekben stb. egy darabot a másik után morzsoltak le ezen alaptörvényből.

Most már elvi javaslattal áll elő a belügyminiszter, hogy főispánjai — és pedig a javaslat szerint hatályosan független kormányi közegekké degradált főispánjai: — egyáltalán *az igazságszolgáltatásba beavatkozhassanak.* A törvényhatóságokról szóló javaslat 54. §-a ugyanis azt tervezi, hogy a főispánok «az állam közegeitől,» tehát az igazságszolgáltatás terén a biráktól *egyes konkrét esetekre nézve* felvilágositást követelhessenek, hogy a biróságok eljárásáról az illető miniszternek jelentéseket tegyenek, hogy a biróságok felett felügyeleti joggal, hogy a birák kinevezése s előléptetésére nézve kandidáczionális joggal felruháztassanak.

A jogállam alapjainak ily megtámadása példa nélkül áll az alkotmányos államok történetében. De különösen példa nélküli ilyesmi hazánkban, hol az támadás az ország alaptörvényei, a nemzet alkotmányos érzülete ellen, hol a birói függetlenség annyira tisztelt intézményt képez, hogy még a király s a kormány rendeleteinek törvényessége felett is egyes jogesetekben a rendes biró itél.

E javaslattal oly fokra jutott a politikai s igazságügyi reakczió, melyen az ország közvéleménye, de első sorban a jogászi vox populi kell, hogy utjába álljon.

Inditványozom:

hogy a budapesti ügyvédi kör választmánya *sürgősen hivjon össze rendkivüli közgyülést*, melynek tanácskozás s határozathozatal végett inditványozom:

Inditvány:

I. A budapesti ügyvédi kör intézzen *feliratot a képviselőházhoz* az iránt, hogy a kormány által a képviselőházhoz beterjesztett a törvényhatóságokról szóló törvényjavaslat 54. §-ában foglalt eme szavak: «*állam közegei*» *alul a biróságok kifejezetten kivétessenek;*

II. s közölje e feliratot sürgősen az ország összes ügyvédségével az ügyvédi kamarák utján oly felhivással, hogy e felirathoz hozzájáruljon.

Az *elnök* kérdésére egyhangulag elhatároztatott, hogy a választmány dr. *Sik* Sándor ezen inditványát érdemleges tárgyalás alá veszi. Mint első szónok hozzászólott *Unger* Alajos választmányi alelnök, a ki melegen pártolja az inditványt, a kormány javaslatára az inditványban foglalt állitásokat alaposaknak deklarálja, s a maga részéről is első sorban az ügyvédi kar, mint a legfüggetlenebb jogászi osztály, kötelességének tartja, erélyes állást foglalni ezen közjogi merénylettel szemben, annál inkább, mert a biróságoktól, mint hierarchikus testületektől s közvetlenül érdekeikben s függetlenségükben megtámadottaktól nem is lehet várni a kellő hatályu fellépést. Az ügyvédi kar hivatása megmutatni, hogy van érzéke s bátorsága sikra szállani az igazságügy s az alkotmány nagy érdekeiért. Egyszersmind e tárgy fontossága miatt pártolja azt is, hogy ne a választmány intézze a feliratot, hanem rendkivüli közgyülés elé utasittassék az ügy.

Miután még élénk vita fejlődött a körül, vaijon a mozgalom kezdeményezése az ügyvédi kamarákra bizassék-e, dr. Sik Sándor iuditványozó pár szava után a választmány nagy lelkesülés mellett egyhangulag az inditványt egész terjedelmében *elfogadta,* kimondta a sürgősséget, egyszersmind az alapszabályok szerint megengedett legrövidebb határidőként deczember 27-ére tüzte ki a *rendkivüli közgyülést,* és a müködő bizottságot, melybe dr. *Sik* Sándort is meghivta, utasitotta, hogy a lehető legrövidebb idő alatt készitse el véleményes jelentését a kivitel részletkérdéseire nézve.

VIDÉK.

* **Komárom**, nov. 26. Komárommegye mai nap tartott rendkivüli közgyülése az ellenzék nagy erőkifejtése és heves ellenzése daczára elfogadta Ordódy Pál bizottsági tag inditványát és ehhez képest elhatározta, hogy Tisza Kálmán miniszterelnökhöz tiz évi jubileuma alkalmából üdvözlő iratot intéz, melynek átnyujtására küldöttséget meneszt.

Arad, nov. 26. Az aradmegyei szabadelvü párt elhatározta, hogy Végh Aurél vezetése alatt 18 tagu küldöttség által átnyujtandó feliratban üdvözli Tisza Kálmánt kormányelnöki jubileumán.

* **Nyitra**, nov. 25. Nyitramegye ma tartott közgyülésében tulnyomó többséggel elhatározta, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök tiz éves jubileuma alkalmából Budapestre 50 tagu küldöttséget meneszt, mely a miniszterelnöknek üdvözlő feliratot fog átnyujtani.

* **Beregszász**, nov. 25. Beregmegye mai közgyülésén egyhangulag elhatározta, hogy a miniszterelnököt 30 tagu küldöttség által fogja üdvözölni.

* **Temesvár**, nov. 26. Temesvár város mai közgyülésén elhatározta, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök 10 éves jubileuma alkalmából Telbisz polgármester vezetése alatt küldöttséget meneszt Budapestre.

* **Zágráb**, nov. 26. A *nemzeti* pártkör értekezletet tartott, melyen elhatározta, hogy felkéri *Bedekovich* minisztert, hogy tolmácsolja a párt üdvkivánatait Tisza Kálmán miniszterelnök előtt a miniszterelnök tiz éves jubileuma alkalmából. Ama tartománygyülési képviselők egy része, kik egyszersmind a magyar képviselőháznak is tagjai, de a tartománygyülés tárgyalásai miatt jelenleg nem távozhatnak Zágrábból, elhatározta, hogy mihelyt ismét Budapestre érkeznek, személyesen is tisztelegni fognak a miniszterelnöknél, a másik rész ellenben — köztük Tüköry Alajos és Jankovics Aladár gr. — személyesen jelenik meg a jubileumon s ezt már táviratilag tudatta is.

* **Nagy-Szöllős**, nov. 26. Ugocsamegye közgyülése ma egyhangulag elhatározta, hogy Tisza Kálmán miniszterelnököt, a jubileum alkalmából küldöttségileg üdvözölni fogja.

* **Ungvár**, nov. 26. Ungmegyének mai napon tartott megyei közgyülése egyhangulag elfogadta azt az inditványt, hogy Tisza Kálmán miniszterelnökhöz jubileuma alkalmából feliratot intéz, melyet küldöttség fog átnyujtani.

* **Liptó-Szt-Miklós**, nov. 26. Liptómegye mai rendkivüli közgyülése egyhangulag elhatározta, hogy üdvözlő feliratot intéz Tisza Kálmán miniszterelnökhöz s azt 12 tagból álló küldöttség által nyujtatja át.

* **Varsecz**, nov. 26. A szabadelvü párt 12 tagból álló bizottsága elhatározta, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök 10 éves jubileumát bankettel ünnepli meg. A banket, a melyen majdnem az egész város fog részt venni, e hó 28-án a «Társaskör» helyiségeiben fog megtartatni.

* **Kis-Küküllőmegye** törvényhatósága mai közgyülésében elfogadta az állandó választmánynak azt az inditványát, hogy a megye 10,000 frttal lépjen be az erdélyrészi magyar közmüvelődési egyesület örökös tagjai közé.

Figyelmeztetjük és kérjük tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hó végével lejár' hogy ujabb megrendeléseiket mielőbb megtenni méltóztassanak.

Lapunk előfizetési ára:

egy hóra	1 frt 80 kr.	hat hóra	10 frt
két hóra	3 frt 60 kr.	egész évre	20 frt
három hóra	5 frt — kr.		

Lapunk *mindennap*, tehát hétfőn és ünnepek után következő napokon is megjelen.

T. előfizetőink abban a kedvezményben részesülnek, hogy az «Ország-Világ» czimü, legdiszesebb képes hetilapot 10 frt helyett 8 frtért, félévre 4 frtért, negyedévre 2 frtért kapják.

Az előfizető nevének, czimének, lakhelyének s az utolsó postának tisztán olvashatólag kiirását kérjük, hogy a lap szétküldésében hiba ne történjék.

Előfizetést a hó bármely napjától elfogadunk.

Régi előfizetőink legczélszerübben cselekszenek, ha czimszalagjukat a posta-utalvány szélére ragasztva beküldik a kiadó-hivatalnak.

Az előfizetési pénzek és posta-utalványok Budapestre az „Egyetértés" kiadó-hivatalába (kecskeméti-utcza 6. szám alá) küldendők.

Az „Egyetértés" kiadó-hivatala.

UJDONSÁGOK.

— nov. 26.

— *Személyi hirek. Rudolf* trónörökös ma reggel Korneuburgba utazott s még délelőtt visszatért Bécsbe. — *Miksa Emanuel* bajor herczeg visszatért Münchenbe. — *A nassaui* herczeg és neje több napi tartózkodásra nov. 21-én Baden-Badenba érkezett, hol a *badeni* örökös nagyherczegipár őket fogadta. — *Dr. Müller* linzi püspök Rómából ma visszaérkezett Bécsbe. — *Fejérváry* Géza báró, honvédelmi miniszter ma reggel Nagyváradról Budapestre érkezett és innen azonnal Fiuméba utazott. — *Berecz* Antal a budapesti felsőbb leány-iskola igazgatója Kolozsvárra utazott az ottani felsőbb leány-iskola ügyeinek tanulmányozása végett. — *Schönfeld* báró nagyszebeni katonai főhadparancsnok tegnapelőtt Kolozsvárra érkezett s mint a hadügyminiszterium kiküldötte, tegnap, *Haller* Károly polgármester s többek kiséretében fölülvizsgálta az ujonan épült laktanyát.

— **A Karagyorgyevics név Szerbiában**. Egy nisi tudósitónk magánleveléből érdekesnek találjuk a következőket közölni: Mielőtt a csapatok Nisből a határra vonultak, az utolsó estén a vezérkar egy tekintélyes részével az Európa szálló nagy termében vacsoráltam és mulattam. Egy magas, barna arczu kapitány is csatlakozott a társasághoz. Barátaim bemutatták, hogy ez P. S., Nikita fejedelem unokatestvére, a ki Londonból jött szolgálatait a szerb hadseregnek felajánlandó. Egészen közömbös dolgokról folyt a társalgás, s én, mire sem gondolva, kérdezem az ujonnan érkezett vendégtől, hogy elkészült-e már teljesen az a palota, mit Karagyorgyevics Antiváriban épittet. Egyszerü szavaim borzasztó hatást idéztek elő az egész társaságban. Arczczinükből teljesen kikelve felugráltak, s mindenekelőtt azt vizsgálták, vajjon a szomszéd asztaloknál meghallották-e azt, a mit én mondtam. Midőn meggyőződtek arról, hogy én azt oly halkan mondám, hogy azt mások meg nem hallhatták, egymásra néztek, hogy most már mi tevők legyenek. Én az egészből egy betüt nem értettem és csak vártam, mi fog most már itt kifejlődni. Végre a mellettem ülő szörnyü komolyan kérdi, mért kérdezősködtem Karagyorgyevics felől? Mind rám nézett, hogy én mit fogok válaszolni. Egész egykedvüen oda vetettem, hogy a nyáron voltam Cettinjében és Antiváriban is, és láttam a mint Rekában Nikita fejedelem, Antiváriban pedig Karagyorgyevics épittet palotát. Csupán kiváncsiság az egész, semmi több. Nem annyira az, a mit mondtam, mint inkább a mód, a melylyel azt elbeszéltem, megnyugtatta a tiszteket. Azonban az egyik őrnagy komolyan figyelmeztetett, hogy azt a szót Karagyorgyevics ki ne ejtsem egész Szerbiában, ha kedves az életem. Ez a mi királyunk Achilles sarka. Soha sem felejtem el ezt a kinos jelenetet, mit a Karagyorgyevics szó előidézett s jó szerencse, hogy csak ily simán folyt le.

— **Tisza Kálmán miniszterelnök jubileuma**. A *banketen,* mely Tisza miniszterelnök tiszteletére fog a vigadó nagy termében rendeztetni, három hivatalos beszéd lesz. Az elsőt maga a miniszterelnök fogja mondani ő felségére és a királyi családra; a másodikat tartja Haynald Lajos kalocsai bibornok-érsek Tisza miniszterelnökre, a harmadikat Jókai Mór, a ki az egész minisztériumot fogja felköszönteni. — *A miniszterelnök jubileuma* alkalmából november 29 és 30-ára a főkapitány a következő rendőri intézkedéseket léptette életbe: A *kocsikkal való felhajtás* az Albrecht-uton történik s két sorban is lehet hajtani. A kiszállás a sz. György-téren történik. A kocsik a miniszterelnöki palotába a mellékkapun hajtanak be és a főkapun távoznak; felállitásuk a küldöttségek sorrendje szerint történik. A kocsik között szabad tér hagyandó; az elkésve jövő kocsik, melyek a Szt.-György-téren nem férnek el, a disztéren sorakoznak. Tisztelgés után a beszállás a Sz.-György-téren, elhajtás a kir. palota előtt a fehérvári kapun át történik. A várban maradó kocsik a Szt.-György-utczán távoznak. Ha a Szt-György-téren a kocsik távozása által üres hely támad, a disztéren levő kocsik a szinház-utczán át előrejöhetnek. A küldöttségek felkéretnek, hogy a rendezőbizottság által megállapitott időt megtartsák, hogy fennakadás a kocsikban ne történjék. Kivánatos, hogy az egyes küldöttségek kocsijai együtt vonuljanak fel és a kocsik azután is együtt maradjanak, mert különben a csoportot elhagyó kocsi nehezen lesz feltalálható. A Szt.-György-téren, a szinház- és a Szt.-György-utczában gyalog csak a járdán szabad menni s ide csakis az ünnepélyre felvonuló kocsikat engedik be. A rend fenntartása végett kivezényelt polgári biztosokat *Egyed* István fogalmazó s a kivezényelt rendőröket *Bornemissza* főfelügyelő osztja be. A rend föntartására a következők ügyelnek fel: a szt. György-téren *Egyed* István fog., mellette *Boda* Dezső r. tisztviselő, két polgári biztos, 6 lovas és 12 gyalog ember. A Szinház- és Szt. György-utczában a kocsik sorakoztatása és rendbentartása végett 3—3 lovas és 6—6 gyalog rendőr. A disztéren *Ambrus* Kamill fog., 1 r. tisztv., 2 polg. biztos, 16 lovas- és 24 gy. rendőr. Az Albrecht-uton a lánczhidtól a Disz-térig *Berkes* r. oktató, 6 lovas és 6 gyalog rendőr. A király-palota sarkán és a fehérvári kapunál 1—1 lovas és 1—1 gyalog rendőr. 29-én a vigadóban tartandó disz-ebéd alkalmával, valamint 30-án a miniszterelnöki palotában adandó *estélyre* a rend fentartása végett *Egyed* István fog., s *Boda* Dezső r. tisztv. küldettek ki megfelelő számu polg. biztosokkal, lovas- és gyalogrendőrökkel. A vigadóban a kocsiközlekedésre nézve az eddigi szokás marad érvényben, t. i. a kocsik a vigadó-utczai kapun bemenve a Mária-Valeria utczán távoznak. A gyalogjárók pedig a Deák-Ferencz utczában közlekednek. A bérkocsik a Gizella-téren s a magánfonatok a Dorottya-utczában állomásoznak. A miniszterelnöki palotában a kocsik a Szent-György-téri mellékkapun mennek s a főkapun távoznak, az elvonulásnál pedig megforditva.

A félhivatalos B. C. irja: *Tisza* Kálmán miniszterelnök jubileumára oly nagy számmal jelentkeztek a küldöttségek, hogy azok elfogadására a tervbe vett két nap aligha lesz elegendő, azért a küldöttségek egy része, valószinüleg az egyes felekezetek papságai szombaton, e hó 28-án szándékoznak a miniszterelnöknél tisztelegni.

— **Vasvillával verte agyon.** *Herczfeld* Móricz 23 éves, *pátyi* gazdálkodó, november 25-kén reggel utána nézett *Lukács* Péter kocsisnak, vajjon végzi-e dolgát az istállóban. S minthogy némi mulasztást vett észre, megdorgálta a kocsist a tunyaságért; mire az káromkodva felelt. Többről többre, szórul szóra, a kocsis vasvillát ragad s neki megy Herczfeld Móricznak, ki azonban kicsavarta kezéből a vasvillát, aztán Lukácsot földhöz vágta s a vasvillával össze-vissza verte. Azután a fejét addig ütötte a hidlás széléhez, mig csak életjelt adott. A lármára előszaladt a fiu apja; de mert az ajtó belülről el volt reteszelve s fia, a zörgetésre sem nyitotta ki, betörte azt. A kocsis már holtan hevert a földön. A fiu önként jelentkezett a pátyi elöljáróságnál, mely őt a pestvidéki járásbirósághoz kisértette, hol jelenleg vizsgálati fogságban van.

— **A budapesti társaság.** Egy névtelen szerző, nem kevesebb mint 568 nyomtatott lapra terjedő vaskos kötetet irt össze a budapesti társaságról, s ez a könyv holnap kerül a könyvpiaczra a *Pallas* nyomdájából. Egy névtelen iró könyve a fővárosi társaséletet különféle dolgairól, élő alakjairól, előnyeiről és gyarlóságairól, Egy névtelen iró könyve, a mely köztünk élő, járó-kelő férfiakkal és hölgyekkel foglalkozik, a mely csevegő stylben magasztal erényeket, leplez gyarlóságokat, politizál és társadalmi kérdéseket fejteget! Ilyen könyv nem tévesztheti el hatását. Daczára minden külügyi és belügyi politikai zajnak, a névtelen iró okkupálni fogja az érdeklődés terét, ez kétségtelen. Rég jelent meg munka a magyar könyvpiaczon, a mely olyan szerencsés téren mozogna, s a mely a hóditásnak annyi kilátásával nyomtatódott volna ki. Az olvasó minden lapon találkozik valamelyik ismerősére vonatkozó komoly, vagy pikáns megjegyzéssel, s egész sereg azoknak a száma, a kik jól vagy rosszul mutató tükörbe néznek, hogyha ezt a roppant könyvet átolvassák. A névtelenség titokzatos leple, melybe a szerző burkolózik, természetesen fokozza a könyv érdekességét. Hasonló genre-ban irtak már magyarul szebben, és alaposabban, hanem azért a *budapesti társaság* bizonyos szenzácziót fog csinálni. Beszélni fognak róla alkalmasint sokat, s olvasni fogják a társadalom minden rétegében, mert a névtelen szerző gondoskodott róla, hogy minden társadalmi osztály találjon benne olyant, a mi neki hizeleg, s a mi érdekli. Foglalkozik az udvarral, a kormányférfiakkal, országos képviselőkkel, az akadémiával s a tudósokkal, az irókkal és müvészekkel, a pénzvilág embereivel, a highlife-al, meg a gentryvel, a budapesti szalonokkal, a budapesti nőkkel, meg az ifjusággal. Szóval: tágas talajt munkál. Legtöbbet szentel a kormány és az országgyülés tagjainak. Az ezekről szóló fejezet maga kitenne egy jókora kötetet. Nem igen kritizál, hanem ellenkezőleg busásan szórja az érdemek magasztalását. Csak egyik-másik nevesebb férfiuval szemben támad szertelen éllel. Itt-ott kiri a könyvből a politikai irány, s daczára, hogy egyformán igyekszik kedvére lenni kormánypártiaknak, szélsőbaloldaliaknak, mérsékelt ellenzékieknek meg antiszemitáknak, a névtelen szerző a kormánypárt népszerüségének növelésén munkál itt-ott különös reflexióval. Inkább érdekes, mint alapos, inkább komoly, mint szellemes. Csakhogy nem lép föl nagy pretenziókkal, s bár igen sokan fogják olvasni, kevesen fogják szigoruan birálni. Szóval érdekes könyv. A különféle fejezetben hosszasabb vagy rövidebb jellemzésben ott vannak a következők:

Abel Jenő, Abonyi Lajos, Ábrányi Emil, Ábrányi Kornél id., Ábrányi Kornél ifj., Aczél Béla báró, Acsádi Ignácz, Ágai Adolf, Aigner Lajos, Akin Károly, Alexander Bernát, Almási Balogh Pál, Almási Balogh Tihamér, Almássy Kálmán, Andabázy Pál, Andrássy Aladár gr., Andrássy Gyula gr., Andrássy Gyuláné Kendeffy Katinka grófnő, Andrássy Mária grófnő, Andrássy Manó gr., Andrássy Tivadar gr., Andreánszky Gábor báró, Apáthy István, Apponyi Albert gr., Apponyi György gr., Arany László, Arányi Lajos, Bajza Lenke, Bakay Nándor, Baksay Sándor, Balázsy Ferencz, Bálint Gábor, Ballagi Aladár, Ballagi Mór, Balló Mátyás, Balogh Kálmán, Bánffy Albert báró, Bánffy Adám báró, Bánffy Béla gr., Bánffy György gr., Bánffy Miklós gr., Bánffy Eliz grófnő, báró Bánffy Polixena, Bánóczy József, Barabás Miklós, Barna Ferdinánd, Baross Gábor, Barsi József, Bartha Miklós, Bartal Antal, Bartalus István, Bartók Lajos, Bartolucci Viktoria Emma, Batthyány Géza gr., Batthyány Elemér gr., Batthyány Emma grófnő, Batthyány Lajos gr. özvegye, Batthyány Ferencz gr., Batizfalvi Károly, Baumgarten, Bedekovich Kálmán, Bedő Albert, Becsics Guzztáv, Beniczky Ferencz, Beöthy Ákos, Beöthy Algernon, Beöthy Zsolt, Berthold Richárd gr., Berczelly Jenő, Berczik Árpád, Bercsényi Béla, Berde Áron, Berecz Antal, Berzeviczy Albert, Bianchi Bianca, Bieltz Albert, Bihari Sándor, Bittó István, Bittó Ilona, Bischitz Dávid, Blaha Lujza, Blaskovics Ernő, Blaskovics Miklós, Blaskovics Miklósné, Boncz Ferencz, Bonnász Sándor, Bogisich Mihály, Borostyáni Nándor, Bohus Szögyény Antónia, Böhm Pál, Bossányi László, Böck János, Brassay Sámuel, Bródy Zsigmond, Budenz József, Bujanovics Sándor, Bulyovszky Lilla, Burkhardt Rikárd, Busbach Péter, Corzan Avendano Gábor, Concha Győző, Cziráky Antal gr., Cziráky Béla gr., Cziráky János gr. özvegye, Czobor Béla, Cherna Jenő, Chorin Ferencz, Chyzer Kornél, Csákány József, Csáky István, Csáky László gr., Csanády Sándor, Csaplár Benedek, Csávolszky Lajos, Csekonics Endre gr., Csemeghy Károly, Csernátony Lajos, Csiky Gergely, Csiky Sándor, Csontos János, Csukássi József, Dalnoki Béni, Dániel Ernő, Dániel János, Dániel Pál, Dankó József, Dárday Sándor, Darányi Ignácz, Deák Farkas, Degenfeld Ilona grófnő, Degenfeld Emma grófnő, Degenfeld Berta grófnő, Degré Alajos, Dell' Adami Rezső, Dessewffy Aurél gr., Dessewffy Aurélné grófnő, Dessewffy Marczell gr., Divald Adolf, Dobsa Lajos, Daruváry Alajos, Darvas Erzsébet, Dóczy Lajos, hatvani Deutsch, Domanovszky Endre, Donadio Bianca, Duka Tivadar, Dulánszky Nándor, Edelsheim-Gyulay Lipót báró, Egressy Ákos, Ehrenfeld Éles Henrik, Eltz Károly, Emmer Kornél, Entz Géza, Eötvös Károly, Eötvös Loránd báró, Erdődy Ferencz gr., Erkel Sándor, Elek Gusztáv, Esterházy Miklós herczeg, Esterházy Móricz gr., Falk Miksa, Fehérpataky László, Fejérváry Géza báró, Fekete Ignácz, Fekete József, Feleky Miklós, Felekyné-Munkácsi Flóra, Fenyvesi Adolf, Fenyvessy Ferencz, Festetich Taszilo gr., Festetich Pál gr, Feszty Árpád, Finály Henrik, Fiáth Mária bárónő, Fischel, Fodor József, Fraknói Vilmos, Freistädter, Fridvaldszky János, Friedmann Bernát, Fröhlich Izidor, Gabányi Árpád, Gajzágó Salamon, Galgóczy Károly, Gassi Ferencz, Gelich Richárd, Gerlóczi, Gerlóczy Károly, Ghyczy Béla, Ghyczy Kálmán, Goldzieher Ignáaz, Gondol Dániel, Gönczy Pál, Göndöcs Benedek, Grecsák Károly, Greguss Imre, Grómon Dezső, Grubiczy Géza, Grünwald Béla, Gyenes László, György Aladár, Gyömrey, György Endre, Győry Mária grófnő, Győry Elek, Gullner Gyula, Gyulai Pál, Gyürky Ábrahám gr., Haan Lajos, Haggenmacher Henrik, Gans Jaques, Haynald Lajos, Hainik Imre, Hajós József, Halász Géza, Halász Imre, Hampel József, Haris, Harkányi Károly, Harkányi Frigyes, Haviár Dániel, Hegedüs Sándor, Hegyi Aranka, Heinrich Gusztáv, Helfy Ignácz, Heller, Helvey Laura, Henszlmann Imre, Herman Ottó, Hermann Emil, Herzog, Hetényi Béla, Hevesi József, Hevessy Lajos, Hieronymi Péter, Hidassy Kornél, Hirsch Louis, Hirschler Ignácz, Hodossy Imre, Hoffmann Károly, Hoffmann Pál, Hoitsy Pál, Hollán Ernő, Hollóssy Justinián, Horánszky Nándor, Hornyik Károly, Horváth Árpád, Horváth Boldizsár, Horváth Géza, Horváth Gyula, Horváth Gyuláné szül. Splényi bárónő, Horváth Károly, Horváth Lajos, Högyes Endre, Hunfalvy János, Hunfalvy Pál, Hunyady Jenő, Hunyady László gr., Huszár Károly, Huszár István, Hübner, Imrei Ferencz, Imre Sándor, Ipolyi Arnold, Irányi Dániel, Istóczy Győző, Iványka Imre, Iványka Zsigmond, Jakab Elek, Jankó János, Jankovich László gr., Jedlik Anyos István, Jekelfalussy Lajos, Jendrassyk Jenő, Jókai Mór, Jókainé-Laborfalvy Róza, Jósika Kálmán báró, Joannovics György, Kaas Ivor báró, Kacskovics Lajos, Kada Mihály, Kalchbrenner Károly, Kállay Béni, Kammermeyer Károly, Kanitz Árpád, Karácsonyi Guidó, Kápolnai Pauer István, Károlyi Árpád, Károlyi Alajos gr., Károlyi Clarisse grófnő, Károlyi Ede gr., Károlyi Gyula gr., Károlyi László gr., Károlyi Pista grófné szül. Csekonics Margit, Károlyi István gr., Károlyi Sándor gr., Kasselik, Károlyi Tibor gr., Károlyi Tibor grófné, Károlyi Viktor gr., Károlyi Viktor grófné, Károlyi Pálma grófnő, Kászonyi Dániel, Kautz Gyula, Kazár Emil, Keglevich István gr., Keleti Károly, Kemény Gábor báró, Kemény János báró, Kemény Kálmán báró, dr. Kenedy Géza, Kerékgyártó Árpád, Kerkapoly Károly, Kerpely Antal, Kéry Imre, Keszler József, Királyi Pál, Kiss József, Kherndl Antal, Khuen-Héderváry Károly gr., Klárné Angyal Ilka, Klein Gyula, Kléh István, Knausz Nándor, Koch Antal, Kochmeister Frigyes báró, Komlóssy Ferencz, Komócsy József, Kondor Gusztáv, Konkoly Thege Miklós, Korányi Frigyes, Korizmics László, Kossuth Lajos, Kovács Gyula, Kovács Pál, Kovács Zsigmond, Kozma Sándor, König Gyula, Körössy József, Kőszegi József, Kováry László, Krail Irma, Krausz Izidor, ifj. Krausz Izidor, Krenner József, Kriesch János, Kruspér István, Kun, Kun Géza gr., Kunz Adolf, Kürthy Emil, Kugler Adolf, Kvassay Ernő, Ladányi Gedeon, Langheinrich, Lánczy Gyula, Láng Lajos, Lehr Albert, Lengyel Béla, Lévay Henrik, Lévay József, Ligeti Antal, Lietzenmayer, Lipthay Béla báró, Liszt Ferencz, Lonkay Antal, Lotz Károly, Lo-Presti Árpád grófné, Lubrich Ágost, Lukács Béla, Lukács György, Lumniczer Sándor, Lutter Nándor, Lyka Döme, Madarassy Pál, Madarász József, Madarász (festő), Mádai Izidor, Maleczkiné, Majthényi László báró, Majthényi Ottó báró, Majthényi Flóra, Majláth Béla, Majláth Antal gr., Majláth Sarolta grófnő, Manó, Marczali Henrik, Margittai (festő), Margó Tivadar, Máriássy Béla, Markovics Iván, Márkus Emilia, Markusovszky Lajos, Martin Károly, Maszák Hugó, Maszlaghy Ferencz, Matlekovits Sándor, Mátyás Flórián, Mauthner, Mednyánszky Dénes, Mendl István, Mesterházy Kálmán, Menter Zsófia, Mészöly Géza, Mihálkovich Géza, Mihók Sándor, Mikes János gr., Mikó Imre gr., Mikszáth Kálmán, Mocsáry Lajos, Molnár Antal, Munkácsy Mihály, Muráthy Konstantin, Muzslay Sándor, Myskovski Viktor, Nagy Szidonia, Nagy Imre, Nagy Iván, Nagy József, Nádasdy Ferencz gr., Náday Ferencz, Náday Ferenczné, Navratil Imre, Nemes Vincze gr., Nendtwich Károly, Ney Ferencz, Neményi Ambrus, Németh, Németh Berczi, Nordau Miksa, Nyáry Jenő báró, Nyáry Albert báró, Odescalchy Arthur herczeg, herczeg Odescalchy Gézáné, Odescalchy Gyula herczeg, Odry Lehel, Onody Géza, Ökrös Bálint, Orbán Balázs, Orczy Béla báró, Orczy Sarolta bárónő, Paczka, Pap Gábor, Pallavicini Sándor őrgróf, Pálmay Ilka, Parlaghy Vilma, Paur Iván, Pauer János, Paulay Ede, Pauler Tivadar, Pauler Gyula, Pauli Richárd, Pálffy Albert, Pálffy Miklós herczeg, Pálffy Gabriella grófnő, Pálffy János gr., Pálffy Móricz gr., Pálffy Pál grófné, Péch Antal, Péchy Tamás, Péchy Manó gr., Péchy Jaquelina grófné, Pejacsevich Péter gr., Pesti Frigyes, Peregrini Elek, Petricsevics Horváth Lázár, Pettkó János, Plósz Pál, Plósz Sándor, Podhorszky Lajos, Podmaniczky Frigyes báró, Podmaniczky Gézáné, Polonyi Géza, Ponori Tewrewk Emil, Pongrácz Emil báró, Poór Antal, Poór Imre, Prandau Gusztáv báró, Prileszky Tádé, Prónay Dezső báró, Pulszky Ágost III., Pulszky Ferencz, Pulszky Károly, Pulszky Polixena, Radvánszky Béla báró, Rákosi Jenő, Ráth György, Reviczky Gyula, Réthy Mór, Révay Gyula báró, Révay Ferencz báró, Riedl Szende, Riedl Frigyes, Rohonczy Gida, Rómer Flóris, Rónay Jáczint, Roskoványi Ágoston, Roskovics (festő), Rothfeld Soma, Rudnay József, Rudnay Szilárd, Russó, Sacellári, Salamon Ferencz, Samassa József, Sághy Gyula, Saxlehner Emma, Schlauch Lőrincz, Schenzel Guidó, Schossberger, Schuller Alajos, Schwarz Gyula, Schwarz (okányi), Schwicker, Schmid-Unger, Schumann Klára, Sebastiani, Semsey Andor, Sennyey Pál báró, Siegmund, Silberstein Adolf, Simor János, Simonyi Iván, Simonyi Zsigmond, Simonyi Lajos br., Sina Simon báró, Somogyi Károly, Somssich Pál, Somssich Imre gr., Spányi Béla, Steiger Gyula, Stern, Stoczek József, Supka Jeromos, Surányi Lajos, Szabó Károly, Szabó József, Szabó István, Szabó Endre, Szalay Imre, Szana Tamás, Szathmáry Károly, Szathmáry György, Szarvas Gábor, Szapáry István gr., Szapáry Gyula gr., Szapáry Géza gr., Szász Béla, Szász Károly, Szécseny Antal gr., Széchenyi Béla gr., Széchenyi Pál gr., Szemere Attilia, Szemere Gizella, Szentkláray Jenő, Szentkirályi Albert, Székely, Széll Kálmán, Szentgyörgyi Imre, Szigeti József, Szinnyey József ifj., Szilágyi István, Szilágyi Sándor, Szilágyi Dezső, Szily Kálmán, Szilády Áron, Szlávy József, Szmrecsányi Dárius, Szokolay Viktor, Szokoly Viktor, Szontagh Pál, Szögyény László ifj., Szögyény-Marich László id., Szücs István, Szvorényi József, Tajnay Helén, Tafler, Tanárky Gedeon, Tanárky Gyula, Taray Andor, Tarnóczy Gusztáv, Tárkányi Béla, Taubner Károly, Thaly Kálmán, Thallóczy Lajos, Than Károly, Teleky Géza gróf, Teleky Gyula gróf, Teleky Samu gróf, Teleky Sándor gróf, Teleky Sándor grófné, Teleky Margit grófnő, Telepy Károly, Télfy Iván, Tisza Kálmán, Tisza Lajos gr., Tisza László, Tisza Paula, Tisza István, Tomori Anasztázia, Tóth Béla, Tóth Lőrincz, Tóth Vilmos, Tóth Kálmán, Torma Károly, Torma Zsófia, Török József, Török János, Török Kálmán, Turolla Emma, Ugron Gábor, Unger Alajos, Urváry Lajos, Ürményi Miksa, Vadnai Károly, Vadnay Lajos, Vajda János, Vaszary Kolos, Vay Miklós báró, Vámbéry Ármin, Várady Antal, Vekerle Sándor, Veigelsberg Loó, Veres-Beniczky Hermin, Vécsey Tamás, Verhovay Gyula, Vigyázó Sándor, Visontai-Kovách László, Visy Imre, Vizváry Gyula, Vizsolyi Gusztáv, Volff György, Vörösmarty Ilona, Wahrmann Mór, Wartha Vincze, Wenckheim Béla báró, Wenckheim L., Wenckheim Frigyes, Wenczel Gusztáv, Weisz János, Weisz Bernát Ferencz, Wesselényi Róza bárónő, Wlassich Gyula, Wodianer Albert báró, Wohl Janka, Wohl Stefánia, Zala György, Zalka János, Zichy Antal gr., Zichy Edmund gr., Zichy Géza grófné, Zichy János gr., Zichy József gr., Zichy Jenő gr., Zichy Margit grófnő, Zichy Nándor gr., Zichy Livia grófnő, Zichy Sarolta grófnő, Zichy Pál gr., Zichy Pál grófné, Zimándy Ignácz, Zlamál Vilmos, Zsigmondy Vilmos, Zsilinszky Mihály, Zsivora György, Zsoldos Ignácz, Xantus János.

A könyv elején a névtelen szerző Madame Adamhoz és Gubernatis grófhoz intéz egy-egy levelet, figyelmeztetve őket azokra a tévedésekre, miket a magyarokról irt könyveikben elkövettek, s azután hét fejezetben ismerteti a budapesti társaságot. A könyv ára 3 frt. Kapható minden könyvkereskedésben.

— **Kettős öngyilkossági kisérlet Pécsett.** «November 24-én délután 5 és 6 óra között — mint pécsi levelezőnk irja — két szegény, de becsületes leány: *Kovács* Erzsi és Ilka, szobájokba zárkózva, egymásra lőttek. Az egyik a halántékán, a másik a mellén sebesült meg. A sebesülteket azonnal a kórházba vitték, hol a golyókat mindkét leány testéből eltávolitották. Remélik, hogy életben fognak maradhatni.» — A két leány öngyilkossági kisérletének oka az volt, hogy kis üzletük, melynek jövedelméből akarták magukat és szüléiket fentartani, nagyon rosszul ment s nem jövedelmezett annyit, hogy abból tisztességesen megélhettek volna. Az eset Pécsett általános részvétet kelt.

Rövid hirek. *Nagy-Szebenben* Werner Ferencz, a templom-szövetkezet pénztárnoka nov. 24-én főbe lőtte magát; a kezelése alatt állott pénztár teljes rendben van; a szerencsétlen embert sulyos anyagi viszonyai vitték a halálba. — *Alsó-Fejérmegye* Benedek községében Rolnbold Olivér és neje, a házukban rosszul épitett kályhából kitóduló széngőzben megfuladtak. — *Szebenmegye* Hosszutelke községében egy román parasztot saját háza küszöbén meggyilkolva találták: a meggyilkoltnak a fivére a szomszéd szobában aludt s azt állitja, hogy nem hallotta a lövést; elfogták. — *Decsen* nov. 19-én az ottani katholikus hitközség elemi iskolája leégett. — *Nagy-Aják* községben (Kis-Küküllőmegye) nov. 20-án ismeretlen tettesek a templomba törtek s onnan több száz forint értékü templomi tárgyakat elloptak. — *Komárom* várának épitészeti felügyelősége, a nemzeti muzeum megkeresésére, beküldte a régiségtárnak mindazokat a régiségeket, érmeket és föliratos kőemlékeket, melyek a régi bregetiói római vár területén véghez vitt ásatások alkalmával napfényre kerültek. — *Székelyhidán* ifj. Horváth Sándor nov. 22-én agyonlőtte magát. — *A brassói* iparegyesület elhatározta, hogy 1886-ban Brassóban helyi ipar-kiállitást rendez. — *A győri* ág. hitv. ev. gyülekezet nov. 29-én ünnepli, temploma fönnállásának századik évfordulóját. — *Szegeden* tegnap kifogták a Tiszából Köszó István 20 éves közkatona hulláját, ki mintegy három héttel ezelőtt nyomtalanul eltünt a kaszárnyából. — *A magyar államvasutak* egyik győri tehervonata a brucki állomás bejáratánál kisiklott; nyolcz kocsi összetört; ember életben nem esett kár.

— **Öngyilkosság.** Kőbányán Schneider Ferencz vendégfogadójában ma reggel halva találták *Czira* János, nagykőrösi születésü 63 éves volt adóvégrehajtót. Ágya tele volt vérrel s eleintén gyilkosságra gondoltak. Az előhivott orvosok azonban megállapitották, hogy Czira öngyilkosságot követett el, még pedig oly módon, hogy karján a visszereket zsebkéssel felvágta s igy elvérzett. Holttestét beszállitották a halottaskamrába.

SZINHÁZ, MÜVÉSZET.

— **Az operában** ma volt *Bianchi* Biankának utolsó fellépte Erkel Hunyadi Lászlójában. Gara Mária szerepében bucsuzott el a közönségtől, mely szép előadásában, kellemes énekében, kedves csengésü trilláiban ma is ugy gyönyörködött, mint az előző estéken. Kivált a második s harmadik felvonás után nyilvánult zajos tapsokban a közönség tetszése. Háromszor, négyszer hivták ki. Erzsébetet Risley kisasszony játszotta. Énekének hatását a Wiltnére való reminiszczencziák nem egyszer gyengitették.

— **A czigánybáró** operette, melynek szövegét Jókai után Schnitzer s zenéjét Strauss János irták holnap pénteken kerül először szinre a német szinházban. A főpróbát ma tartották meg, a melyet Jókai nejével egy földszinti páholyból hallgatott végig. Az operette előreláthatólag sikert fog aratni. A főbb szerepeket Peschi s Herger k. a., továbbá Kühle, Schmidtler, Berla, Manz és Pokorny urak játszák.

— **Hangverseny**. *A magyar gazdasszonyok orsz. egylete* árvái javára pénteken, 1885. nov. 27-én esti 8½ órakor a fővárosi vigadó termében hangversenyt rendez Turolla Emma kisasszony cs. és kir. kamaraénekesnő és a m. kir. opera első énekmüvésznője, és Remmert Mártha kisasszony weimári nagyherczegi kamarazongoraművésznő közremüködése mellett a következő müsorral: 1. a) Weber, Polonaise (e-dur), b) Schubert, Wanderer-Fantasie, előadja Remmert Mártha k. a. 2. Verdi, O don fatale, az Eboli nagy áriája «Don Carlos» dalmüből, énekli Turolla Emma k. a. 3. a) Liszt-Schubert, Soirèe de Vienne, b) Beethoven, Marcia à la Turka, előadja Remmert Mártha k. a. 4. a) Chopin, Nocturne, b) Grieg, Naszmenet, c) Moskovszky, Serenata, előadja Remmert Mártha k. a. 5. Magyar népdalok: a) Ereszkedik le a felhő. b) Fekete szem éjszakája, c) Maros vize folyik csendesen, énekli Turolla Emma k. a. 6. a) Rubinstein, Románcz, b) Liszt Ferencz, Rákóczy-induló, előadja Remmert Mártha k. a.

— **A budai zeneakadémia** ez idei első házi hangversenyét e hó 27-ikén, pénteken este 7 órakor tartja meg, melyre a pártoló tagok belépti jegyeiket csütörtökön délután 4—6 óra közt az egyleti helyiségben vehetik át.

SPORT.

— **Lovasvadászatok.** A vadásztársaság ma délelőtt Sikátornál találkozott s innen indult nyulvadászatra. Egy nyulat ugrattak ki a bokorból s az nem is kerülte el sorsát, a kill. Résztvettek a vadászatban gróf Esterházy Móricz mint falkanagy, herczeg Esterházy Pál, báró Pevitz Ottó, Baltazzi Hektor, gróf Kinsky Rudolf, gróf Kinsky Jenő, Berzeviczy Ádám őrnagy, Jankovich Elemér, gróf Esterházy Ferencz, gróf Teleki Gyula, Jankovich Elemér. Holnap rókaüzés lesz. Találkozás déli tizenegy órakor a Paskalmalomnál.

— **Kégl Pista itthon.** A kitünő sportsman egy régibb keltü levele nyomán tegnap arról adtunk hirt, hogy csak deczember végén érkezik haza. A mint értesülünk, Kégl Pista ur levelével egy időben érkezett meg Budapestre, hol a nemzeti kaszinóban barátai szivélyes üdvözletekkel halmozták el. Kégl ur külseje némi nyomát mutatja az erős lázbetegségnek, mely hosszabb ideig gyötörte, ehez még meghülés is járult Olaszországban, nincs kétség azonban, hogy az edzett férfi régi egészségét rövid idő alatt visszanyeri.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

— **A történelmi kiállitás** érdekében a főváros rendező-bizottságának elnöke *Gerlóczy* alpolgármester ujabban a vallás- és közoktatási miniszterhez és a belügyminiszterhez intézett föliratokat. A vallásügyi minisztert kéri, hogy a kiállitás minél sikeresebbé tétele érdekében méltóztassék a nyilvános kulturális és tanintézeteket, az egyházi főpapságot s a szerzetesrendek elöljáróságait körlevelileg megkeresni, hogy a főváros hozzájuk intézett fölhivásának megfeleljenek, s a birtokukban levő gyüjteményekből, könyv- és levéltáraikból a Budavár 1686-iki visszavételére vonatkozó tárgyakat a történelmi kiállitásra beküldeni sziveskedjenek. A belügyminisztert pedig arra kéri a fölirat, hogy a megyei és városi törvényhatóságokat hason irányban hivja föl a főváros hazafias szellemü vállalatának előmozditására.

— **Fővárosi dajka és csecsemő elhelyező hivatal** felállitásának eszméjét penditi meg *Baczakó* Sándor rendőrtiszt a tanácshoz benyujtott inditványában.

— **A kőbányai gőztéglagyár** 1869-ben kapott tiz évre telepengedélyt. Midőn a tiz év lejárt, az engedélyt megujittatni elmulasztotta, hanem csak 1883-ban folyamodott érte ujra. A tanács utasitotta, hogy egyszerü megujitásról többé nem lehetvén szó, uj engedélyért folyamodhatik az elöljárósághoz. Ez ellen a társaság fölebbezései elutasittattak minden forumon. És a társaság viselt dolgai ellen Rebrovics György és társa igen sok panaszt tett. Nevezetesen, hogy mindenünnen összevásárolja a telkeket, mert közelben nincs agyagnyerő hely, s a vett telkeket ugy kiaknázza, kiássa, hogy a talajviz bennök tóvá képződik, hova télen csuszkálni, nyáron fürödni járnak s e tavakban már 32 ember lelte halálát. Több telek, mit megvett, a szabályozási tervben utczának van szánva, de leásatván, a lejtszin egészen megváltozott s akadályául szolgál a szabályozási terv végrehajtásának. És a talyigák, miket a társulat agyagért járat, roppant sok kellemetlenséget okoznak. A hetes bizottság e panaszokra helyszini szemlét tartott s mindent alaposnak talált. A tanács ennek folytán mai ülésén elrendelte, hogy ugy a gőztéglagyár, mint az ennek telkeiből többet megvásárolt Dreher-féle sörgyár 1886 végéig tartoznak a tavakat betemetni, addig pedig erős palánkkal körülvételni. Ennek ellenőrzésére a kerületi kapitányság megkerestetik. 1888 végéig tartoznak a kiaknázott telkeket, a melyek a szabályozási tervben háztelkekül vannak fölvéve, a régi magasságra feltöltetni, ugy az utczául kijelölt részeket is, mert a puszta telekkönyvi tulajdonjog senkit föl nem jogosit arra, hogy a szabályozási terv végrehajtásának utjába akadályokat gördítsen. S tartoznak minderről kötelező iratot adni, *különben a további munka meg fog szüntettetni.*

— **A világitás javitása.** A tanács elrendelte, hogy a váczi-utczából nyiló mellék-utczák világitása javittassék. Ehez képest a *kis-hid-utczában* négy féléjjeli légszeszlámpa, az Aranykéz-utczában pedig 4 lángu Krauze-féle kandelaber fog legközelebb fölállittatni.

— **Aquincum.** A kormány a fővárosnak kivánja adományozni az amfiteatrum és egyéb fölásott régiségek területét, azzal a kötelezettséggel, hogy az emlékek fentartásáról gondoskodjék. A tanács ma fontolóra vette az ajánlatot és érdemleges nyilatkozat előtt felkérni határozta Havas Sándor urat, kit a kormány az átadással megbizott, hogy nyilatkozzék, mily mérvü fentartási költségek várhatók évente?

— **A kórházak élelmezése.** A tanács a Rókuskórház és fiókjainak étel- és ital szállitására nézve *Lindenbaum Lewy és Glauber* vállalkozókkal kötött szerződésnek, ujabb árlejtés nélkül, egy évre meghosszabbitását határozta el.

— **A kőbányai milimáriknak** a tanács meghagyta, hogy ha a tejet a vámon vámmentesen akarják behordani, kocsijaikra csavarokkal erősitve vámmentességi pléhjelvényeket illesszenek.

GYÁSZROVAT.

Schwendtner Mihály belvárosi apátplébános temetése ma délután ment végbe a fővárosi közönség részvétének imponáló nyilvánulása mellett. A belvárosi plébánia templomot óriási néptömeg vette körül minden oldalról, ugy hogy a közlekedés teljesen szünetelt. A rendőrség 35 gyalog- és 24 lovasrendőrt állitott ki a rend fenntartására. A templom hajóját már három óra előtt megtöltötte a gyászoló közönség. A ravatal komor gyászpompájával fekete mennyezet alatt volt felállitva, a falakat, oszlopokat gyászleplek takarták el, melyeken a kereszténység jelvénye a kereszt fehérlett alá, a koporsó két oldalán sürü viaszgyertyasor világitotta meg a jobb létre szenderült egyházi férfi arczát, a templom hajóját a felgyujtott csillárok tették világossá. A gyászoló közönség közt egyformán nagy számmal voltak képviselve az egyházi és világi kitünőségek. Ott voltak: dr. Haynald Lajos bibornok érsek, Kovács Zsigmond veszprémi püspök, Göndöcs Benedek, Roszival István, Rostaházy apátok, az elhunyt férfiu egyházi szolgatársai a fővárosi plebániáktól teljes számmal. A főváros tisztikara Ráth Károly főpolgármesterrel élén szintén majdnem teljes számmal jelent meg. Ott voltak Gerlóczy Károly és Kamermayer polgármesterek, Rózsa Péter, Matuska Alajos, Alkér Gusztáv, Haberhauer János tanácsnokok, Békey Imre tanfelügyelő, Márkus József főjegyző, Patrubányi Gergely. Ott voltak továbbá: Gervay Mihály min. tanácsos, Horváth Döme kir. tábl. tanácselnök, Lipthay Kornél kir. táblai biró, Fabinyi Theofil kuriai tanácselnök, Bogisich törvszéki elnök s még többen. A belvárosi fővárosi bizottsági tagok közül: Bernáth Béla, Morlin Imre, Halász Géza, Polonyi Géza, Wimmer Antal, Forgó István. — A fővárosi rendőrséget képviselte: Pekáry József rendőr tanácsos és Magyari Kálmán titkár. A gyászszertartást *Cselka* Nándor ó-budai prépost-plébános végezte nagy számu segédlettel. A növendék-papság énekkara gyászdalokat zengedezett. A szertartás végeztével a koporsót a hatlovas gyászkocsira tették s a menet megindult a városháztéren s kigyó-utczán keresztül a kerepesi-uti temetőbe. A gyászkocsi után közvetlenül az elhunytnak káplánjai haladtak, a gyászoló család kocsikban követte az elhunytat utolsó utjára. A kerepesi temetőig óriási néptömeg kisérte ki az elhunyt egyházi férfiut. A koporsóra koszorukat küldöttek: Budapest főváros: «Schwendtner Mihálynak» föliratttal, az elhunyt káplánjai, Simon Ferencz lipótvárosi plébános, Mandlik Alajos számtanácsos, özv. Lampel Róbertné, Báthori István és Nándor, az angol kisasszonyok főnöknője, Novák Lajos és Berta, Bräuer Ferenczné és Tona, Muchmayer Ferencz, Schiffer Ferencz, Sigmund család, Frey József templomgondnok, a Lasner család, Schwendtner József fővárosi mérnök.

Szendi János mezőturi segédlelkészt nov. 24-ikén kisérték általanos részvét mellett örök nyugalomra.

Hendricks, az Egyesült-Államok alelnöke, tegnap Indianopolisban hirtelen meghalt.

Jellasics Paula grófnő, az egykori horvát bán unokája, nov. 23-án 24 éves korában Gráczban elhunyt.

Özv. Magyar-Nagysombori Sombory Elekné, született Nagy-Szalontai és Fekete-Báthori gróf Tholdy Elalia nov. 21-én 73 éves korában Sófalván elhunyt.

Szilágyi Dániel temetése. Konstantinápolyi levelezőnk irja nekünk, hogy e hó 23-án volt a török fővárosban Szilágyi Dániel temetése a közönségnek és különösen az ott élő magyaroknak élénk részvétele mellett. A veszteség, melyet a magyar telep e kitünő tudós halála által szenvedett, pótolhatatlan, mert minden szorongatottnak jóakaró tanácsadója, minden szegénynek nemesszivü jótevője volt. A magyar szabadságharcz után mindenekelőtt Várnába ment, hol két évet töltött és mint szolga és kocsis volt kénytelen keresni kenyerét. 1851-ben Konstantinápolyba költözött, hol szerencsés véletlenből az akkori angol főkonzul házába került mint nevelő. Ettől fogva sorsa kedvezőbbé vált; nagy buzgalommal és erélylyel fogott a török és arab nyelvek tanulásához és nagyon rövid idő alatt annyira elsajátitotta a török törvények ismeretét, hogy megkapta a török ügyvédi diplomát. Nagy tudományosságának és alapos nyelvismereteinek hire csakhamar eljutott Ausztriába és a hatvanas évek elején meghivták őt a bécsi keleti akadémiába tanárnak. De Szilágyi nem határozhatta el magát arra, hogy eddigi tevékenységének szinhelyét elhagyja és tovább is Konstantinápolyban maradt. E hó 22-én 9 órakor reggel érte utól a halál. Iróasztala mellett és épen könyvei között keresgélt, midőn szélhüdés érte és nyomban halva maradt. A gyászhir azonnal elterjedt a városban és a magyar telepet mély gyászba ejtette. A magyar egylet elnöke, *Kommandinger*, azonnal intézkedett, hogy a holttestet az osztrák-magyar kórházba szállitsák át; a temetésről az egylet gondoskodott, minthogy az elhunytnak, kinek két fia Magyarországban él, a török fővárosban nincsenek rokonai. A gyászszertartás rendkivül impozáns volt. A számos koszoruval elboritott koporsót valamennyi itt időző magyar és számos egyéb nemzetiségü gyászoló követte. A magyar egylet tagjai teljes számban megjelentek; a menet előtt a fekete fátyollal boritott egyleti zászlót vitték. A protestáns temetőben, hol a boldogultat örök nyugalomra helyezték, dr. *Poyák* a negyvennyolczas honvédről, a magyar hazafiról és nagy tudósról melegen megemlékezett. Általános részvét mellett adták át a koporsót a földnek. A magyar nemzet a boldogultban nagy hazafit, a tudomány fáradhatlan bajnokát gyászolja. Elhunytáról a következő magyar és franczia nyelvü gyászjelentést kaptuk: A *konstantinápolyi Magyar Egyesület* mély fájdalommal és tisztelettel jelenti, hogy szeretett és tisztelt tagja *Szilágyi* Dániel honvédhuszárhadnagy az 1848—49-iki szabadságharczban, ma délben élete 55-ik évében elhunyt. Hült tetemei hétfőn, e hó 23-dikán délután 3 órakor fognak örök nyugalomra helyeztetni a feriköji protestáns temetőben. Gyülekezés az osztrák-magyar kórháznál. Pera, nov. 22, 1885.

Serrano.

Madrid, nov. 26. *Serrano* tábornok meghalt. (*Serrano y Dominguez* Ferencz, de la Torre herczeg, spanyol tábornok és államférfi, 1810 szeptember 17-én született Arjonillában (Andaluziában). A spanyol hadseregben s a politika terén is nagy tevékenységet fejtett ki 1833-tól kezdve. 1868. julius 7-dikén, mint egy szabadelvü összeesküvés fejét elfogták s a Kanári-szigetekre száműzték. Innen megszökött s vezette az 1868-ki szeptemberi forradalmat. Izabella királynő futása után 1869. junius 16-dikától 1871. január 2-dikáig kormányzó, majd pedig főhadvezér volt a karlisták ellen. 1874-ben a végrehajtó hatalom fejévé lett. Mikor Alfonzó aszturiai herczeget királylyá kiáltották ki egyes zászlóaljak, ő a karlistákkal küzdött a harcztéren. Nem tiltakozott ugyan Alfonzó kikiáltása ellen, de azért családjával együtt Francziaországba költözött, a honnan visszatérve a szenátusban foglalt helyet. 1883. november 15-dikén Spanyolország párisi követévé nevezték ki.)

A hivatalos lap nov. 26-iki számából.

Kinevezés. A m. kir. belügyminiszterium vezetésével megbizott m. kir. miniszterelnök, a pozsonyi országos kórháznál megüresedett másodorvosi állomásra *Mráz* Erigyes Miroslav egyetemes orvostudort, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, a pozsonyi tankerületi kir. főigazgatóságnál üresedésben lévő tollnoki állomásra *Andrejczó* Tivadar okleveles tanár-jelöltet és pozsonyi kir. kath. főgimnáziumi tornamestert, a fiumei m. kir.

tengerészeti hatóság, a kereskedelmi tengerészethez *Sopronich* Jánost Lussingrandéból, *Sablich* Jakabot Baccariból, *Batticich* Józsefet Opritzból hajókapitányokká, *Poschich* Ede Spiridiont Abbazziából pedig hadnagygyá: a szegedi m. kir. pénzügyigazgatóság *Bikfalvi* Ferencz s.-szent-györgyi díjtalan adóhivatali gyakornokot a szegedi, *Kövács* Gyula segesvári díjtalan adóhivatali gyakornokot pedig a módosi m. kir. adóhivatalhoz, még pedig az elsőt végleges, a másodikat ideiglenes minőségben VI. osztályu m. kir. adótisztekké, a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóság *Riesenberger* Jenő ügyvédjelöltet a m.-szigeti kincstári ügyészséghez irnokká, a maros-vásárhelyi kir. főügyész *Derzsi* Sámuel kir. közjegyzői irnokot a brassói kir. ügyészséghez irnokká nevezte ki.

TÁVIRATOK.

Zágráb, nov. 26. A tartománygyülés ülése. A mai ülésen, eldőlt Baresics azon inditványának sorsa, mely a bán és Klein osztályfőnök vád alá helyeztetését kivánta. Miután tegnap Spevecz hosszabb sikerült beszédben az inditvány elvetését ajánlotta s még Posilovics, Ivandia és Baresics szóltak — ma megtartatott a szavazás, melynek eredménye, hogy az inditvány nagy többséggel elvettetett és elhatároztatott, hogy a tartománygyülés az inditvány fölött napirendre tér. A nemzeti párttal együtt Frank kivételével az egész Zsivkovics-párt az inditvány ellen szavazott.

Ezután a ház a reformjavaslatok általános tárgyalását folytatta.

Gyurkovics a többség ismételt tetszés nyilvánításai és az ellenzék ellentmondása közben hosszabb beszédben szólt a javaslatok mellett.

Radics (Starcsevics-párti) a javaslatok ellen szólt.

Crnkovics nagy tetszéssel fogadott hosszabb beszédben kelt a reformjavaslatok védelmére. Az ellenzéki szónokok ellen polemizálva, kifejti szóló a jelenlegi közigazgatási rendszer hiányait, melyeknek az a következménye, hogy az adóhátrálékok szaporodnak, a házközösség törvényesen elrendelt megszüntetése nem hajtható végre és oly bajok keletkeztek, melyek az 1883-ki katasztrófára vezettek. Párhuzamba állitván a javaslatokat az ide vágó magyar intézményekkel, kimutatja szóló, hogy ezutóbbiak hiányai a javaslatokban elkerültettek és kiemeli az előnyöket, melyekkel a jó és czélszerü intézmények egyöntetüsége jár, mert ez egyöntetüség kifejezése az együvétartozásnak és az állameszmének, melynek szóló szintén hive. Végül megjegyzi, hogy Zsivkovics mint osztályfőnök vagy nem értette meg a kiegyezési törvényt, vagy most interpretálja azt tévesen ez az a meggyőződését fejezi ki, hogy a lakosság a közigazgatás reformját örömmel fogja üdvözöni.

Szóló, midőn beszédét befejezte, a többség részéről élénk gratulácziókban részesült.

Pintarics a javaslatok ellen szólt.

Sramm elfogadja a javaslatokat, de a városok szervezetének megváltoztatását nem tartja szükségesnek.

Markovics hosszabb beszédben emelt szót a javaslatok ellen, de az idő nagyon előrehaladván, az ülést félbeszakitották s a ház este 6 órakor ismét ülést tart, melyben Markovics folytatni fogja beszédét.

Zágráb, nov. 26. (O. É.) A tartománygyülés este 6 órakor tartott ülésén *Markovits* beszédét folytatva, amaz aggodalmának adott kifejezést, hogy magyarok is lesznek Horvátországban főispánok. Attól tart, hogy a törvényjavaslatok Horvátország önállóságát és jellegét meg fogják semmisiteni. A legközelebbi ülés holnap 10 órakor lesz.

Zágráb, nov. 26. (O. É.) A nemzeti pártkör ma este tartott értekezletén elhatározta, hogy a reformtörvényjavaslatok általános tárgyalását a cloture alkalmazásba vétele mellett holnap be fogja fejezni.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Az itteni angol nagykövetség első titkára, mr. *Drummond* legközelebb müncheni rendkivüli követté és meghatalmazott miniszterré fog kineveztetni. Utódja *Pheeps* ezredes budapesti főkonzul lesz. Mac Donell eddigi müncheni követ rio-de-janeirói követté neveztetett ki.

Páris, nov. 26. A *Lesseps megbetegedéséről* szóló hir alaptalan.

Páris, nov. 26. A ma tartott minisztertanácsban *Campenon* alaptalanoknak nyilvánította az *Annamból* érkezett nyugtalanitó híreket.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Lanterne* ma czikket közöl *Grévynek* ujra köztársasági elnökké való megválasztatása ellen. Az események — ugymond az idézett lap — olyan tevékenységet követelnek, a milyenre Grévy magas életkoránál fogva nem képes. Grévy 78 éves; nem jó, ha a közeli változás lehetősége mindig ébren tart bizonyos igényeket. Hat hónap óta a pártok vezérei mindent elkövetnek, hogy a köztársaság elnökének helyzetét meg ne rontsák. Ezenkivül a departement-ok az elnök gyakoribb jelenlétét követelik. Grévy ellensége minden hivatalos utazásnak, de különben 78 évvel az utazás nehéz dolog. A Lanterne Anatole de la Forge-t kandidálja, a ki ugy a radikálisok, mint a jobb oldaliak előtt nagy tekintélyben áll. Az ő megválasztatásának eszméjét a *Petit Journal*-ban népszerüsitették.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) A radikális lapok *Anatole de la Forgét* emlegetik jelöltjökül a köztársasági elnökségre.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Brisson* a kongresszus egybehivásának időpontjára vonatkozó interpellácziót azt fogja válaszolni, hogy a kamara nem tárgyalhatja ezt a kérdést. Husz préfet részben letétetett, részben áthelyeztetett.

Páris, nov. 26. A «Journal des Débats» tiltakozván Tonking kiürítésének eszméje ellen, kifejti, hogy ha az eszme valósulna, az szégyen és szerencsétlenség lenne. Azoknak válaszolva, kik hivatkoztak arra, hogy ime az angolok is lemondtak Szudánról, az idézett lap oda nyilatkozik, hogy ha Angolország árulást követett el Afrika polgárosodásának ügyén, az még nem ok arra, hogy Franczia ország is hasonlóan cselekedve lemondjon Ázsia polgárosodásáról.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A kormány *jó hireket kapott* Tonkingból.

Páris, nov. 26. A *képviselőház* mai ülésén Brisson miniszterelnök a kormányhoz intézett kérdésre kijelenti, hogy a *kongresszus* egybehivásának napját a kormány még nem állapitotta meg. *Brices* interpellácziójára vonatkozólag, mely annak eltiltását czélozza, hogy a hadsereg és tengerészet számára külföldön gabnanemüek ne vásároltassanak, az egyszerü napirendre térés 399 szavazattal 127 ellenében elvettetett és a kormány által elfogadott ama módositvány szavaztatott meg 355 szóval 200 ellenében, hogy az állami szükségletek szállitása a hazai mezőgazdaság részére tartassék fenn. A legközelebbi ülés szombaton lesz.

Bukarest, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A király a kamarákat holnap trónbeszéddel nyitja meg, melyben a kormány belpolitikájának jótékony visszahatását fogja hangsulyozni és a parlamenti ülésszak közgazdasági feladatait fogja fejtegetni.

Odessza, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) *Bender* (az orosz déli vasut egy állomása) közelében ma éjjel egy *személyvonat kisiklott*; tiz kocsi összetört, a vonatvezetők megsebesültek. Az utasok sorsáról eddigelé mit sem tudni.

Skutari d'Albania, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A musztafa Assim pasa helyébe a török montenegrói határkiigazitáshoz ottomán biztosnak kinevezett Djevad pasa már megérkezett Skutariba, s legközelebb Beranába megy, hogy a határkiigazitásra vonatkozó okmányokat átvegye. A török bizottság többi tagja, hir szerint, hasonlóképen Skutariba jön, de felsőbb rendeletre Andriavizzában maradtak, hogy ott megvárják Djevad pasát. Assim pasának Djevad pasa által való helyettesitése Skutariban általános elégületlenséget okozott: a lakosság egyáltalán nem osztozik Djevad pasának ama reményében, hogy a kiigazitás rövid idő alatt végbemegy, mert meg van győződve, hogy Montenegró, mely titkos szándékokat táplál, a munkálatokat ujra elodázza. Musztafa Assim pasa e hó 17-én érkezett Skutariba, azonban a skutariak előkelőbb polgárai ama konfliktus következtében, mely egy idő óta a lakosság és a főkormányzóság közt fennforog, nem jelentek meg a fogadtatására. Mig ugyanis Musztafa Assim pasa ragaszkodik a Medua és Skutari közt való ut kiépitéséhez, addig a lakosság a félbeszakitott Drina-szabályozás befejezéseig semmiféle közmunkákról nem akar hallani. Assim pasát hir szerint Konstantinápolyba hivták, s mint mondják, a kormányzói állástól való fölmentetését tervezik.

Athén, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. *Delyannis* miniszterelnök az 1886-ra vonatkozó pénzügyi expozéjában a bevételeket 84 millió, a rendes kiadásokat 88 millió, a rendkivüli kiadásokat a hadügyminisztérium részére 55 millió, a tengerészeti minisztérium számára pedig 7 millió drachmában előirányozta. Ezen kivül a kormány még 3 millió drachma rendkivüli hitelt követel.

Az angol választások.

London, nov. 26. A tegnapi választások ismét győzelmesen ütöttek ki a konzervativekre nézve. A liberális párt több kerületben vereséget szenvedett, Childers, Shaw, Lefevre és más tagjai a volt kormánynak és a szabadelvü pártnak megbuktak a konzervativ jelöltek ellenében. A konzervativek győztek Liverpoolban és még más 15 városban is. A szabadelvüek által Londonban birt kilencz választókerületből a konzervativek kettőt hódoltak el, hasonlóképp Portsmouthban is kettőt. Eddig megválasztatott 83 liberális, 87 konzervativ és 4 parnellista képviselő.

London, nov. 26. *Mostanáig 86 szabadelvü és 86 konzervativ*, továbbá *5 parnellista választatott meg.* Liverpoolban O'Came nagy többséggel választatott parliamenti taggá. Churchill Randolph lord, India államtitkára, London délpaddingtonei választókerületében választatott 2731 szavazattal Skinner és Lawrance, a szabadelvü párt jelöltjei ellenében. Hicks-Beach pénzügyminiszter, Cross belügyi államtitkár és Harcourt volt miniszter szintén megválasztattak. Childers és Drummond-Wolff kisebbségben maradtak.

London, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) A következő választásokban csaknem bizonyos a szabadelvüek veresége. Tegnap Gladstone kabinetjéből öt miniszter és számos tekintélyes szabadelvü férfi bukott meg. Liverpoolban csupa konzervativeket választottak; Sheffieldben hármat. A konzervativek diadala sokkal nagyobb annál is, minta minőnek a Daily News elismeri, s mint a minőt a konzervativek vártak.

London, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A választási eredmény eddig 87 konzervativ, 83 szabadelvü és 4 parnellista. Gladstonenak volt hadügyminisztere, *Childers*, a középitési hivatal főnöke *Shaw Lefévre* és három volt államtitkár megbuktak a választásoknál. A konzervativek győzelme már alig szenved kétséget. A szabadelvüek utolsó reményüket a vidéki kerületekbe helyezik.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Londoni jelentések szerint a *konzervativek eddig husz kerületet nyertek.* A szabadelvüek nagyon lehangoltak.

London, nov. 26. Délutáni 3 óráig összesen 91 konzervativ, 91 szabadelvü és 6 nemzetiségi párti képviselőt választottak meg. A konzervativ-párt 35, a szabadelvűpárt 6 uj helyet nyert

A spanyol király halála.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) *Albrecht* főherczeg bécsi palotájában, melyben Erzsébet főherczegnő, a spanyol királyné anyja lakik, nagy izgatottság volt ma egész nap. A főherczegnőt mélyen lesujtotta királyi vejének halála s alig tud magán uralkodni. A király haláláról tegnap este kilencz órakor kapta meg az első hivatalos jelentést a *bécsi spanyol* követség. Don Auguste *Conte*, a követ hirt adott azonnal a külügyminiszternek, ki viszont a kabinetirodát értesitette Alfonzó király elhunytáról. A kabinetiroda révén jutott el a szomoru hir *Erzsébet* főherczegnőhöz is, ki délelőtt folyvást kapott Madridból távirati bulletineket, de estefelé végkép megszünt a hiradás. Ugylátszik, hogy a katasztrófa hirét nem akarták egyenesen a főherczegnőnek küldeni, hogy környezete előkészitse őt a leányát ért csapásra. A főherczegnő legidősb fia, *Frigyes* főherczeg, tegnap vadászaton volt Gödingben s esteli 6 órakor tért vissza Bécsbe. Anyja termeiben várta a madridi hireket. A főherczeg ma este öcsese, *Jenő* főherczeg társaságában elindult Madridba, hogy jelen legyen a király temetésén. Meglehet, hogy az uralkodóháznak egy más tagja is elutazik a spanyol fővárosba, hol királyunk nevében megadja a végső tiszteséget XII. Alfonzónak. A *király* ő felsége már ma reggel tudatta részvételét Erzsébet főherczegnővel s tizedfél órakor maga is elhajtatott Albrecht főherczeg palotájába s félórát töltött a spanyol királyné anyjánál. Nemsokára megjelent a főherczegnőnél a *királyasszony* is *Mária Valéria* főherczegnővel. A *trón-örököspár* délelőtt tizenegy órakor tette meg látogatását. Az uralkodó család többi tagja is fölkereste részvétével a gyászoló főherczegnőt. A palota egyik előszobájában könyv van kitéve, melybe az osztrák arisztokraczia nak sok tagja irta be nevét. A spanyol követségnél *Mondel* báró főhadsegéd toimácsolta a király részvétét, Madridban pedig az osztrák-magyar nagykövet fog ő felsége nevében kondolálni Alfonzó király özvegyének. *Erzsébet* főherczegnő ma reggel csendes misét hallgatott az Augusztinusok templomában. Holnap szent mise lesz ugyanott az elhunyt király lelki üdveért. — *Alfonzó* király 1883. óta tulajdonosa volt a 94. számu osztrák-magyar gyalogezrednek, Bécsben időzött az elektromos kiállitás megtekintése végett, mikor ő felsége neki adományozta ez ezredet. Tiz napig volt ezredése királyunknak s ez idő alatt meglátogatta a Therezianumban volt tanárait is. Bécsből Hamburgba utazott német hadgyakorlatokra, mely alkalommal Vilmos császár egy német dzsidás-ezred tulajdonosává nevezte ki. E kitüntetés miatt ellenséges demonstrácziókkal fogadták Párisban, mikor hazafelé utazott. A *királyi párt* a burgszinházban érte a távirat, mely Alfonzó király halálát jelenté. Ő felségeik azonnal odahagyták a szinházat.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Tegnap éjjel több fontos táviratot kapott Madridból a spanyol követség. Az egyikben tudatja *Sagasta* miniszterelnök, hogy a kormány a király halála után azonnal átadta lemondását a királynőnek, ki azt nem fogadta el s megkérte a minisztereket, hogy legalább a cortes összeülléig vezessék tovább az államügyeit. Egy másik táviratban hirül adta, hogy a királyné, egyetértve a kormánynyal, proklamácziót fog intézni a spanyol néphez, jelentve, hogy átvette leánya, Mercedes herczegnő mellett a regensséget.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Spanyolország bécsi követe azt hiszi, hogy hazájában nem bomlik meg egyelőre a közrend, de attól tart, hogy a karlisták kik az utolsó időben nagy tevékenységet fejtettek ki, pucscsot fognak rendezni Don Carlos javára. A karlisták okozhatnak legtöbb bajt, de mivel őket is meglepte Alfonzó király halála, nagy idő kell hozzá, hogy összeszedjék magukat.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Az *alsó-ausztriai tartománygyülés* mai ülésén meleg szavakkal emlékezett meg *Kinszky* Keresztély gróf tartományfőnök elhunytáról. Inditványára a gyülekezet föllállással fejezte ki részvétét.

Grácz, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Don *Alfonzo* és neje donna *Bianca* a keddről szerdára virradó éjjelen elutaztak. Bérkocsiban hajtattak a Kahlsdorfi állomásra, hol a Trient felé induló vonatba szálltak. *Don Carlos* jelenleg Velenczében van. (N. Fr. Pr.)

Berlin, nov. 26. A spanyol király elhalálozása alkalmából 3 heti *udvari gyász* rendeltetett el.

Róma, nov. 26. A pápa Alfonzó királynak áldását küldte in articulo mortis.

Brüsszel, nov. 26. Nagyobb megrendelések táviratilag visszavonattak Spanyolországból, állitólag mert félnek a forradalom kitörésétől.

Páris, nov. 25. A *Temps* közlése szerint dr. Camison már régebben ajánlotta Alfonzó királynak, hogy változtasson éghajlatot s Madridot hagyja el, valamint az állami ügyek vezetésétől is tartózkodjék. De féltek attól a rossz hatástól, melyet Alfonzó királynak eltávozása ugy az országban, mint a külföldön előidézhetett volna. A király maga sem akarta Madridot elhagyni. E közben kapta a király Montpensier herczeg meghivását, hogy látogassa meg San Lucar de Baramedában, a Quadalquivir torkolatához közel levő palotájában. A király november 30-án vagy deczember 2-án el is utazott volna oda, hogy deczember 26-án visszatérve Madridba, a kortest megnyithassa s aztán ismét elutazva, februárig távol legyen Madridtól. Ha pedig nem lett volna jobban, ugy a kortest megnyitó beszédet a miniszterelnök olvasta volna fel. A miniszterium e tervbe beleegyezett s elhatározta, hogy egy miniszter a király mellett marad. A király egészségi állapota azért is sok gondot okozott, mert a carlisták az utolsó időben rendkivüli tevékenységet fejtettek ki, a mióta a király életét veszélyeztetve látták. Erősen folytatták szervezkedési munkálataikat ugy a fővárosban, mint a vidéken s különösen ott, hol a katholikusok és a klerus maga is segitségére volt a trónkövetelőnek. A karlisták hasznot huztak a jezsuiták s más egyházi rendek befolyásából is, melyek Franczia országból kiüzetve, Spanyolországot elárasztották s valóságos palotákat emeltek maguknak. Az ugynevezett katholikus ifjuság s a praelátusok által pártfogolt sajtó elősegitették a karlizmus reorganizáczióját, mely ugy látszik, Spanyolország katholikusait, reakczionáriusait és royalistáit igyekszik összegyüjteni egy zászló alá. E mozgalmat a liberálisok és republikánusok élénk figyelemmel kisérik s csak maga a miniszterium becsüli kevesebbre a mozgalmat, mint kellene. A szabadelvüek azt hiszik, hogy a katonaság az ő pártjukon van s ha harczra kerülne a dolog a karlistákkal, akkor a hadsereg, tengerészet és a demokrácia összetartanak.

Páris, nov. 25. A Párisban időző spanyolok részvételüknek azzal adnak kifejezést, hogy a Radziwill palotában, Izabella királynő lakásán kitett könyvbe beirják neveiket. A király halálának még tegnap elterjedt hirére a Párisban lakó spanyol, német és orosz szocziálisták összejöttek St. Antoineban, hogy a Londonban időző Ruiz *Zorillához* iratot intézzenek, melyben biztositják őt, hogy a legközelebb proklamálandó spanyol köztársaságot teljes erejükkel fogják támogatni. A carlisták tegnap reggel résztvettek egy misén az Avenue de Hoche-on, melyet Don Carlos legközelebbi trónralépteért tartottak.

Páris, nov. 26. Mint a *Figaro* irja, *Don Carlosnak* egy barátja kinyilatkoztatta, hogy a trónkövetelő egyelőre *Velenczében marad s ott várja be párthiveinek határozatait.*

Róma, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Vatikáni körökben azt remélik, hogy a pápa befolyása következtében némi idő óta kibékitő tárgyalások folytak az uralkodó spanyol dinasztia és Don Carlos között, hogy ez utóbbi családja esetleg trón-örökösi jogosultságot nyerjen. Tényleg mindkét részen hajlandóság mutatkozott a kiengesztelésre. Jelenleg ugyanez a befolyás abban az irányban igyekszik érvényesülni, hogy Spanyolország ujabb karlista fölkeléstől megkiméltessék.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) *Ruiz Zorilla*, a spanyol radikális köztársaságiak vezére elutazott tegnap *Londonból*, a hol számkivetésben élt. *Don Carlos is odahagyta Olaszországot.*

Madrid, november 26. ***Mercedes herczegnőt, az elhunyt király öt éves leánykáját királynővé fogják kikiáltani; a regens Krisztina királyné lesz.*** *Sagasta* uj kormányt alakit, melyben a hadügyi tárczát *Jovellar*, a pénzügyit *Camacho*, a külügyit *Marlos* és a belügyit *Gonzalez* vállalja el. A nevezettek valamennyien a *szabadelvü párt hivei. Martinez Campos* az éjszaki hadsereg parancsnokává fog kineveztetni, mely hadsereg 30,000 főből fog állani. Madridban teljes nyugalom uralkodik. Valószinü, hogy a miniszterek a cortes megnyitásáig hivatalban maradnak. A cortest haladéktalanul összehiviák.

Madrid, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) *Canovas del Castillo* miniszterelnök tegnap délután körlevelet sürgönyzött Spanyolország külföldi képviselőihöz, melyben jelenti, hogy Alfonzó király tegnap reggel 9 órakor Pardo kastélyban meghalt. A miniszterium tegnap délután 1 órakor benyujtotta a királyné-regensnőnek lemondását. De a miniszterek egyelőre tovább vezetik az ügyeket.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata). Itt attól tartanak, hogy Spanyolországban Alfonzó király halála következtében *polgár háboru fog kitörni.* A madridi hirek a spanyol trónkérdéshez füzödő reminiszczencziák miatt a *franczia fővárosban nagy izgatottságot keltettek.*

Madrid, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Krisztina királyné örvendetes családi esemény elé néz;* eddig semmi sem jutott erről nyilvánosságra, mert a spanyol udvari etiquette szerint ez még korai lett volna. *April végére* várják a királyné lebetegedését. Arra az esetre, ha *fiugyermeket* szülne, Mercedes infansnő öt hónapi uralkodás után lemondana a trónról; igy kivánja ezt a spanyol törvény. (N. Fr. Pr.)

London, nov. 26. (Az *Egyetértés* tárirata.) A *Times* Alfonzó halálát Spanyolországra nézve *rendkivüli szerencsétlenségnek* és olv eseménynek mondja, melynek egész Európára nézve fontos következései lesznek.

Madrid, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) *Krisztina* királyné proklamácziót intézett a néphez, tudtára adva, hogy az alkotmány értelmében átvette a regensséget az öt éves *Mária de las Mercedes* herczegnő mellett.

Madrid, nov. 26. *Alfonzó* király holttestét balzsamozták és Madridba hozzák, hol hétfőig lesz kiteritve. A királyné holnap tér vissza a királyi családdal Madridba. A fővárosban sok üzlet be van zárva. Eddig a legteljesebb nyugalom uralkodik. Egész Spanyolországban kiterjedt katonai óvó intézkedéseket tettek. Határozottan állitják, hogy a miniszterium azt tanácsolta a királynénak, hogy a cortes összehivását a jövő kormányra bizza és a rend föntartására 60,000 főnyi katonaságot rendeljen ki. A köztársasági hirlapok mérsékelt hangon irnak, de a helyzetet bonyolultnak tekintik. A karlista hirlapok korainak nyilvánitják a karlistáknak tulajdonitott terveket. A dinasztikus balpárt kivételével a baloldal összes pártárnyalatai elhatározták, hogy *támogatni fogják a Sagasta-kormányt.* A konzervativ-párt vezérférfiai megigérték, hogy a regensséget támogatásukban részesitik.

Berlin, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A [illegible] *Fachblatt* jelenti Madridból, hogy a **karlisták erősen szervezkednek; mintegy 6000 ember fölfegyverkezve készen áll.** Az összes monarchisták szövetkeztek a trón és a királyság védelmére.

Brüsszel, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A flandriai gróf, a belga király testvére, ma reggel a temetési szertartásra Madridba utazott.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Cassagnac*, az elhunyt Alfonzó spanyol király személyes barátja, a kamarában inditványozni akarta, hogy a király halála következtében a kamara függeszsze föl az ülést. Azonban szándéka a legitimisták ellenzésén megtörött.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) A spanyol király halálának hire ide csak későn este érkezett. A hirlapok csudálkozva jelentik, hogy a hirt titokban akarták tartani. *Grévy* elnök még az est folyamában részéttáviratot intézett Krisztina királynéhoz, a külügyminiszter pedig meglátogatta a spanyol nagykövetet, ki gyászlobogót vonatott fel. A kamarában inditványozni fogják, hogy a gyász jeléül az ülés felfüggesztessék, de kérdéses, vajjon a köztársaságiak hozzájárulnak-e. A mérsékelt ellenzéki lapok azt fejtegetik, hogy a király halálával a monarchia utolsó chanceai elvesztek Spanyolország nézve és a köztársaság fog helyébe lépni. Rochefort lapja azt irja: «Le roi est mort, vive la république!» A Matin irja: Krisztina királyné átvette a regensséget. Canovas támogatni fogja a Sagasta-minisztérium megalakitását. *Martinez Campos* 30,000 emberrel megszállja Észak-Spanyolországot. *Don Carlos* szándékairól a *Figaro* azt jelenti, hogy Olaszországban marad, a mig pártja haza szólitja. A *Gaulois* szerint don Carlos már elhagyta Velenczét. A *Journal des Débats* azt irja, hogy a politikai helyzet Spanyolországban még sohasem volt oly zavart, mint ma.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A spanyol határon levő franczia hivatalnokokat utasitották, hogy *szigoruan ügyeljenek a karlista mozgalmakra.*

Berlin, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A Nat. Ztg. párisi értesülése szerint a *Sagasta-miniszterium megalakult*, a külügyek vezetését Vega di Armijo vállalta el.

Madrid, nov. 26. Tegnap este az *Orientál* kávéházban *egy nagy petárda robbant szét s megsebesitett négy egyént*, köztük két katonát. *Tizennégy embert elfogtak*, köztük a robbanás előidézőit is.

A SZERB-BOLGÁR HÁBORU.

Szerb győzelem hirét hozta a táviró s vele együtt a fegyverszünet megkötését jelezte. Ez utóbbit egy épen most érkezett sürgönyünk czáfolja meg, a mennyiben a szerbek készek a harczot tovább folytatni, — lehet, hogy a győzelem hirét meg a legközelebbi bolgár távirat fogja megczáfolni. Annyi bizonyos, hogy fontos esemény az utóbbi két napon nem fordult elő a Balkánon. Csupán a mult döntő eseményeinek részleteiről beszélnek az ujabban érkező hirek. *Szlivnicza* képezi az eddigi hadmiveletek zárkövét. Az nem csak a hadsereget, hanem a kormányt is megingatta. A mi azóta történt, az mindkét részről foganatositott menet-mozdulatok, mind a Szlivnicza magaslatain folyt harczok következményének tekintendők. E mozdulatok azonban többet és jobban beszélnek, mint az egymásnak ellentmondó bulletinek.

Hadtörténelmi szempontból Szlivnicza nagy hirre vergődött. Szaporitotta ama példák számát, melyeket tudományos alkalmakkor országok védelménél és támadásánál felhozni szoktak.

Sok tanulságot lehet katonailag ez esetből levonni. Először azt, hogy milyen veszedelmes az ellenség erejét tulságosan kicsinyleni, a saját katonáiban pedig az elbizakodottságot élesztení, mint ezt, fájdalom, a szerbek tették. Ennek az lett az eredménye, hogy ugyanaz a szerb hadsereg, melynek lelkesedése határt nem ismert, mely a biztos győzelem tudatában sürgette a hadüzenetet, ugyanaz a szép és rendezett hadsereg az első szenvedett kudarcz után teljesen elcsüggedt s elvesztő bizalmát.

Második tanulság, hogy valamely hegyi harcz sikeres vivására, kellő számu és jó minőségü könynyen szállitható hegyi ütegekről kell előbb gondoskodni, a miben a szerbek teljes hiányt szenvedtek.

Harmadszor nem a tényleges ellenség számához kell mérni a támadást, de főtekintettel kell lenni az ott levő terepviszonyokra. Ha a bolgárok szlivniczai hadállását tekintetbe vesszük, s ha a most napfényre kerülő részleteket olvassuk, ugy tisztán áll előttünk az a tény, hogy a szerbek aránytalanul csekély erővel rendelkeztek egy biztositott hegyi sáncz megvivására, s meg vagyunk győződve, hogy a bolgárok kevesebb létszámmal is megálják vala a sarat Szlivniczánál.

Negyedszer, hogy a tudósitói és hirvivői szolgálat nem lehetett a legmegbizhatóbb a szerb hadseregben, különben némely hadosztály nem tett volna döntő pillanatban egymással ellentétes hadmozdulatokat.

Ötödször, hogy sokat mozogtak a szerbek az ellenséges tüz hatáskörében, a mi azután okozta azt az aránytalan nagy veszteséget, minő kis csapattesteknél a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Nem rendelkezünk ugyan határozott számok fölött, de egy táviratunk szerint megtizedelték volna Szlivniczán a szerbeket, és a sok sebesült után is gyanitani lehet a veszteség nagyságát.

De a bolgárok is sokat tanulhattak eddigi hadi szerencséjükből. Tudhatják, hogy hazájuknak biztositott hadállásban való *megvédésére*, nem kell mindig alapos szervezetü hadsereg, csak egyöntetü akarat és lelkesedés, bátorság és kitartás. Tehát igen veszedelmes volna, ha most diadalaik fiókáról megfeledkeznének, szerencséjükben elbizakodnának, és miként némely hir állitja, a szerbeket most már, bosszutól lihegve, saját földükön kivánnák megtámadni és üldözni. Ez nemcsak veszedelmes, de végzetes lépés is lenne. Más a védelem és más a támadás. A montenegróiak példaul bámulatos virtuozitást tudnak kifejteni a védelemnél, de annál szerencsétlenebbek támadásaikban. A szerb földön is akadnak Szlivniczák, a melyek a bolgár hadsereget teljesen tönkre tennék. Ha a szerb hadsereg a mai viszonyok között szerintünk ujabb támadásra nem is volna alkalmas, azonban védelemre még most is sokkal erősebb, mint a bolgár. Attól tartunk, hogy *Sándor* fejedelem győzelemittas seregeit nem tudja majd korlátok közt tartani s kénytelen lesz megengedni, hogy szerb területen is próbáljanak szerencsét. Egy ily lépés a bolgár hadseregre végzetessé válnék, és előre be sem látható következményeket vonna maga után. —*ss.*

*

Belgrád, nov. 25. *Pirotból*, a hová *Milán* király *Garasanin* külügyminisztert meghivta, körjegyzéket intézett a kormány Szerbiának valamenynyi külföldi képviselőihez. E jegyzék tartalmának ez volt a veleje:

Szerbia két okból és két czél elérése végett vállalkozott a háborura, először a bolgár-rumóliai unió miatt, mely megzavarta az erők egyensulyát a Balkán-félszigeten, másodszor a bolgárok provokácziói miatt. Ezt a két bajt el kellett háritania Szerbiának. Miután a bolgár fejedelem alávetette magát a portának s lemondott az unióról, elesik az első ok és czél, s Szerbiának most már csak az a föladata, hogy megóvja népét az örökös zaklatásoktól. S e végre elegendő Bulgária határának megszállása s megtartása kézi zálog gyanánt addig, mig a hatalmak nem rendezik e kérdést. Szerbia tehát, eleget téve a porta kivánságának, kiüriti Bulgáriát s csak a határt tartja megszállva, a szultán jogainak megsértése nélkül.

Konstantinápoly, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Itteni diplomácziai körökben azt hiszik, hogy a porta meg fog felelni Sándor fejedelem ama kérelmének, hogy az ottomán biztosnak Filippopoliszba való elküldése elhalasztassék, mert fontos okok szólnak a mellett, hogy ne mondjanak le a fejedelem személyes közreműködéséről, mikor Kelet-Rumélia végleges pacifikálásáról lesz szó. Sándor fejedelem szüzerenje és Európa bizalmának eme jele által, miután hódolati nyilatkozata által már amugy is lekötötte magát, még inkább lekötelezve fogja magát érezni és a legutóbbi győzelmei által még inkább fokozott tekintélye abba a helyzetbe fogja őt juttatni, hogy Kelet-Rumeliában egyes forradalmi egyének és csoportok esetleges ellenszegülését sikeresen megtörje. A Sándor fejedelemnek tulajdonitott ama szándékot, hogy hódolati nyilatkozatát visszavonja, már azért is kétségbe vonják, mert ily eljárás által az utóbbi időben kivivott erkölcsi sikerét ismét elvesztené.

Konstantinápoly, nov. 26. Az *értekezlet* tegnapi ülésén Angolország meghatalmazottja föntartott bizonyos kikötéseket, miénllogva az ülés eredménytelenül oszlott szét. Az értekezlet szombaton tartja zárülését.

*

A bolgárok Szerbiában.

Czaribród, nov. 24. este. A szerbek végerőmegfeszitéssel igyekeznek, hogy a bolgár hadsereget ha lehet — a Szerbiába való bevonulástól visszatartsák. A tegnapi nap folyamán a szerb csapatok Czaribródtól hat kilometernyire levő völgyben, melyen a Nissava és a Nisbe vezető országut átvonulnak, a határ hosszában foglaltak állást. A Nissava hidja a szerbek által tegnap felégettetett. Három szerb hadosztály és pedig a dunai, drinai és sumadijai hadosztályok körülbelől 40,000 emberből álló haderővel a jobb és baloldalt lévő magaslatokon fejlesztették ki hadsoraikat és közbül négy üteget állitottak fel, melyek a Koinsol és Silincsa helységeken átvonuló és elsáncolások által fedezett rajvonalak által nyertek támogatást. A jobbról levő Pregalisle magaslatról a szerbek Czaribród környékét is uralták, a hová nehány golyó szintén eljutott. Az estefelé kifejlődött harczban eme magaslat a szerb sumadijai hadosztály által volt megszállva. A fejedelem a várnai ezredet utasitotta, hogy a magaslatot foglalja el. A tüzelés fél 3 órakor kezdődött. Mig egy bolgár zászlóalj rajvonalban folytonos tüzelést közt oldalvást a hegyek közé vonult és ekként az ellenség figyelmét magára vonta, *három más zászlóalj megkerülte a szerbek által elfoglalt hadállást* és rendes sortüzelést kezdett az ellenségre. A Czaribródon alul felállitott üteg ágyu támogatta az előnyomuló zászlóaljakat, melyek midőn a magaslat közepéig jutottak, megszüntették a tüzelést és «hurrah» kiáltások közt szuronyszegezve előre rohontak. Meglepetve a baloldalon történt e támadástól, *a szerbek rendetlenségben vonultak* vissza. E harcz által a bolgárok fontos pozicziókat ejtettek hatalmukba, a honnan a szerb erődités és az ágyuk védelmére fölvetett sánczok könnyen támadhatók. Lehetséges, hogy a szerbek a Nisbe vivő országut fedezése végett elhagyják állásaikat, ellenkező esetben *nagy csata várható.* A bolgár csapatok czentruma és a balszárny ma nem vettek részt a harczban s csak gyönge puskatüzelést folytattak és néhány ágyulövést váltottak az ellenséggel. *A bolgár csapatok vesztesége ma 100—120 halott és sebesült.* A bolgárok 50 foglyot ejtettek. — Mint a korábbi hadmüveleteknél, nevezetesen Szlivniczánál, ugy ma is alkonyatig, körülbelül esti 5 óráig tartott a harcz. Az utóbbi napokban bebizonyult, hogy a szerbek lőfegyverei rosszabb minőségüek a

bolgárokéinál. Erre nézve elég egy példát felhozni. Midőn hét lovasszázad előrenyomult, hogy megszállja Czáribródot, az első század az ellenség tüzelése közben vonult el a Czáribródot uraló magaslat alatt. Három század szerb gyalogság több mint tizenötször intézett sortüzet a bolgárok ellen, a nélkül, hogy talált volna. Továbbá konstatáltatott, hogy a szerbek rendetlenül és vezényszó nélkül lövöldöztek, mig a bolgárok szabatosan tüzeltek és nagyon kimélték a lőszereket. A szerb foglyok ma megerősitették, hogy a *szerb hadsereg több napon át volt minden élelem nélkül.*

Belgrád, november 25. A szerbek vereségéről a legelső hirt *Khevenhüller* gróf osztrák-magyar követ kapta a hareztérről *Pintér* ezredestől, a melléje rendelt katonai attachétól. A hir nem jutott mindjárt nyilvánosságra, de kiszivárgott a hirlapirói körökbe, melyeknek néhány órával előbb megnyugtató hirekkel szolgált a külügyi hivatal. A miniszterek maguk is csak kedden délben értesültek a dolgok valódi állásáról. — Ugylátszik, *hogy a szerb főhadiszállás husz órán át titkolta a vereséget s bizonytalanságban hagyta a királynét, meg a kormányt*, azt remélve, hogy Biniczky és Topalovics ezredesek más helyeken aratott győzelmeikkel kiköszörülik majd a csorbát.

Belgrád, november 25. Azok a vereségek, melyeket a szerb hadsereg az utolsó három nap alatt szenvedett, valószinüleg eléggé megmutatták, hogy a hadsereg eddigi vezetését meg kell változtatni. Miután e hó 14-én a határt átlépték s Milán király, ki a pénteket (nov. 13.) szerencsétlen napnak tartja, közvetlen a határ szélén megállást parancsolt, a szerencsés ütközetek egész sorozata következett, mig e hó 17-én Nesics vezérkari kapitány azt a tudósitást nem hozta, hogy a balszárny visszavonulási vonala fenyegetve van. Milán király azonnal magához hivatta a vezérkar főnökét, Petrovics ezredest, ki a következő különös választ adta: «Ha a bolgárok megtámadják a mi balszárnyunkat, ugy mi megtámadjuk az ő balszárnyukat.» A jelentéstétel ügye oly rosz lábon áll, hogy a táviróállomásokon hiányoznak a készülékek. E hó 17-ike óta a hadosztályok és a főhadi szállás közt az érintkezés megszakadt. A Duna-hadosztály akkor már erősen hátraszorittatott s a bolgárok Mala-Malova felé nyomultak. A lovas-dandár, melyet még a hegységben is kémszolgálatra használtak, lőszer- és élelemhiány miatt kénytelen volt Dragománba viszszavonulni. Jovanovics Milutin tábornokot a király felmentette parancsnoki állásától, s helyét Horsky ezredes, volt porosz tiszt által töltötték be. A 17-étől 19-ig lefolyt harczok által leginkább a Duna-hadosztály rendült meg, mert a fegyelem itt igen meglazult. A katonák bátorságukat vesztették s gyorsan és csak ugy vaktában lődözték el töltényeiket, hogy annál hamarabb visszavonulhassanak. Az egyes csapattestek közt való összeköttetés teljesen hiányzott, részint a terepnehézségek, részint a parancsnokok indolencziája következtében. A főhadiszállásnak Czaribródból Ak-Palankába való visszahelyezését azzal takargatták, hogy ez azért volt szükséges, mivel a király Garasanint várta, hogy vele értekezzék. A 19-dikéről 20-dikára virradó éjjelt a király ébren töltötte, mert attól tartottak, hogy a bolgár csapatok, melyek téves jelentések folytán portyázó csapataikkal egészen a közelbe jutottak, megrohanják a tábort. A király a vezérkarral egyedül volt ott s nem volt egyetlen katona sem fedezetükre kirendelve. A király személyes jó tulajdonai környezetében bámulatot gerjesztenek. Ismételten kitette magát a legnagyobb veszélynek, ugy hogy rokonai, Catargi ezredes és Constantinovics kénytelenek voltak őt a veszélyeztetett pontokról erővel eltávolitani. Catargi egy izben igy szólt a királyhoz: «Én, mint a család legidősebb tagja, kérem felségedet, távozzék innen. Felségednek népe érdekében vigyáznia kell életére.» A bolgár foglyok beszélik, hogy a szerb katonaság fegyvertüze nem tett bennük nagy kárt, mert a szerbek vagy magasra lőnek, vagy fegyvereik rosszak. Mindinkább kitünik, hogy a bolgárok egységes terv szerint nyomulnak előre és sokkal jobban vezetik őket, mint a szerbeket. A szerbek hijával vannak a kémszemlészet ismereteinek; soha sem tudják, hogy hol áll az ellenség és csatárlánczuk kifejlődése is nagyon hosszu, mig a bolgárok folyton tömörülésre törekednek s az ellenséget mindig leggyengébb oldalán támadják meg. Ehhez járul még, hogy a bolgár seregnek nagy segitségére van a lakosság is, mely a csapatoknak kémszolgálatot teljesit s a bolgárok a terep-viszonyokat sokkal jobban ismerik mint a szerbek. A bolgár seregnél is gyakori a lőszerpazarlás, de a bolgár katona mégis jobban czéloz s ugy látszik, lőszertartalékuk mindig a közelben van. Sohasem becsültek még hadsereget oly kevésre és sohasem tekintették egy ellenség ellenállási képességét oly csekélynek, mint e háborunál történt. A bolgárok kedvetlenül mennek a tüzbe, de ha egyszer aztán a tüzvonalban vannak, akkor kitartók, különösen a szuronycsatában. A szerbek vesztesége is nagy, de a bolgároké még nagyobb. Eddig összesen 300 halottjuk van, köztük 30 tiszt és 1500 sebesültjök.

Darmstadt, nov. 26. *Sándor* herczeg a következő táviratot kapta: *Czáribród*, nov. 26. (Délelőtt.) **Ma léptük át a szerb határt és Pirótba megyünk.** *Widdin kivételével egész Bulgária meg van tisztilva a szerbektől.*»

Filippopolisz, nov. 25. (Az *Egyetértés* távirata.) Ma *háromszáz szerb foglyot* hoztak ide, két tiszt kiséretében.

Szófia, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A *Dragoman*-szorosnál vivott harczokban a magasabbrangu tisztek közül különösen Nikolajev ezredes, Szojanov őrnagy és Papikov kapitány tüntették ki magokat.

Odessa, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Az itteni, továbbá a charkovi és kievi egyetemek öszszes *bolgár hallgatói* mint *önkéntesek* a harcztérre vonultak.

*

Viddin ostroma.

Kalafát, nov. 25. *Viddint* egész éjszaka ostromolták a szerbek. Ma reggel hét órakor megtámadták és elfoglalták a déli sánczokat. A szerbek nagy bátorsággal küzdöttek, noha a sánczokban mellükig ért a viz. Négy órai heves küzdelem után visszavonultak a szerbek, sok halottat és sebesültet hagyva hátra. Délután három órakor helyreállott a csönd, mire a szerbek ujabb támadást kezdtek s elnémitották a vártüzérséget. A támadás, melynek csak alkony vetett véget, holnap reggel bizonyára meg fog ujulni. A bolgárok nagy szivóssággal védték magukat.

*

A sebesültek.

A magyar nyugoti vasut igazgatósága a rendes dijaknál 50 százalékkal olcsóbban szállitja vonalain a szerb sebesülteknek szánt könyöradományokat (élelmi szereket, italokat, ruhákat és fehérnemüeket), melyek a szerb vörös keresztegylet, vagy a szerb nők belgrádi bizottságának czime alatt adatnak föl.

Berlin, nov. 26. A vöröskeresztegylet központi választmánya a Lázár-kórház főorvosát, *Langenbuch* doktort négy alorvossal, két ápolónővel és a szükséges felszerelésekkel Szófiába küldötte. A szerb vöröskeresztegylet választmányához Belgrádba nagymennyiségü kórházi felszerelés és takarók, ingek küldettek.

Belgrád, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. A máltai rend herczeg-nagy perjele, gróf *Lichnowsky* Othenio, visszautasitotta a szerbiai kormánynak azt az ajánlatát, hogy a nevezett rend expedicziójának költségeit államszámlára elvállalja. Az egészségügyi vonal, melyet a máltai rend Szerbiába indit, tizenegy waggonból áll, melyekben száz sebesült katona és négy tiszt szállitható. Reménylik, hogy a vonat napjában kétszer fog közlekedhetni Pirotból és Nisből Belgrád felé.

Pétervár, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Mig ma több lap még roszalásának ad kifejezést a fölött, hogy az *orosz vöröskeresztegylet* egészen passzive viseli magát, addig a kormány már elhatározta, hogy orvosokat küld a bolgároknak. Pár nap mulva egészségi vonat megy Bulgáriába. A *Novoje Wremja*-ban valaki felszólal mennyire nem humánus, hogy csak a bolgároknak és nem a szerbeknek is nyujtanak segélyt, mint ez Ausztria-Magyarország részéről történik.

Pétervár, nov. 26. A *Novoje Vremja* értesülése szerint az orosz kormány elhatározta, hogy a *bolgár hadsereget tetemes egészségügyi segélyben fogja részesiteni.* Az orosz vörös kereszt-egylet hir szerint haladéktalanul elinditja Bulgáriába az irgalmas nővérek egy osztályát, kellő számu orvossal és egészségügyi szerekkel együtt. Az idézett hirlap megjegyzi, hogy a kormány idevágó intézkedései meghazudtolják ama irányzatos hireket, mintha a bolgár mozgalom vezetői és Oroszország között fölmerült egyenetlenség megzavarta volna a bolgár nép és Oroszország közötti viszonyt. De sajnos volna, ha az orosz egészségügyi osztály utnak inditása ismét arra szolgálna ürügyül, hogy a bolgár nép hite Oroszországnak a bolgár kormány eljárására vonatkozó véleménye iránt tévutra vezettessék. Valaki a *Novoje Vremjá*-hoz intézett levélben azt az óhajt nyilvánitja, hogy Szerbiába is küldessék egészségügyi segély.

*

Milán király leköszönése.

A *N. W. Tagblatt* a következőket irja:

Jól értesült körökben nem titok, hogy Milán király már régibb idők óta, még a háboru kezdete előtt foglalkozott azzal a gondolattal, hogy lemond a trónról és Szerbia határain kivül mint magán ember éljen. Vajjon sejtette volna-e vereségét, mely reá várt, és a sors szörnyü csapásait, melyek őt és hadseregét érték? Már ez év nyarán, a mint illetékes helyen emlegették, Milán többek előtt oly értelmü nyilatkozatot tett, hogy kimerülve a fáradalmaktól, melyek országában nyomják, arra gondolt, hogy visszavonul s szeretne Európa valamelyik államában letelepedni, a hol mint nagybirtokos élné le napjait, minden idejét egyetlen fia nevelésére szentelve. Képzelete a külső nyugalom és benső béke csalogató ábrándjaiba csapott át, melyek őt boldoggá tennék, ha az uralkodás sulyos terheitől megszabadulva, távol minden veszélytől, melyek őt folyton fenyegetik, csöndes visszavonultságban tölthetné el hátralevő napjait. Kétségtelen, hogy Milán király ily eszmékkel és ily gondolatokkal foglalkozott már akkor is, mikor még béke honolt a Balkán-félszigeten, s mikor még senki sem láthatta előre azokat az eseményeket, melyek most megsemmisitő hatalmukkal nehezednek Szerbiára és királyára. Könnyen felfogható tehát, ha e tényeket ismerjük, hogy szemben a minapi szörnyü katasztrófával, szemben ama körülménynyel, hogy Szerbiában Milán király minden ellensége ép a katasztrófa következtében merészen kezdi fejét felütni s vele szemben fenyegető magatartást felölteni; Milán király annyival inkább visszatér eszméjéhez, mely már régen érlelődik benne, a melyről már előbb ismételten és többek előtt beszélt, hogy t. i. most már teljes komolysággal gondol a trón elhagyására, hogy mint magánember megvonja magát valahol a külföldön.

Bécs, nov. 26. A «Politische Correspondenz» irja: A bécsi szerb követség kinyilatkoztatja, hogy abszolute *semmit sem tudnak arról, mintha Milán királynak az volna szándéka, hogy trónjáról leköszönjön* és elhagyja Szerbiát. A «Times»-nak erre vonatkozó közleménye nyilván nem egyéb szándékos koholmánynál.

Belgrád, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Habár a szerencsétlen hadjárat következtében a viszonyok bármely kormányra nézve nehezekké váltak, a lakosság között még nem tapasztalható a legkisebb izgatottság sem, a melyből a nemzeti dinasztia megrendülésére lehetne következtetni. Tudvalevő, hogy az okok, melyek a királyt háboruviselésre inditották, nemcsak valamennyi törvényes tényező, hanem a nemzet által is pártkülönbség nélkül helyeseltettek. Tekintetbe veendő továbbá, hogy a dinasztia nem idegen, hanem Szerbia történetével és sorsával szorosan egybeforrt.

Belgrád, nov. 25. *Milán* király lemondási szándéka eljutott már Belgrádba is. Az Obrenovics-párton nagy aggodalom vett erőt. Minden áron meg akarják azt akadályozni, hogy *Natália* királyné és *Sándor* trónörökös is elhagyja az országot. Ugy vélekednek, hogy ha Natália királyné elvállalná kiskoru fia mellett a regensséget, nagy veszedelmektől szabadulna meg Szerbia. Hire jár, hogy már tettek is erre nézve javaslatot a rálynénak, a ki el is határozta volna, hogy megvédi fia jogait s Szerbiában marad vele mindaddig mig a viszonyok megengedik.

Belgrád, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Mostan sokat foglalkoznak a balul sikerült háborunak az ország belügyeire való hatásával. Az orosz Ristics-párt, melyhez Belgrád leggazdagabb polgárai most is sorakoznak, ujra jelt ad magáról abban a hitben, hogy elérkezett az ő ideje. Az *Utavnost*, e párt közlönye, mely tudvalevőleg elhallgatta a szerb győzelmeket s az egész háboru alatt egyáltalán nem is foglalkozott szerb fegyvertényekkel, egy rendkivüli kiadásában azt a fontos hirt közli, hogy a fegyverszünetre vonatkozó kezdeményezés egyedül az orosz czári kormánynak köszönhető, s az itteni czenzura következtében eddig nem használt «testvérgyilkos háboru» kifejezést vágja a mostani politika vezetőinek arczába. Az osztrák-magyar, vagy haladó-párt azonban nem veszti el erélyét, s ama hir terjesztésével igyekszik az ország lehangoltságát megnyugtatni, hogy Ausztria-Magyarország már kárpótlást eszközölt Szerbiának bolgár területen és ennek fejében elismerte Ruméliának Bulgáriával való egyesülését.

Belgrád, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Azt hiszik, hogy a *Garasanin-minisztérium lemond* és a király *Krisztics*et fogja felszólitani *reakczionárius kormány létesitésére.*

London, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) A *Times* bécsi levelezőjét felszólitották, hogy dementálja azt a hirt, mintha *Ausztria-Magyarország* bármilyen szándékkal volna *Szerbia okkupácziója* iránt.

Belgrád, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Hirek szállingóznak a *szerb miniszterválságról.* De nem akarnak hitelt adni annak a verziónak, hogy a király ujból kisérletet akarna tenni *egy Krestics kormánynyal.*

Temesvár, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Ide érkezett belgrádi magánhirek szerint Belgrádban az Obranovics dinasztia ellen ellenséges hangulat keletkezik; a nép a királyt könnyelmü háboruviseléssel vádolja.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az a hir volt ma elterjedve, hogy *Milán király inkognitóban ide érkezett.* Ez a hir azonban kevés hitelre talált.

*

Lesz-e béke?

Ni[illegible]. 26. (Hivatalos.) A nagyhatalmak részéről tett lépések következtében tegnap este a szerb csapatparancsnokok parancsot kaptak, *hogy szüntessék meg az ellenségeskedéseket* és értesitsék erről a bolgár parancsnokokat is. A rosz idő miatt és annak bizonyitékául, hogy Szerbia a hatalmak által javasolt fegyverszünetet elfogadja, a szerb hadsereg Pirot környékén állást foglalt, az előre tolt hadállásokban csak előőrsöket hagyva hátra.

Pirot, nov. 25. (Az *Egyetértés* távirata.) Egy a *fegyverszünet* miatt az ellenséges vonalakhoz küldött *követ* délelőtt 11 órakor visszatért a bolgár táborból; azt a választ hozta, hogy *még nem adták ki a parancsot az ellenségeskedések megszüntetésére.* *Milán* király virradatkor *visszatért Belgrádba;* *a főhadiszállást Nisbe* teszik át. A nisi hadsereg parancsnokává *Topalovics* ezredest, egy nagy érdemü tisztet nevezték ki, a ki Pirotban marad. A hadsereg és a nép tudatával birnak a helyzet komolyságának.

A tegnapi öszeütközés Sukowskinál heves és makacs volt; mindkét részről nagy veszteséget szenvedtek.

Belgrád, nov. 26. (Az Egyetértés külön tudósitójának távirata. Feladatott Zimonyban.) Az itt időző miniszterek ma négy órai tanácskozás után elhatározták, hogy kormányon maradnak és a hadsereg és a közvélemény hangulatára való tekintettel a királynak, Garasaninnak és a hadi tanácsnak a háboru folytatását fogják ajánlani. A minisztertanács Petrovics, Vukasics és Rajovics minisztereket bizta meg azzal, hogy a minisztérium határozatát a főhadi szállásra elvigyék; a megbizottak délután három órakor el is utaztak. A második készültséget nagy tömegekben szállitják a határ felé. Valamennyi párt a háboru folytatását követeli.

Pirót, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Tegnap este megérkezett a piróti főhadiszállásra *a nagyhatalmak távirati felszóllitása, hogy szüntessék meg az ellenségeskedéseket*, azzal a biztositással, hogy hasonló fölhivást intéztek a bolgár fejedelemhez is. Több órai minisztertanácsban elhatározták, hogy az ellenségeskedést megszüntetik. Ellenben tegnap késő este *a bolgárok Czáribródnál megtámadták a szerb előörsök egy részét.* Zinzarmarkovics szerb alezredest ma reggel követi minőségben a bolgárokhoz küldték, hogy az ellenségeskedések megszüntetését kérje. A bolgár parancsnok azt válaszolta, hogy *erre semmiféle utasitást nem nyert.* E szerint, daczára a hatalmak közbelépésének, a *háborus állapot tart tovább*, és a szerbek is a harcz erélyes folytatására előkészületeket tesznek.

Bécs, nov. 26. A Politische Correspondenz a következőket irja: A *hatalmaknak fegyverszünet kötése iránt tett lépései* a bolgár kormány azon viszás intézkedése folytán, hogy chiffrirozott táviratok ne fogadtassanak el, *Szófiában meghiusultak.* Hogy további sajnálatra méltó események megakadályoztassanak és hogy a bolgár fejedelem a hatalmaknak további vérontás megszüntetését czélzó szándékáról értesüljön, **Khevenhüller gr. belgrádi osztr.-magy. követ az osztr.-magyar kormánytól utasitást kapott,** hogy e czélból és hogy minden körülmények közt *a bolgár kormányt lebeszélje arról, hogy a Szerbiába való benyomulást megkisérelje, Sándor fejedelemhez,* **a bolgár csapatok főhadiszállására utazzék.**

Szófia, nov. 26. *Czanov* külügyminiszter, midőn ma reggel a főhadiszállásra ment, hol az a hir volt elterjedve, hogy a szerbek békét kérnek, a csapatok által ily kiáltásokkal fogadtatott: *Nem kell a béke! Harczra az ellenséggel! Előre!*»

Belgrád, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) A második készültség, melynek elindulását tegnap elhalasztották, ma parancsot kapott arra, hogy Nisbe induljon.

BELGRÁD, nov. 26. (Az Egyetértés külön tudósitójának távirata.) A fegyverszünet daczára a hadi készülődések fokozott tevékenységgel folynak; a Timok-hadosztály megerősitésére hajón és a főhadsereg megerősitésére Pirótba vasuton folyvást szállitják az ujabb csapatokat. Diplomácziai körökben mégis erősen hiszik, hogy a béke katonai és financziális okoknál fogva rövid idő alatt meg fog köttetni.

*

Görög-török viszály.

Canea, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. *Szavas* pasa krétai kormányzó folyvást sürgeti a portánál, hogy a *szigetre ujabb csapatokat küldjenek* a végből, hogy minden eshetőséggel szemben el legyenek készülve. Kérelmére még néhány kisebb hajót bocsátottak rendelkezésére, melyek éjjel-nappal a part mentén czirkálnak, hogy mindenféle hadiszernek a partra való szállitását megakadályozzák. Nemrégiben a krétaiak Hagios-Myroniban a Malevizion kerületben az 1866-ban Omer pasa által épitett tornyok egyikét a levegőbe röpitették.

Canea, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata.) Pol. Corr. Herakliyonban a hivatalnokok és katonák a bolgár mozgalom ellen való tiltakozást irtak alá és azt Caneába küldötték a hatalmak itteni képviselőinek való átadás végett. A három császári hatalom konzuljai hir szerint nem fogadták el az okiratot.

Athén, nov. 25. (Az *Egyetértés* távirata.) *Delyannis* válasza a portának *a görög fegyverkezésekre* vonatkozólag kibocsátott legutolsó jegyzékére ma megy el Konstantinápolyba. Azt beszélik, hogy az ismét *a török csapatoknak a határnál való összpontositására* fog utalni.

Athén, nov. 26. *Delyannis* kormányelnök a hatalmak képviselőivel értekezvén, ama reményének adott kifejezést, hogy a hatalmak oly rendszabályok iránt fognak egyezségre jutni, melyek a béke fentartására nézve, kellő biztositékot foglalandnak magukban. Ha a konferenczia csak is Kelet-Rumélia ügyeivel foglalkoznék: ugy *Görögország további magatartására nézve semminemü igéretet sem tehet.* A görög és a török haderők között nem is oly nagy a különbség, mint hiszik. Egyelőre nincs veszély, hogy összeütközés történhetnék, de Görögország telemes haderőt mégis szükségesnek lát gyüjteni.

KÖZGAZDASAG.

Fiume, nov. 26. (O. É.) *Ciotta* polgármester vezetése alatt a városi tanács és a kamara tagjaiból álló küldöttség jelentkezett ma *Zichy* gr. kormányzónál, pártolását és közbenjárását kérve az itteni *forgalom megtorlódásából* a piaczra háramló nehézségek és károsodások enyhitését czélzó intézkedések kieszközlése tárgyában. *Zichy* gr. kormányzó készséggel megigérte, hogy a maga részéről mindent meg fog tenni, hogy a küldöttség kivánalmai a kormány által lehetőleg tekintetbe vétessenek és a legjobb eredményt reméli, mert a kormány a bajt rögtön felismerve, máris három nagy hangar felállitásával könnyitett az árutorlódáson. Uj rakodó-területek nyerése időt igényel ugyan, de ez irányban is kiható intézkedések várhatók.

Bécs, nov. 26. (B. Corr.) *Az osztrák-magyar bank állása* november 23-ról: Bankjegyforgalom 350.112,000 frt (—9.930,000 frt); ezüst 130.037,000 frt (— 200,000 frt); arany 69.168,000 frt (— 10000 frt); devisák 10.264,000 frt (változatlan); tárcza 118.348,000 forint (— 8.320,000 frt); lombard 26.042,000 frt (+ 51,000 forint); jelzálogkölcsön 88.987000 forint (— 3000 frt); záloglevélforgalom 87.802,000 forint (+ 149,000 frt.)

Róma, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A Neue Freie Presse jelenti: A költségvetési bizottság ma tesz jelentést a *zártörvényről* és minthogy ezt ugy a kamara, mint a szenatus el fogják fogadni, rögtön hatályba is lép. A jelentés szerint a kávé vámját 140 lirára, elsőrendü czukorét 78 és fél lirára, másodrendüét 64 lirára, konzervek mézben 4 lirára, csokoládét 120 lirára, szirup 55 lirára emeltetik métermázsánkint. — — Január hótól fogva az összes sónemek ára kilónkint 20 centimemel szállittatik le, továbbá eltörlik a haditized egy harmadát. — Az elsőrendü czukor gyártási adóját 49 lira 60 centime-ben, a másodrendüét 43 lira 20 centime-ben állapitják meg métermázsánkint A behozott szesz pótadója hektoliter és fokonkint 1 lira 50 centime, a czikoria és pótkávé után 60 lira lesz métermázsánkint.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *Boulevard-forgalom:* Háromszázalékos franczia járadék 79.73, négy és fél százalékos franczia járadék 107.90, olasz járadék 96.—, ottomán bank 499.37, török dohányrészvény —.—. Tartva.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kimutatás

a m. kir. államvasutak 1885. évi negyvenhatodik heti bevételeiről.

Idő	Száll. mennyiség		Bevételek		Több + kev. — 1885-ben 1884-hez képest
	Utasok	Áruk	1885 ben	az 1884. hasonló időszak.	
	száma	tonna	o. é. frtokban (adópótlék nélk.)		
1885. nov. hó 12-től nov. 18-ig	122670	185900	779330	634477	+ 144853
1885. január 1-től nov. 11-ig	5597023	5991862	26837810	24347881	+ 2489959
Összesen . .	5719693	6177762	27617170	24982358	+ 2634812

IPARÜGYEK

— **Az orsz. iparegyesület igazgatósága** f. hó 27-én ülést tart, melynek legfőbb tárgyát az egyesületnek a kereskedelmi és vámszerződés tárgyában tett felterjesztése fogja képezni. Ezenkivül napirendre vannak tüzve: Az orsz. kiállitási bizottság átirata a kiállitási főjelentés tárgyában. Jelentések az alsó-ausztriai iparegyesület, a morvaországi iparegyesület fogadtatásáról s a Fogl-féle 10,000 frtos alapitvány felhasználásáról. A főváros közigazgatási bizottságának átirata a népiskolai törzskönyv megalkotása iránt. A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter átirata a gyufagyártás állami monopoliuma tárgyában. Kuhmayer és társa pozsonyi czég panasza a fémjelző hatóságok ellen. Uj tagok bejelentése.

KERESKEDELEM ÉS TŐZSDE.

** **Fiume kikötőjének lisztkivitele** Nyugat-Európába és Braziliába 1885. évi októberben következő volt: Kivitetett összesen 83,142·86 métermázsa. Ebből esett Glasgowra 33.281·70 mm., Liverpoolra 20,453·90 mm., Dublinra 304 mm., Londonra 6790·16 mm., Newcastlere 6226·90 mm., Leithre 4758·90 mm., Hullra 203·20 mm., Bordeauxra 2628·70 mm., Barlettára 135 mm., Veneziára 30 mm., Braziliára 8330·40 mm. Az egyes malmok résztvettek a kivitelben: Első budapesti 12688·40 mm., Lujza malom 3244 mm., egyesült gőzmalmok 2951·10 méterm., Pannonia 10,345·70 mm., Konkordia 6528·36 mm., Erzsébet-malom 3955·40 mm., Viktória-malom 4856·30 mm., Gizella-malom 11,933·40 méterm., pesti hengermalom 3068·60 mm., pesti molnárok és sütők malma 5151 mm., István-malom 3556 mm., szegedi gőzmalom 2743·20 mm., Haggenmacher malma 2278·80 mm., László-malom 2964·30 mm., fiumei malom 1538·90 mm., kikindai malom 215·30 mm., zágrábi malom 1816·90 mm., szatmári malom 458.10 mm., aradi malom 711.20 mm.. győri malom 101·60 mm., eszéki malom 812·80 mm., Bloch J. malma 304.80 mm., Pick és Fischer malma 458 mm., Schröder és társa malma 430.70 mm., impr. Fiume-Venezia 30 mmázsával. Fiume lisztkivitele a nevezett kikötőkbe januártól október végeig 696.890.72 mmázsát tett.

** **Fizetésképtelenségek.** A bécsi Kreditorenverein következő fizetésképtelenségekről tesz jelentést: *Fehérvári* Ignácz be nem jegyzett kereskedő Budapesten, Zabierovszky János Jaslóban, Dosztal Ferencz pék és kereskedő Czechben (Plumenau mellett, Morvaországban), *Fischer R. özvegye* kereskedő Pozsonyban, *Kogler* Emilia divatárusnő Selmeczen, *Taubner* K. kereskedő Pancsován, *Goldberger* Mór kereskedő Szerednyén, *Schiffer* Mayer kereskedő Nagy-Faluban, (u. p. Alsó-Kubin), Nikolics Lázár kereskedő Boljeváczban, Thiel és Weisz könyvnyomdatulajdonosok Bukarestben.

BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE.

— November 26. —

Gabonatőzsde.

A *buza*-üzlet ma csendes irányt követett. A kinálat gyengébb volt, a vételkedv mérsékelt maradt és mintegy 15,000 mm. adatott el teljesen változatlan árakon. — Egyéb gabonanemekben gyenge volt a forgalom és az irány meg az árak teljesen változatlanok maradtak. — Eladatott:

Buza. *Tiszavidéki:* 100 mm. 80 k. 8.15 frt, 100 mm. 79.5 k. 8.20 frt, 300 mm. 79.5 k. 8.35 forint, 700 mm. 79.3 k. 8.20 frt, 660 mm. 79.4 k. 8.25 frt, 200 mm. 79 k. 8.15 frt; 100 mm. 79 k. 8.15 frt, 100 mm. 78.5 k. 8.10 frt, 100 mm. 78.5 k., 78 k. 8. frt, mind három hóra.

Pestvidéki 100 mm. 78 k. 7.85 forint, 100 mm. 77.8 k. 7.95 frt, 400 mm. 77.5 k. 8.05 frt. 1700 mm. 76.8 7.90 frt, mind három hóra.

Fehérmegyei 200 mm. 78.4 k. 8.07½ forint, 200 mm. 77 k. 7.90 frt; mindkettő három hóra.

Becsei 2200 mm. 79.5 k. 8.15 frt, mind három hóra.

Fehérmegyei 1150 mm. 77.5 k. 8 forint; három hóra,

Bácskai 100 mm. 77.3 k. 7.95 frt, 100 mm. 78 k. 8.15 frt, mindkettő három hóra.

Felső-tiszavidéki 100 mm. 78.7 k. 7.85 frt; mind három hóra.

Aradi 400 mm. 79 k. 8 forint, három hóra.

Északmagyarországi 2200 mm. 77.5 k. 7.75 frt, három hóra.

Tengeri 2000 mm. 5.80 frt, 800 mm. 5.87½ frt; mindkettő készpénzfizetés mellett.

Zab 200 mm. 6.30 frt; készpénzfizetés mellett.

Mai hivatalos effektiv árak:

			frttól	frtig
Buza	uj bánsági	76—81 kg	—.—	—.—
—	» tiszavidéki	76—81 »	7.65	8.15
—	» pestvidéki	76—81 »	7.55	8.05
—	» fehérmegyei . . .	76—81 »	7.65	8.15
—	» bácskai	76—81 »	7.65	8.15
—	» északmagyarorsz.	76—81 »	7.25	7.80
Rozs	»	70—72 »	6.35	6.55
Árpa	» takarmány	60—62 »	5.40	5.85
—	» égetni való	62—64 »	6.20	7.20
—	» sörfőzdei	64—66 »	7.50	9.—
Zab	»	39—41 »	6.40	6.70
Tengeri	ó bánsági	75 »	5.85	5.90
—	» masnemü	73 »	5.75	5.80
—	»	— »	—.—	—.—
Köles	ó	— »	5.—	5.25
Repcze	uj, káposzta	— »	10.—	11.50
—	» bánsági	— »	10.—	11.—

Határidőüzlet gyenge forgalom mellett, kedvezőbb politikai hirek és alacsonyabb newyorki buzaárfolyamok következtében, lanyha irányban nyilt meg. — Köttetett:

Délelőtt.

Szokványbuza tavaszra mintegy 10,000 mm. 8.10, 8.09, 8.08 és 8.07 frton.

Déli tőzsde.

A déli tőzsdén csendes irány mellett gyenge volt a forgalom. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 10,000 mm. 8.07, 8.08, 8.09 és 8.08, frton.

Tengeri május—juniusra mintegy 1000 mm. 5.55 frton.

Déli 1 órakor hivatalosan zárulnak:

Szokványbuza tavaszra	frt	8.08	—	8.09—
Tengeri május—juniusra	»	5.54	—	5.55—
Szokványzab tavaszra	»	6.70	—	6.72—

Délutáni forgalom.

A délutáni forgalom tartósan gyenge volt, és az irány alacsonyabb berlini gabonaárfolyamokra határozottan ellanyhult. — Köttetett:

Szokványbuza tavaszra mintegy 10,000 mm. 8.06, 8.07, 8.06 és 8.05 frton.

Esti 6 órakor zárulnak:

Szokványbuza 1886. tavaszra	«	8.04	—	8.06—
Tengeri 1886. május—juniusra	«	5.53	—	5.55—
Szokványzab 1886. tavaszra	«	6.70	—	6.72—

Terménytőzsde.

Terményekben valamivel élénkebb volt a forgalom.

Szilva tartott, *bószniai* zsákáru 100 darabos $6^{7}/_{8}$ 6¾ frton, 85 darabos deczemberre 10½ frton köttetett 56 kilónkint.

Disznózsir pesti áru hordóval együtt 57 frton, deczemberre 55 forinton, január-február-márcziusra 53 frton köttetett.

Szesz 25.25—25.75 forinton, szeszélesztő 28.—28.25 frton.

Értéktőzsde.

Ámbár Madridból Alfonz király halálát jelentették s ámbár kedvezőtlenebb politikai hirekkel is kellett a tőzsdének számolnia, ma mégis szilárd irány uralkodott. A forgalom azonban nem nyert nagyobb kiterjedést s az árfolyamok meglehetősen változatlanok maradtak. Az utótőzsde teljesen üzlettelen maradt s az esti tőzsdén is igen gyenge üzlet volt, de az irány szilárd maradt.

Előtőzsde.

Az előtőzsdén szilárd irány uralkodott. Osztrák hitelrészvény 284.50—285 közt ingadozván, maradt 284.70 pénz, magyar aranyjáradék 97.85-től 98.02½-ig, magyar papirjáradék 89.90-től 90-ig köttetett; mind medióra.

11 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 284.70—284.80, magyar aranyjáradék 97.95—98.

Déli tőzsde.

Magasabb párisi és berlini jegyzésekre az irány a déli tőzsdén is szilárd maradt. Osztrák hitelrészvény 284.60-tól 285.10-ig vétetvén, maradt 285 pénz, magyar hitelbank maradt 288.75 pénz, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 82¾-tól 82.25-ig köttetett. Befektetési értékek közül vétettek: magyar aranyjáradék 98-tól 97.95-ig azonnali átvételre és 98-tól 97.95-ig medióra: magyar papirjáradék 89.95-től 90-ig köttetett. Más értékek közül: bécsi biztositó társaság 205-ön, Ganz-féle vasöntőde és gépgyár 795-ön köttetett. Valuták és váltók szilárdak. Német birodalmi márka 61.82½-en kelt.

2 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 285—285.10, magyar hitelbank 288.75—289, magyar aranyjáradék 98—98.02½, magyar papirjáradék 90—90.02½.

Praemiumüzlet: Osztrák hitelrészvény holnapra 1.75—2.25 frt; nyolcz napra 5.—6 frt; egy hónapra 10—11 forint.

Utótőzsde.

Az utótőzsde teljesen üzlettelenül folyt le, ugy, hogy egy kötés sem történt.

Esti tőzsde.

Az esti tőzsdén szilárd irány mellett gyenge forgalom volt. Osztrák hitelrészvény 285.15-től 284.90-ig, magyar aranyjáradék 98.02½-től 97.95-ig köttetett. Másban nem volt forgalom.

6 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 284.90—285, magyar aranyjáradék 97.97½—98.

Felszámitolási árfolyamok.

Magyar 4% aranyjáradék	—.—
« 5% papirjáradék	—.—
« általános hitelbank	289.—
« pénzváltó és leszámitoló bank . .	—.—
Tiszai és szegedi kölcsön	—.—
Magyar jelzálogbank	—.—
Osztrák hitelintézet	285.—
Anglo-osztrák bank	—.—
Állami vasut	—.—
Déli vasut	—.—
Török bir. dohány	—.—
Rima-Murányi	—.—

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Kőbányán.

Kőbánya, nov. 26. Az üzlet változatlan. Magyar urasági, öreg, nehéz 44—45 frtig, fiatal nehéz 47½—48 forintig, fiatal, közép 48—48½ frt, könnyü 48—48½ frt. Közönséges szedett nehéz ——— forint, közép 43—45 forint, könnyü 43—45 frt. — Romániai átmeneti bakonyi nehéz ——— forint, átmeneti közép ——— 38½ forint, átmeneti könnyü ——— forint, eredeti nehéz —.— forint, átmeneti közép —.— forint. — Szerbiai nehéz 44—45½ frt, közép 44—45½ frt, könnyü 44—45½ forint. — Hizó 1 éves élősulyban —forint, hizó két éves makkos élősulyban 4% 30—32 forint, 1 éves hizó a vasutról mázsálva —.—.—. Az árak hizlalt sertéseknél páronkint 45 kilós és 4% levonással kilogrammonkint értendők. Makkos sertés, élősulyban 4%-os levonással —.—.— forint. — Romániai és szerbiai sertések, melyek mint átmeneteliek adattak át, vevőn- s páronkint 3 aranyban vám fejében megtéríttetnek.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Előtőzsde.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* távirata). Daczára a madridi halálhirnek, a tőzsde magatartása nyugodt volt, de a forgalom a mai előtőzsdén ennek következtében igen csekély maradt és az árfolyamok elgyengültek. Az üzérkedés különösen igen tartózkodó maradt, mert a fegyverszünet hivatalos megerősitését várta; csak zárlat felé történtek hitelrészvényekben nagyobb vásárlások. Valuták szilárdak.

11 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 284.40, osztrák tartományi bank 103, osztrák-magyar államvasut 272, Károly Lajos-vasut 227.40, elba-völgyi vasut 147.75, májusi járadék 82.20, *magyar aranyjáradék* 97.87, *magyar papirjáradék* 89.90, husz frankos arany 10.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde változatlan maradt. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 284.50, *magyar hitelbank* 288.25, osztrák tartományi bank 103, osztrák-magyar államvasut 272, Károly Lajos-vasut 227.40, déli vasut 135.25, török dohány-részvény 94.25, májusi járadék 82.20, *magyar aranyjáradék* 97.87, *magyar papirjáradék* 89.87, husz frankos arany 10.

Később jobb irány mellett kedvezőbb volt a forgalom és az árfolyamok javultak. — Váltók és valuták pangának.

2 órakor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 284.80, angol-osztrák bank 98.50, unió-bank 75.75, bankegyesület 102.50, *magyar hitelbank* 288.75, osztrák-magyar államvasut 272.80, Károly Lajos-vasut 228.40, duna-gőzhajózási részvény 471, Lloyd-részvény 627, északnyugati vasut 166.50, elbavölgyi vasut 147.50, tramway 187.25, déli vasut 135.60, májusi járadék 82.30, osztrák aranyjáradék 103.85, *magyar aranyjáradék* 98.97, 1864-diki sorsjegy 172.80, bécsi községi sorsjegy 124.10, husz frankos arany 9.99½, német birodalmi márka 61.77, osztrák tartományi bank 103.30. — Csendes.

Bécs, nov. 26. *(Magyar értékek hivatalos zárlata).* Magyar földtehermentesitési kötvények 102.75. Erdélyi földtehermentesitési kötvények 102.50. $5^{1}/_{2}$%-os magyar földhitelintézeti záloglevél 102.75. Erdélyi vasut 179.75. Magyar keleti vasut 109.—. Magyar ny. kölcsön sorsjegy 119.25 Szőlődézsmaváltsági kötvények 93.—. 6%-os aranyjáradék —.—. Tiszavölgyi sorsjegy 121.50. Magyar 4%-os aranyjáradék 98.07. Magyar vasuti kölcsön 148.40. Magyar hitelbank 288.50. Alföldi vasut 181.—. Magyar északkeleti vasut 172.50. Keleti vasuti elsőbbség 97.20. Tiszavidéki vasut-részvény 250.25, Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank részvény 82.—, Kassa-oderbergi vasut részvény 147.50. Magyar papirjáradék 90.—. Dohány-részvények —.—. Leszámitoló-bank —.—.

Bécs, nov. 26. *(Osztrák értékek hivatalos zárlata.)* Osztrák hitelrészvény 285.10. Déli vasut 135.50, 4%-os aranyjáradék 108.85. Váltó Londonra 125.70. Károly-Lajos vasut 228.50. 1864-es sorsj. 172.75. 1860-as sorsjegy 139.75. Török sorsjegy 17.50. Angol-osztrák bank részvény 98.50. 4·2%-os ezüstjáradék 82.75. Osztrák államvasut 272.75. 20 frankos 9.99, 4·2%-os papirjáradék részv. 82.30, Osztrák hitelsorsjegy 177.75. Osztrák-magyar bankrészvény 878.—. Császár. kir. arany 5.96. Német bankváltók 61.75. Elbavölgyi vasut részv. 147.75. Wiener Bankverein részvény 102.50. Dunagőzhajózási részv.-társ. 471. Tartva.

Esti tőzsde.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az esti tőzsde üzlettelen, de szilárd volt. Zárlat felé hasztalanul akarták azt a hirt kisebb mozgalomra kihasználni, hogy a bolgár lakosság a háboru folytatását kivánja. — Jegyeznek: Osztrák hitelrészvény 285.10—284.80, *magyar hitelbank* 288.50, osztrák tartományi bank 103.30, osztrák-magyar államvasut 273—272.80, Károly Lajos-vasut 228.50—228.25, török dohány-részvény 94.75, májusi járadék 82.30, *magyar aranyjáradék* 98½—98, *magyar papirjáradék* 90.07—90.

5 óra 30 perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 284.90, osztrák-magyar államvasut 272.75, déli vasut 135.50, elbavölgyi vasut 147.75, májusi járadék 82.25, *magyar aranyjáradék* 98.02½, *magyar papirjáradék* 89.95, husz frankos arany 9.98½, német birodalmi márka 61.77½—61.80.

Zárlat után a magánforgalomban jegyez osztrák hitelrészvény 284.95 után 285.05, *magyar aranyjáradék* 98.07½.

Az **esti magánforgalomban** marad osztrák hitelrészvény 285, *magyar aranyjáradék* 98.02½.

Praemiumüzlet a bécsi értéktőzsdén.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A díjtételek alig változtak. Osztrák hitelrészvény holnapra 1½—2 forint, nyolcz napra 5—5½ forint, egy hónapra 10½—11 frt, három hónapra 19½—20 frt, osztrák-magyar államvasut egy hónapra 10—11 frt; Károly Lajos-vasut egy hónapra 10—11 frt, déli vasut egy hónapra 8—9 frt, *magyar aranyjáradék* egy hónapra 2¾—3 százalék, három hónapra 4¾—5 százalék.

Magánkamatláb: Első váltóra 3½—3¾ százalék, távolabbi látra és telepitett váltóra 3½—4 százalék.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) A mai forgalom redukált árfolyamokkal indult meg és ezek mindvégig érvényben maradtak. A forgalom élénktelen volt. Az üzérkedés tartózkodó, mert a politikai helyzet tisztázását akarja bevárni. — Köttetett: *Buza* tavaszra 8.42—8.44, *rozs* tavaszra 7.07, *zab* tavaszra 7.22—7.21, *uj tengeri* 5.94—5.95 frton.

Szesz ára ma gyengült. Kész gabonaáru 26¼ frton adatott el és marad igy pénz.

Délután az üzérkedés tartózkodó magatartása következtében az üzlet rendkivül korlátolt volt és csak egyes kötésekre szoritkozott. — *Buza* tavaszra 8.42—8.43, *zab* tavaszra 7.23—7.22, *rozs* tavaszra 7.07—7.09, *tengeri* 5.94 frton köttetett.

Kész áru jelentéktelen forgalom mellett változatlanul csendes magatartást követett.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDÉK.

Külföldi értéktőzsdék zárlata.

Az árfolyamok az illető helyi szokványok szerint készpénzben, mediora vagy ultimóra értendők, e szerint a mellékelt paritás is készpénzre vagy mediora illetőleg ultimóra értendő. A készpénz-árfolyamok *K*-val, a mediora *M*-mel, az ultimóra *U*-val vannak megjelölve. Magától értetődik, hogy a fenti átszámitásokhoz még a transaktió-költségek, továbbá a medio- és ultimo-árfolyamokhoz azonkivül még a mindenkori budapesti prolongácziótételek is számitásba veendők. A *-gal jelölt értékek a budapesti tőzsdén nem jegyeztetnek. Átszámitási árfolyam 100 márka vista = 61 frt 80 kr, 100 frk vista = 49 frt 90 kr.

November hó 26.		Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlathoz képest osztr. értékben
PÁRIS.				
*Francia 3%-os járadék		79.82	—.—	—.—
« 4½%-os «		108.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	M	555.—	272.78	—.—
Osztrák déli vasut	M	233.—	110.37	—.—
*Osztrák földhitel-részvénytársaság		—.—	—.—	—.—
*Francia törleszthető járadék	M	81.37	—.—	—.—
Osztrák 4%-os aranyjáradék	M	—.—	—.—	—.—
Magyar vasuti kölcsön	U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank	K	—.—	—.—	—.—
Bécsi unió-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar aranyjáradék	U	80.—	98.14	— 0.15
Magyar 5%-os papirjáradék	U	—.—	—.—	—.—
Magyar leszámitoló és pénzváltó-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar országos bank	K	—.—	—.—	—.—
BERLIN.				
Osztrák 4⅕%-os papirjáradék	K	66.50	82.46	—.—
« 5%-os «	K	80.30	99.47	—.—
« 4⅕%-os ezüstjáradék	K	66.60	82.64	+ 0.12
« 4%-os aranyjáradék	K	88.40	109.34	+ 0.10
Magyar aranyjáradék	U	79.25	98.32	+ 0.20
« 5%-os papirjáradék	U	72.90	90.69	+ 0.12
« keleti vasuti kötvények	K	—.—	—.—	—.—
Keleti 5%-os v. elsőbbs. kötv.	K	101.70	126.15	+ 0.24
Osztrák hitelrészvény	U	464.—	286.62	+ 1.80
Magyar hitelbank	U	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	412.—	273.07	+ 0.60
Osztrák déli vasut	U	221.—	136.54	+ 0.60
Károly-Lajos vasut	U	92.10	227.45	— 0.72
Kassa-oderbergi vasut	K	—.—	—.—	—.—
*Román vasuti részvények		—.—	—.—	—.—
Orosz bankjegy		199.90	123.54	+ 0.19
Váltó bécsi piaczra		161.80	61.73	—.—
*Keleti kölcsön II. kibocsátás		60.90	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank	K	—.—	—.—	—.—
« leszámitoló és pénzváltó-bank	K	—.—	—.—	—.—
« országos bank	K	—.—	—.—	—.—
FRANKFURT.				
Osztrák 4⅕%-os papirjáradék	K	66.56	82.51	+ 0.24
« 5%-os «	K	—.—	—.—	—.—
« 4⅕%-os ezüstjáradék	K	66.63	82.68	—.—
« 4%-os aranyjáradék	K	88.38	109.32	+ 0.08
Magyar aranyjáradék	U	79.25	98.32	+ 0.23
« 5%-os papirjáradék	U	72.88	90.67	+ 0.26
Osztrák hitelrészvény	U	230.37	286.45	+ 1.20
Osztrák-magyar bank	K	—.—	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut	U	219.87	272.68	+ 0.44
Károly Lajos vasut	U	184.—	228.18	— 1.14
Osztrák déli vasut	U	109.75	137.07	+ 0.76
Erzsébet osztrák nyugoti vasut	K	194.37	241.38	+ 0.30
Magyar-gácsországi vasut	K	139.—	172.68	+ 0.15
Tiszavidéki v. elsőbbs. kötvények	K	—.—	—.—	—.—
Váltó bécsi piaczra		161.77	61.75	+ 0.08
4½%-os földhitelintézeti záloglevél	K	—.—	—.—	—.—
Magyar leszámitoló és pénzváltó-bank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar hitelbank	U	—.—	—.—	—.—
Magyar jelzálog-hitelbank	K	—.—	—.—	—.—
Magyar országos bank		—.—	—.—	—.—

Trieszt, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Az irány csendes és *2 óra 40 perczkor jegyeznek:* Váltó Londonra 125.75, olasz bankpiaczokra 49.60, Napoleond'or 9.99, májusi járadék 82.25, *magyar aranyjáradék* 98, *magyar papirjáradék* 90, osztrák hitelrészvény 285, Lloyd-részvény 627, olasz járadék 93.87.

Berlin, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) *2 óra 45 perczkor:* Eleintén Rappaport Lajos üzérkedési czég fizetésképtelensége következtében minden téren fedezési vásárlások történtek. Osztrák hitelrészvény deportja emelkedett. Később csendes üzletmenet mellett minden szilárd. Magánkamatláb 2⅞ százalék.

Berlin, nov. 26. (Tőzsdei tudósitás.) Alfonzó király halálának daczára fedezési vásárlások következtében szilárd az irány. Porosz vasuti részvények emelkedtek.

Berlin, nov. 26. (Utótőzsde.) *Magyar aranyjáradék* 79.10, osztrák hitelrészvény 463½, osztrák-magyar államvasut 441½, osztrák déli vasut 221, Károly Lajos-vasut 92.40. Szilárdabb.

Frankfurt, nov. 26. (Esti tőzsde.) *Magyar aranyjáradék* 79.18, osztrák hitelrészvény 230¼, osztrák-magyar államvasut 220, Károly Lajos-vasut 184¼, osztrák déli vasut 109⅞. Szilárd.

Páris, nov. 26. (Az *Egyetértés* tudósitójának távirata.) Konstantinápolyi magánsürgönyök és a Times pétervári jelentésére a részleges mozgósitásról a mai tőzsde igen le volt hangolva.

1 órakor jegyeznek: 3%-os franczia járadék 79.77—79.65, olasz járadék 95.52, *magyar aranyjáradék* 79.87, török vasuti kölcsön 14.12, egyiptomi kölcsön 326¼, spanyol járadék 53⅛—50⅞, osztrák tartományi bank 497.50, Crédit Foncière 1303, Szuez-részvény 2085, Panama részvény 405.

3 óra 40 perczkor zárulnak: 3 százalékos franczia járadék 79.82, 4½ százalékos franczia járadék 108, franczia törleszthető járadék 81.37, *magyar aranyjáradék* 80, osztrák-magyar államvasut 555, osztrák déli vasut 283, ottomán bank 499. Szilárd.

London, nov. 25. *Magyar aranyjáradék* 79¼, osztrák aranyjáradék 87, osztrák ezüstjáradék 66, angol consolok 101, ezüst 47.07. Csendes.

Newyork, nov. 25. (Kabelsürgöny.) Váltó Berlinre 400 márkáról (60 napi látra) 94⁷/₈, váltó Londonra 4.82½, négyszázalékos tőkésitett kölcsön 1877-ből 123⅛, Erie-vasut 26⅛, váltó Párisra 5.22½.

KÜLFÖLDI ÁRUTŐZSDÉK.

Páris, nov. 26. *Buza* és *liszt* tartva, *olaj* csendes, *szesz* szilárd.

Páris, nov. 25. Nyers *czukor* 88° 39¼ frank, csendes; fehér czukor folyó hónapra 45.60 frank, deczemberre 45.80 frank, szilárd, az első hónapra 46.75 frank, márcziustól 4 hónapra 47¾ frank. Raffinade 104½—105½ frank.

Berlin, nov. 26. *Buza* és *szesz* lanyha, *rozs* bágyadt, *zab* csendes, *olaj* szilárd.

London, nov. 25. Gabona csendes és renyhe; érkezett *buza* tartott: *zab* és gömbölyü *tengeri* olcsóbb. — *Repczeolaj* helyben 22½. — Havanna-*czukor* névleg 15¾. — Felhozatal: Buza 40,490, árpa 560, zab 38,020 imperial-quarter. — Az időjárás borult.

Bréma, nov. 25. Finomitott *petroleum* helyben 7.45 márka. Szilárdabb.

Hamburg, nov. 25. *Petroleum* javult, helyben 7.50, deczemberre 7.40, január—márcziusra 7.55 márka.

Newyork, november 25. (Kabelsürgöny.) Gyapot New-Yorkban 9⁷/₁₆, Neworleansban 9. — Petroleum fin. 70° Abel Test Newyorkban novemberre 8¼. — Philadelphiában novemberre 8. — Nyers petroleum 6⅞. — United pipe line certificates 95⅛. — Liszt 3.65 — Piros őszi buza helyben 95 cent (= 9.04 frt), deczemberre 94¾ cent (= 8.98 forint), januárra 94⅞ cent. (= 8.98 frt), februárra 96⅛ cent (= 9.16 frt) 100 kilonkint. Tengeri 55. — Czukor (Fair rafining Muscovados) 5.20. Rio-kávé 8.—. — Zsir (Wilcox jegyü) 6.80 (Fairbank jegyü) 6.60. — Gabona fuvardij imperial-quarterenkint Eszak-Amerikából az angol kikötőkbe és az ezekkel egy magasságon fekvő kontinentális kikötőkbe 2½ cent (= 0.73 frt. 100 kilókint.) — Napi felhozatal gyapotból 31,000 bál.

Külföldi árutőzsdék zárlata.

Gabonaszállitási dij waggonrakmányokban 100 kilónként értendő. Átszámitási árfolyam a német piaczokra 100 márka vista 61.80 frt 100 frk 49.90 fr.

November hó 26.	Árfolyam	Budapesti egyenleg	Különbözet az utolsó zárlat hoz képest osztr. értékben
PÁRIS.			
Buza folyó hóra	21.25	19.60	— 0.08
— deczemberre	21.30	10.63	+ 0.03
— első 4 hóra	22.10	11.03	+ 0.05
— márcziustól 4 hóra	22.80	11.38	+ 0.10
Liszt 12 márkás folyó hóra	47.25	14.83	+ 0.08
— deczemberre	47.60	14.93	+ 0.06
— első 4 hóra	48.60	15.24	+ 0.06
— márcziustól 4 hóra	49.60	15.54	+ 0.10
Olaj folyó hóra	58.75	29.34	—.—
— deczemberre	59.25	29.62	+ 0.12
— első 4 hóra	60.75	30.32	+ 0.12
— márcziustól 4 hóra	61.75	30.82	—.—
Szesz folyó hóra	48.—	26.10	+ 0.13
— deczemberre	48.25	26.23	— 0.04
— első 4 hóra	49.25	26.80	—.—
— márcziustól 4 hóra	50.—	27.19	—.—
Szállitási díj: Budapestről	8.27	4.14	
— « Bécsből	7.87	3.94	
BERLIN.			
Buza nov.-deczemberre	149.75	9.25	+ 0.01
— április-májusra	157.25	9.79	— 0.06
Rozs nov.-deczemberre	131.—	8.10	— 0.04
— április-májusra	136.—	8.40	— 0.02
Zab nov.-deczemberre	127.50	7.88	—.—
— április-májusra	131.50	8.13	—.—
Olaj nov.-deczemberre	46.20	28.55	+ 0.18
— április-májusra	46.90	28.98	+ 0.11
Szesz nov.-deczemberre	38.50	23.79	— 0.37
— április-májusra	39.90	24.65	— 0.38
Szállitási díj: Budapestről	3.93	2.42	
— « Bécsből	3.24	1.91	
STETTIN.			
Buza nov.-deczemberre	148.—	9.15	—.—
— április-májusra	158.—	9.76	+ 0.55
Rozs nov.-deczemberre	127.50	7.88	—.—
— április-májusra	133.—	8.22	— 0.03
Olaj nov.-deczemberre	44.50	27.50	— 0.12
— április-májusra	46.—	28.43	—.—
Szesz kész szállitásra	37.40	23.11	— 0.37
— nov.-deczemberre	37.—	22.87	— 0.55
— deczember-januárra	37.—	22.87	— 0.55
— április-májusra	38.70	23.92	— 0.80
Repcze	—.—	—.—	—.—
Szállitási díj: Budapestről	4.81	2.95	
— « Bécsből	3.62	1.81	
KÖLN.			
Buza novemberre	16.20	10.01	— 0.06
— márcziusra	16.60	10.26	—.—
Rozs novemberre	13.30	8.22	—.—
— márcziusra	13.50	8.34	—.—
Olaj kész szállitásra	25.40	31.39	+ 1.24
— októberre	25.—	30.90	—.—
Szállitási díj: Budapestről	5.95	3.65	
BOROSZLÓ.			
Buza	15.50	9.52	— 0.06
Zab	20.40	12.61	—.—
Szesz	36.60	22.62	— 0.05
Rozs	13.30	8.23	—.—
Repcze	—.—	—.—	
Tengeri	12.50	7.73	—.—
Szállitási díj: Budapestről	2.95	1.81	—.—

ÜZLETI TUDÓSITÁSOK.

Budapesti husárak.

Budapest, nov. 26.

Ökörhus 100 kilogr.	48—53	forint
Tehénhus « «	40—42	«
Borjuhus « «	60—64	«
Bivalyhus « «	36—38	«

Marhavásár.

Budapest, nov. 26. (Braun József és fia czég jelentése az *Egyetértés* számára.) Felhajtatott: 765 db magyar ökör, 453 db magyar tehén, 777 db szerbiai ökör, 29 db szerbiai tehén, 108 db bivaly és 30 db bika; összesen 2162 db vágómarha. A nagy felhajtás következtében és a husnak gyenge kellendősége folytán a mészárosok tartózkodtak a vásárlástól, ennélfogva a mai vásár hasonlóan, mint a mult héten általában lanyha irányzat mellett nehézkesen bonyolitatott le. Az egységi árak métermázsánként 1 frttal csökkentek. — Következő árakat jegyeztünk:

Magyar ökrökért	46 forinttól	51	forintig.
Magyar tehenekért	43 »	46	»
Szerbiai ökrökért	44 »	53	»
Bivalyokért	36 »	42	»
Bikákért	46 »	48	»

métermázsánkint.

A *fővárosi vásárigazgatóság hivatalos jelentése* szerint a mai marhavásáron állott 2656 darab nagy és 685 db apró marha. Ebből eladatott u. m.

56	darab	bika dbja	60—180 frt
1432	«	ökör párja	180—360 «
634	«	V. tehén párja	100—170 «
446	«	F. tehén dbja	91—180 «
34	«	bivaly párja	100—180 «
314	«	borju dbja	18—42 «
—	»	birka, párja	5—14 »

Juhvásár.

Pozsony, nov. 26. (Távirat). Felhajtatott 3189 darab juh. Az árak lanyha párisi jelentések miatt estek. Árak: kiviteli juhok 12.50—22 frt páronkint, vagy 30—40 kr kilogrammonkint, selejtes juhok 6—12 forint páronkint vagy 25—32 kr kilogrammonkint, czigaja juhok 10—16 frt páronkint.

Páris, (La Villette) nov. 23. Felhajtatott 20230 db. juh. Kevéssé élénk forgalom mellett jegyeznek általán juhokért 58—88 centime-t, különösen magyar juhokért 70—76 centime-t ½ kilónként.

Páris, (La Villette), nov. 26. (Távirat) Felhajtatott 20789 db. juh. Az üzlet rossz.

Szuró-marhavásár.

Bécs (St.-Marx), nov. 26. (Távirat). Készletben volt 2807 db borju, 2086 db élő és 1490 db leölt sertés, 3257 db élő és 419 db leszurt juh és 297 db bárány. Feldolgozott hus 50,200 kilogramm. A borjuvásáron csekély vételkedv miatt lanyha irány uralkodott, az árak a minőséghez képest 2—4 forinttal estek. A juhvásáron vontatott üzlet mellett az árak nem változtak. Fizettek: borjukért 30—53 forintot 100 kilogrammonkint; juhokért 8—20 forintot páronkint.

Lóvásár.

Budapest, nov. 26. Felhajtás 405 db; ebből eladatott uj lólevél mellett 34 db, átiratással 124 db. Spitzer vett Bécsben 24 dbot, Bozsán 8 dbot. Bécsbe összesen 32 db. Lefoglaltatott 2 db ló. A vásári árak következők: Bécsi vágóra 18—32 frtig, csekélyebb lovak 14—46 frtig, jobb fajta kocsilovak 60—140 frtig, könnyü kocsilovak 120—220 frtig; általában a jobbféle lovak kapósak voltak s a liferánsok igyekeztek előlegesen is ellátni magukat a kiszemelt, érdemesebb lovakkal.

NAPIREND: November 27-én.

Naptár: Péntek. — Róm. kath.: Virgil püspök hitvalló. — Prot.: Güntér. — Görög-orosz: (nov. 15.) Gnriás. — Zsidó: (Kizlev 19.) Dávid. — Nap kél 7 ó. 24 p., nyug. 4 ó. 12 p. — Hold kél 10 ó. 3 p. este, nyug. 11 ó. 37 p. d. e.

Pénzügyminiszter fogad d. u. 3—4.

Horvát miniszter fogad d. e. 10 d. u. 2.

A magyar gazdasszonyok orsz. egyesületének hangversenye este fél 8 órakor a vigadóban.

A budai zeneakadémia I. házi hangversenye este 7 órakor.

A természettudományi társulat felolvasó estélye 6 órakor a vegytani intézetben. Előadó: dr. Kiss Károly.

Az orsz. iparegyesület igazgatóságának ülése d. u. 5 órakor ujvilág-utcza 14. sz.)

Őszi képkiállitás a mücsarnokban (Andrássy-ut 69. sz.) d. e. 9 — d. u. fél 5 óráig. Belépti dij 50 kr.

Országos képtár az akadémia palotájában d. e. 9-től d. u. 1-ig.

Vörös-kereszt-egylet Erzsébet-kórháza (Buda, déli pályaudvarközelében) megszemlélhető naponként délelőtt 10—11½ óra között.

Grand Café Restaurant de l'Opera, az operaházzal szemben. Villamos világitás. Az idegenek találkozója.

Nemzeti muzeum: régiségtár d. e. 9-től d. u. 1.

Orsz. m. iparmüvészeti muzeum az Andrássy-uton d. e. 9-től d. u. 4-ig.

Müszaki iparmuzeum zárva.

Egyetemi füvészkert az üllői uton d. e. 8—12 és d. u. 2—6 óráig.

Akadémiai könyvtár d. u. 3—7.

Kivonat a hiv. lap nov. 26-i számából.

Árverések a fővárosban. Linczenpolcz Ferencz 2528 frtra becs. ingóságai nov. 30 (soroksári-utcza 32). Reichert Dávid 950 forintra becs. ingóságai nov. 26 (nyár-utcza 6). Lüscher József 3560 forintra becs. ingatl. deczember 14 (torony-utcza 1).

Árverések a vidéken. Böhm Erzsébet 2336 forintra becs. ingatl. decz. 19 Pozsony. Deschán Géza 1829 frtra becs. ingatl. decz. 5 Medves(Temesvár). Kohn Móricz 918 forintra becs. ingatl. decz. 31 Szentes. Joszimovics Joszim 4425 forintra becs. ingatl. decz. 21 Károlyfalva. Kőházy József 734 forintra becs. ingatl. decz. 19 Pécs. Németh Ferencz 4662 forintra becs. ingatl. decz. 21 Rába-Felső-Paty (Sárvár). Bartole Ádám 3900 forintra becs. ingatl. február 24 N.-Kikinda. Woicu Konstantin 25,844 frtra becs. ingatl. nov. 30 Brassó. Faragó István 921 forintra becs. ingatl. decz. 14 Dömsöd (Ráczkeve). Hüke Lajos 37,092 forintra becs. ingóságai november 27 Puszta-Süly (Jász-Apáti). Boltizsár Béla 3247 forintra becs. ingatl. jan. 18 Bur-Szent-György (Malaczka). Markus Lajos 10,505 forintra becs. ingatl. decz. 12 Nagy-Várad. Dunka Dumitru 2350 forintra becs. ingóságai decz. 8 Glood (Felső-Visső).

Csődhirdetmény Kretomics Ferencz diakovári lakos ellen, bej. decz. 2. Tömeggondnok Sabarics Mátyás ügyvéd.

Csődmegszüntetés. Weisz József budapesti lakos ellen.

Pályázatok. A nagy-becskereki kir. ispánságnál gazdasági gyakornoki, — a losonczi kir. jbiróságnál hivatalszolgai, — Mező-Madaras, Mező-Kölpény és Száltelek községekben körjegyzői, — a czeglédi kir. jbiróságnál irnoki, — a nagy-szebeni orsz. tébolydánál igazgatói, — Urinben (Nyitram.) postamesteri, — a pancsovai belvárosi szerb tannyelvü községi elemi népiskolánál tanitói, — a munkácsi orsz fegyintézetnél fegyőri állomásokra.

Szerkesztői üzenetek.

K. M. Ns.-Vidden: Legczélszerübb, ha a m. k. lottoigazgatósághoz fordul, Budapest, vámpalota. **F. J. B. Udvariban:** 1864-ki sorsjegyét kihuzták. **A. L. Debreczenben:** Sorsjegyei nem nyertek.

Felelős szerkesztő **Csávolszky Lajos.**

IDEGENEK NEVSORA.

Fehérló szálloda.
Talmann J. Berlin
Reymond J. Jászkisér
Frigyes J. Kapriora
Kremer A. Bécs
Pfeiffer J. Kapriora
Fülöp M. W.-Mikola
Schvartz A. Pozsony
Schömpl J. Klagenfurt
Fritz M. Bécs
Klein J. Veszprém
Horváth A. Szolnok

Fehér hattyu szálloda.
Bürger L. Bonyhád
Bálintfy G. Gyál
Brüll N. S.-Tarján
Klein S. Hohoba
Munkácsi D. N.-Várad
Lustig N. J.-Berény

Pannonia szálloda.
Br. Laferl A.-né R.-Csaba
Regéczy M.-né Kisbér
Mandl A.-né K.-Szt.-Miklós
Sar J. Beregszász
Pataky J. Golop
Schön A. Ipolyság
Zöldy J. Arad
Mezey R. Bajna
Szabó P. Keszthely
Lits Gy. Vaál
Urházy L. Bia
Fazekas J. B.-Diószeg
Buzesko A. Kolozsvár
Takácsy J. Zircz
Mezey F. Dévaványa
Neuman M. Eger
Stamal M. Alexandria
Flacher J. Steyer
Schwarcz K. Szirák
Jurkovits S. Poszta
Grosz J. N.-Várad

Nemzeti szálloda.
Dacsó P. Készihécz
Sontagh B. Gömör
Molnár L. Gömör
Szabó Gy. Sz.-Isván
Szendi A. Szolnok
Hódosi J. N.-Várad
Ssenthalmy K. Sopron
Paget F. Sir London
Paget S. Lady London
Blumenthal G. Berlin
Gromon K. Bécs
Seuther A. Bécs
Feuillet C. Lyon
Karner G. München
Neudorfer M. München
Fischer S. Eger
Szekeres J. Madocsa
Micoleff D. Karczag
Völgyi L. Szegszárd
Kardos P. Baán

Hungária szálloda.
Offermann K. br. Bécs
Grebert E. Berlin
Lipovniczky S. N.-Várad
Scherbán M. Lippa
Dr Rátkay A. Adony
Popovits J. Lippa
Küpper R. Elberfeld
Töpfer B. Prága
Edwardt S. Manchester
Engel M. Pécs
Geiringer M. Baja
Lechmann J. Zürich
Granichstädter J. Bécs
Moor S. Bécs
Lang D. Bécs

Holzwarth-Frohner száll.
Szalkay S. M.-Szalka
Kuffler R. Zsolna
Szeszler M. Galgócz
Beutum J. Nyeregsujfalu
Zwerenez K. Pozsony
Landesmann J. Bécs
Ramspek J. Bécs
Schiller F. Bécs
Klein L. Bécs
Reich M. Bécs
Kroitsch K. Aussig
Blazek K. Prága
Winterstein L. Ung.-Brood
Purjus J. Csakova
Szinger A. Győr
Kirtz L. Komárom
Unger A. Komárom
Lax L. Komárom
Kirtz J. Párkány
Gilles J. Páris

Aranysas szálloda.
Szentiványi A. Gömör
Gulner Gy. N.-Abony
Farkas E. N.-Körös
Dr. Hajdu J. Turkeve
Németh L. Sárospatak
Rakofszky J. Máramaros
Csorba L. Szombathely
Menich J.-né Tata
Moll J.-né Tata
Nunk J. T.-Polgár

Marchall-szálloda az „Angol királynéhoz.
Schardinger G. br. Würtemberg
Zak G. br. Prága
Schlaggenweith E. Düsseldorf
Beneschau A. Szilézia
Mirowitz D. Tyrnau
Pirkenhamer O. Derndorf
Zrutsch F. Prága
Habenicht F. Berlin
Weltrus O. Galatz
Sukohrad M. Bosznia
Steibnitz W. Lichnow
Wenig Th. Bécs
Nusberger J. Neudorf
Koblizek D. Teschen
Loos I. Bécs
Greiszman W. Mödling

Erzsébet szálloda
Huber J. Sid
Dr. Klinoszky J. Pécs
Dr. Roth J. Kassa

Két korona szálloda.
Singer L. N.-Körös
Steiner S. Kaposvár
Stefanovics B. Fehértomplom
Tusak H. Hartyán
Ungár S. Félegyháza
Zbonovics Cs. Szerbia
Tesnulap K. Belgrád
Kiss L. Fülöpszállás
Kiss J. G. Szabadka
Molnár J. Fülöpszállás
Strasser S. Dabas
Löwinger L. Dabas

Vadászkürt szálloda.
Gammera K. br. Kübölkut
Ivanovits J. Facset
Szakál F. Losoncz
Ugróczy K. Kalocsa
Eitner S. Sümeg
Siewert A. Verlikau
Fömmel G. Facset
Kulner A. Bécs
Nechuta K. Bécs
Schmidt Gy. Bécs
Jokits A. Lincz

Páris szálloda.
Basch B. T. Sz.-Miklós
Steiner A. Barcs
Vodjáry E. Baden
Magen D. Szered
Matanoha A. Oels
Bauer J. Bécs
Breier M. Kassa
Müller S. Nagyvárad
Leichtmann A. Halmi

London szálloda.
Thomer J. Bécs
Lászlóffy J. Temesvár
Várady J. Pozsony
Herlinger G. Gácsország
Novák J. Brünn
Aberaus F. Zágráb

Európa szálloda.
Festetich B. gr. Klagenfurth
Wetzler L. Bécs
Schwarz A. Bécs
Foith B. Nyitra
Grünfeld H. Kanizsa

Magyar király szálloda.
Sbhuster C. Kassa
Radvánszky G. br. Kaza
Szmrecsényi Gy. A.-Kubin
Lucie M. Becskerek
Latinovics E. Borsod
Karlin A. Bécs
Gabbarol F. Florencz
Füller F. Eszék
Szabó F. Mány
Kobcsányi J. Bécs
Neumann M. Fehérvár
Franke J. Brünn
Markasoly V. Eger

Tigris szálloda.
Löwy E. Bécs
Fachini Bécs
Meduyánszky L. B.-Bánya
Schwarz S. Nágocs
Ofner J. Uividék
Leonhardt V. Brassó
Klein M. Ki is
Armuth H. Mohács

Schmidt-Orient szálloda.
Dr Polacsek J. Osgyán
Sztanik J. Trebinye
Fönay T. Kálóz
Neuman J. Bécs
Muller F. Tokaj
Grünbaum S. Eger
Stefanovits J. Zimony
Sobiesko G. Novoselo
Röder A. Bécs
Traub H. Mödling

NYILT-TÉR.

VICHY grand grille, celestins hauterive

Widungen Helenen és Viktoria forrás

mindig friss töltésben kapható 1162

Mattoni és Wille

cs. kir. udv. szállitók ásványvizteleplükben
a budai király-keserüvizforrások tulajdonosai,
Budapesten, mérleg-utcza 12. (Dianafürdő-épület).

1864-iki IGÉRVÉNYEKET

f. é. deczember 1-én tartandó huzásra 3273

Főnyeremény 150,000 frt, 20,000 frt.

Elárusitja 4½ frtjával s 50 kr. bélyegdijért

LUEFF M. illatszerész, Budapesten váczi utcza 28. sz.

SZINHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

NEMZETI SZINHÁZ

Évi b. 189. Havi b. 21

Budapest, november 27-én.

A vasgyáros.

Szinmü 4 felvon. Irta Ohnet Gy. Forditotta Fái J. B.

Személyek:

Beaulieu mrqné Lendvayné
Claire, leánya P. Márkus E
Octave, fia Horváth
Bligny hg. Benedek
Préfont báró Hetényi
Sophie, neje Molnárné
Derblay Ph. Mihályfi
Suzanne, huga Alszegi I.
Moulinet,gyárosÚjházi
Athénais Szacsvayné
Bachelin, jző Bercsényi
Tábornok Egressy
Megyefőnök Latabár
Pontac Kőrösmezei
Servan, orvos Faludi
Gebert Pintér
Inas Halasi
Inas Derblaynél Béreczi
Brigette Györgyné

Kezdete 7 órakor.

Holnap, november 28-án.

Bérletfolyamban.

Fedora.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Budapest, november 27-én.

Az operaház zárva.

Holnap, november 28-án.

Bérletfolyamban:

A nürnbergi baba. Naila.

NÉP-SZINHÁZ.

Budapest, november 27-én.

GASPARONE.

Operette 3 felvonásban. Irták Zell és Genée. Forditották Berczik és Evva. Zenéjét szerzette Millöcker Károly.

Kezdete 6 órakor.

Holnap, november 28-án.

Rip van Vinkle.

NÉMET SZINHÁZ.

Budapest, november 27-én.

Először:

Der Zigeunerbaron.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 7 órakor.

SZINHAZI JEGYEK a **m. kir. opera-, nemzeti- és népszinházhoz** IV. ker. **Koronaherczeg-utcza 8. szám** alatt a (Harisch-bazárban) kaphatók és előjegyezhetők.

ORPHEUM.

Nagymező-utcza 17.

Vasárnap november 29-én Madame **Pacra Mária** franczia énekesnő utolsó fellépte. Hétfő november 30-án **Brothers Barno** zenész-clownok és **Mr. Kendal** és **Miss Burand** angol duettista-pár utolsó fellépte. Fellépnek továbbá: **Man de Wirth „Férfi vagy nő"**; Proffesseur **Martini,** eredeti árny silhouettáival; **Johnson** tornász-család a gördülő globuson; **Carina** k. a. német énekesnő; **Margit** k. a. magyar énekesnő; **Schenk** ur bécsi dalkomikus. **Előleges jelentés:** Kedd deczember 1-én **Mr. Barnard Fantoches** szinházával **a la Holdon** és a franczia duettista pár **Mr. és Mme Legrand** fellépte. 3282

IDŐJÁRÁS nov. 26. regg. 7 órakor.

Az időjelző-intézet távirati jelentése.

Állomások	Légnyomás m/m 700	Szél iránya	Szél ereje (1—12)	A hőmérséklet Celsius fokban	Csapadék m/m	Felhőzet
Arad	58.1	K	2	+ 7.1	—	—
Beszterczo	58.2	ENY	1	+ 4.0	1	—
Beszterczebánya	55.6	⊕		+ 4.0	3	—
Budapest	56.7	K	1	+ 4.4	—	—
Csáktornya	54.0	DK	1	+ 3.6	—	—
Debreczen	55.7	E	1	+ 3.4	—	—
Eger	57.9	EK	4	+ 3.2	1	—
Eszék	—	—	—	—	—	—
Fiume	54.0	DK	2	+ 10.2	1	—
Késmárk	56.1	⊕		+ 0.0	—	—
Keszthely	56.8	K	4	+ 4.8	—	—
Kolozsvár	57.7	K	1	+ 4.9	1	—
Magyar-Óvár	55.2	DK	1	+ 5.0	—	—
Mármaros-Sziget	57.2	NY	1	+ 4.8	3	—
Nagy-Enyed	58.2	EK	1	+ 7.0	3	—
Nagy-Szeben	58.0	E	1	+ 5.5	5	—
Nagyvárad	55.8	D	2	+ 7.1	—	—
Orsova	58.3	ENY	2	+ 2.8	5	—
Pancsova	57.0	DK	2	+ 5.8	7	—
Selmeczbánya	57.1	K	2	+ 2.3	4	—
Sopron	—	D	1	+ 4.0	—	—
Szatmár-Németi	57.3	D	2	+ 3.6	—	—
Szeged	55.9	⊕		+ 3.8	—	—
Szepsi-Szt-György	58.5	⊕		+ 6.5	5	—
Szolnok	57.5	⊕		+ 5.6	—	—
Temesvár	57.6	E	3	+ 7.0	—	—
Trencsén	54.8	⊕		+ 5.3	2	—
Ungvár	56.1	D	1	+ 3.0	1	—
Zágráb	55.4	EK	1	+ 5.3	—	—
Bécs	55.1	⊕		+ 4.2	—	—
Bregenz	54.6	K	1	+ 6.0	1	—
Lesina	55.7	K	3	+ 13.1	—	—
Pola	54.4	DK	1	+ 10.5	—	—
Prága	55.6	K	1	+ 2.0	—	—

Áttekintése a mai időjárásnak:

Európában: A depresszió (752—753), Olaszország felől kiterjed a kontinens többi nagy részére is (759). Az idő többnyire borus, helyenkint ködös, délen csapadékokkal, kevés hőváltozással.

Hazánkban: Keleties, részben északi és délies mérsékelt szelek mellett, a hőmérséklet keveset változott, a légnyomás keleten fölebb szállt. Az idő borus, helyenkint ködös, számos helyi csapadékokkal (esőkkel), mik nagyobb részt közepes mennyiségben voltak.

Kilátás a jövő időre.

Hazánkban: Többnyire borus, részben ködös időt várhatni, közben csapadékokkal, kisebbedő hőmérséklettel.

VIZÁLLÁS 1885. nov. 26.

Névszerint	Méter 0 alatt	Méter 0 fölött	Változik	Névszerint	Méter 0 alatt	Méter 0 fölött	Változik
Duna				**Tisza**			
Pozsony	1.25	—	áradó	M.-Sziget	0.58	—	áradó
Komárom	1.05	—	apadó	Beregszász	—	—	—
Budapest	1.18	—	apadó	Sárospatak	1.30	—	—
Mohács	1.84	—	apadó	Szatmár	0.36	—	—
Vukovár	—	—	—	Tokaj	0.74	—	áradó
Ujvidék	3.91	—	apadó	Szeged	1.72	—	apadó
Pancsova	2.70	—	apadó	Szolnok	0.90	—	apadó
Orsova	3.20	—	áradó	**Körös**			
Dráva				B.-Gyula	0.12	—	apadó
Barcs	1.38	—	áradó	**Maros**			
Eszék	2.05	—	apadó	Arad	0.42	—	apadó
Száva				**Béga**			
Mitrovicza	4.79	—	apadó	Temesvár	0.47	—	áradó

Közlekedési utmutató.

Megjelent legutóbb az Egyetértés október 19-iki számában.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései november 26.

Minőségi súly hektoliterenkint — 100 kilogrammnak ára

Faj	Irányzat	76 kg frttól	76 kg frtig	77 kg frttól	77 kg frtig	78 kg frttól	78 kg frtig	79 kg frttól	79 kg frtig	80 kg frttól	80 kg frtig	81 kg frttól	81 kg frtig	kg frttól	kg frtig	kg frttól	kg frtig
bánsági buza uj	szilárd																
tiszavidéki	«	7.65	7.75	7.70	7.80	7.80	7.90	7.90	8.—	7.95	8.05	8.05	8.15	—.—	—.—	—.—	—.—
pestvidéki	«	7.55	7.65	7.60	7.70	7.70	7.80	7.80	7.90	7.85	7.95	7.95	8.05	—.—	—.—	—.—	—.—
fejérmegyei	«	7.65	7.75	7.70	7.80	7.80	7.90	7.90	8.—	7.95	8.05	8.05	8.15	—.—	—.—	—.—	—.—
bácskai	«	7.65	7.75	7.70	7.80	7.80	7.90	7.90	8.—	7.95	8.05	8.05	8.15	—.—	—.—	—.—	—.—
m. éczaky	«	7.25	7.30	7.35	7.40	7.45	7.50	7.55	7.65	7.65	7.70	7.75	7.80	—.—	—.—	—.—	—.—

Gabona	Ó vagy új	Faj	Irányzat	Minőségi súly hektoliterenkint	100 kilogramm ára frt -tól	kr -tól	frt -ig	kr -ig
rozs	uj	—	szilárd	70—72	6	85	6	55
árpa	uj	takarmány	lanyha	60—62	5	50	5	95
«	«	égetni való	—	62—64	6	20	7	20
«	«	sörfőzdei	—	64—66	7	50	9	—
zab	«	—	szilárd	39—41	6	40	6	70
tengeri	ó	bánsági	szilárd	75	5	85	5	90
«	«	másnemü	szilárd	73	5	75	5	80
«	uj	—	—	—	—	—	—	—
köles	ó	—	—	nélkül	5	—	5	25
káposzta-repcze	uj	—	szilárd	—	10	—	11	50
bánsági repcze	«	—	«	—	10	—	11	50

Szokványgabona határidőre

Gabona	Irányzat	Határidő	pénz frt	pénz kr	áru frt	áru kr
buza	csendes	tavaszra	8	08	8	00
«	«	őszre	—	—	—	—
tengeri	csendes	máj.—jun.	5	54	5	55
zab	«	tavaszra	6	70	6	72
«	«	őszre	—	—	—	—
káp. repcze	lanyha	aug.—szept.	—	—	—	—

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
ÁLLAMADÓSSÁG.			
Magy. kir. aranyjáradék adómentes 100, 500, 1000	4%	98.—	98.30
Magy. kir. aranyjáradék adómentes 10,000	4%	—.—	—.—
Magyar papirjáradék adómentes	5%	90.—	90.30
Magyar vasuti kölcsön à 120 frt o. é. (300 frank)	5%	148.50	149.—
Magyar vasuti kölcsön 120 frt egyes darabokban	5%	149.50	150.—
Gömöri államvasuti záloglevelek	5%	—.—	—.—
Magyar 1869. keleti vasut államkötv. (elsőbbs.) adóm.	5%	97.25	97.75
Magyar 1873. keleti vasut arany v. ezüstb. (elsőbb.) adóm.	5%	124.—	125.—
Magyar 1876. keleti vasut államkötvény aranyban	5%	109.—	109.50
Magy. kir. nyeremény-kölcsön 100 frt		119.50	120.50
Magy. kir. nyeremény-kölcsön 50 frt		118.50	119.—
Tiszai és szegedi kölcsön	4%	121.75	122.25
1871-iki magyar állam-kölcsönkötvény font st.-ben	5%	—.—	—.—
1873-iki magyar állam-kölcsönkötvény font st.-ben	5%	—.—	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvények	5%	102.50	103.50
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	102.50	103.50
Magyar földtehermentesitési kötvények temesi	5%	102.50	103.50
Magyar földtehermentesitési kötvények 1867. záradékkal	5%	102.50	103.50
Magyar földtehermentesitési kötvények horvátországi	5%	102.—	103.—
Magyar földtehermentesitési kötvények erdélyi	5%	102.50	103.—
Magyar orsz. jelzálog urbéri váltságkötvények (100 frt)	5%	95.50	96.—
Kir. horv.-szlavonjelzálog földváltságkötvény (100 frt)	5%	—.—	—.—
Szőlődézsmaváltsági kötvény (100 frt)	5%	98.—	98.50
Magy. kir. kamatozó kincst. utalvány 6 hóra (100 frt)		—.—	—.—
Egyesitett államadósság papirban máj.—nov.	4⅕%	82.30	82.70
Egyesitett államadósság papirban febr.—aug.	4⅕%	82.30	82.70
Egyesitett államadósság ezüst kamat jan.—jul.	4⅕%	82.70	83.10
Egyesitett államadósság ezüst kamat ápr.—okt.	4⅕%	82.70	83.10
Osztrák aranyjáradék adómentes	4%	108.75	109.25
Osztrák papirjáradék adómentes	5%	99.75	100.25
Osztr. államad., kisorsolással 1854-iki à 250 frt p. p.	4%	127.—	128.—
Osztr. államad., kisorsolással 1860-iki à 500 frt o. é.	5%	139.50	140.50
Osztr. államad., kisorsolással 1860-iki à 100 frt o. é.	5%	140.—	141.—
Osztr. államad., kisorsolással 1864-iki à 100 frt o. é.		172.50	173.50
Osztr. államad., kisorsolással 1864-iki à 50 frt o. é.		171.—	172.—
Pest város kölcsöne 1870-ből adómentes	6%	106.—	106.50
Pest város kölcsöne 1871-ből adómentes	6%	107.—	107.50
Budapest főváros 1880-iki kölcsöne adómentes	5%	99.50	100.50
Szerbiai nyeremény-kölcsön 100 frank	3%	30.—	30.50
Bécs város nyeremény-kölcsöne 1874-ből		124.—	125.—

Osztalék 1884-re	ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
	RÉSZVÉNYEK.			
	a) Bankok.			
6.—	Angol-osztrák bank	120	—.—	—.—
8.—	Budapesti bankegyes. r. társ.	100	103.—	104.—
—.—	Horvát leszámitoló bank	200	—.—	—.—
—.—	Közp. ipartársulati hitelintézet	80	—.—	—.—
21.—	Magyar általános hitelbank	200	288.75	289.—
27½ frc	Magyar jelzálog-hitelbank	200	—.—	—.—
13¾ frc	Magyar jelzálog-hitelb. II. kib. id. e.	100	112.50	113.—
5.50	Magyar leszámitoló és pénzváltóbank	100	82.50	82.75
	Magyar országos bank r. társ.	200	—.—	—.—
15.—	Osztrák hitelintézet	160	285.—	286.25
42.30	Osztrák-magyar bank	600	873.—	878.—
11.50	I. Magyar iparbank	150	146.—	148.—
46.—	Pesti magyar kereskedelmi bank	500	580.—	585.—
—.—	Szieszeki hitelbank	100	—.—	—.—
—.—	«Unio»-bank	100	—.—	—.—
	b) Biztositó társulatok.			
16.—	Bécsi biztositó társaság	200	204.—	206.—
10.—	Bécsi élet- és járadék-bizt. társaság	200	198.—	200.—
220.—	Első magyar általános bizt. társ.	1000	3025.—	3075.—
5.—	Foncière pesti biztositó intézet	100	73.—	75.—
30 frc	Magyar-franczia biztositó társaság	200 ar.	—.—	195.—
60.—	Pannonia viszontbiztositó társaság	300	710.—	750.—
	c) Gőzmalmok.			
40.—	Concordia gőzmalom	500	602.—	605.—
100.—	Első budapesti	500	1315.—	1325.—
20.—	Erzsébet-malom	200	261.—	263.—
60.—	Hengermalom	500	655.—	655.—
24.—	Lujza-malom	100	304.—	307.—
30.—	Molnárok és sütők	200	438.—	442.—
50.—	Pannonia	1000	1030.—	1040.—
15.—	Viktória	300	363.—	364.—
	d) Közlekedési vállalatok.			
	«Ádria» m. tengeri haj. r.-t.	200	—.—	—.—
	Alföld-fiumei	200	181.—	181.50
—.—	Arad-csanádi vasut	100	—.—	—.—
—.—	Arad-körösvölgyi vasut	100	—.—	—.—
—.—	Barcs-pakraczi vasut részvény-társ.	200	—.—	—.—
—.—	Báttaszék-dombovári	200	176.—	177.—
—.—	Debreczen-hajdunánási v. e. r.	100	—.—	—.—
7 frc	Déli vasut	200	135.—	135.50
—.—	Eszakkeleti vasut	200	172.50	173.50
—.—	Erdélyi vasut	200	180.	180.50
1.—	Győr-sopron-ebenfurti vasut	200	—.—	—.—
—.—	Kassa-oderbergi vasut	200	147.50	148.—
—.—	Magyar-gacsországi vasut	200	171.50	172.50
—.—	M. ny. v. (székesfehérvár-győr-gráczi)	200	164.50	165.50
5.—	Mármarosi sóvasut r.-t., el. r.	100	90.—	92.—
30 frc	Osztrák-magyar államvasut	200	272.50	273.—
—.—	Pécs-barcsi vasut	200	—.—	—.—
—.—	Szamosvölgyi vasut t. els. r.	500	—.—	—.—
—.—	Szatmár-nagybányai vasut els. rkb.	200	—.—	—.—
—.—	Tiszavidéki vasut	200	250.—	251.—
21.—	Osztrák dunagőzhajózási társaság	500	468.—	472.—

Osztalék 1884-re	ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
32.—	Pesti közuti vaspálya	200	548.—	550.—
22.—	Pesti közuti vaspálya élv. jegy		850.—	855.—
	e) Takarékpénztárak.			
6.—	Budapest III. kerületi	50	75.—	77.—
28.—	Országos központi	300	437.—	439.—
350.—	Pesti első hazai	1000	6000.—	6020.—
28.—	Egyesült Budapest fővárosi	200	440.—	450.—
4.50	Magyar ált. takarékpénztár r.-t.	100	88.—	89.—
	f) Különféle vállalatok.			
10.—	Alagut	105	137.—	140.—
7.20	Általános waggon-kölcsönző társaság	80	78.—	80.—
40.—	Első magyar üveggyár r.-t.	500	—.—	—.—
—.—	Északmagyarorsz. e. kőszénb. r.-t.	100	—.—	—.—
13.50	Franklin-Társulat könyvnyomda	150	204.—	206.—
65.—	Ganz és Társa vasöntöde és gépgyár	400	795.—	800.—
28.—	Gschwindt-féle szeszgyár	200	400.—	405.—
20.—	Gyapjumosó és biz. első magy.	200	262.—	266.—
30.—	Kereskedelmi testület épülete	210	600.—	—.—
40.—	Könyvnyomda «Athenaeum»	150	560.—	570.—
76.—	Pesti könyvnyomda részvény-társ.	600	1020.—	1050.—
20.—	Kőszén- s téglagyár (Drasche)	200	225.—	227.—
8.—	Nemzetközi waggon-k. részv.-társ.	100	82.—	83.—
10.—	Rimamurány-salgótarjáni vasmü	100	84.50	85.50
9.—	Salgótarjáni kőszénbánya	100	130.—	131.—
18.—	Schlick-féle vasöntöde s gépgyár	200	209.—	211.—
50.—	Serfőzde első magyar	400	970.—	980.—
20.—	Sertéshizlaló	200	260.—	265.—
—.—	Spodium és csontlisztgyár	200	—.—	—.—
6.50	Szálloda részvény-társaság	80	105.—	106.—
20.—	Szegedi szeszgyár és finom. r.-társ.	200	—.—	—.—
15.—	Tégla és mészégető, ujlaki	200	118.—	150.—
—.—	Török bir. dohány-egyedárus	250 frk	95.50	96.50
20.—	Téglagyár, kőbányai	150	237.—	239.—
	ZÁLOGLEVELEK.			
	Magyar földhitelint. papirérték	5½%	102.50	103.50
	Magyar földhitelint. papirérték	5%	101.50	102.—
	Magyar földhitelint. papirérték	4½%	95.25	95.75
	Magyar földhitelint. ar. v. ez.	5%	127.25	128.—
	Magyar jelzálogbank	5½%	101.50	101.90
	Magyar jelzálogbank	5%	99.—	99.50
	Kisbirtokosok orsz. földhitelintézete	5½%	99.25	99.75
	Osztrák-magyar bank o. é.	5%	101.50	101.75
	Osztrák-magyar bank o. é.	4½%	101.25	101.50
	Osztrák-magyar bank o. é.	4%	99.—	99.25
	Pesti magyar kereskedelmi bank	6%	102.75	103.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5½%	101.50	102.—
	Pesti magyar kereskedelmi bank	5%	99.—	99.50
	«Albina» takarék- s hitelintézet	6%	100.55	101.50
	Nagyszebeni földhitelintézet	5½%	99.50	100.—
	Nagyszebeni földhitelintézet	6%	101.50	102.50
	Budapesti közuti vasp. társ. részlet	5½%	101.25	101.75
	Magyar jelzálog-hitelbank ny. köl.	4%	100.50	101.—
	Pesti hazai I. takp. e. kib. kötv.	5%	99.50	99.75

ÉRTÉKPAPIROK		Utolsó árkelet pénz	Utolsó árkelet áru
ELSŐBBSÉGEK.			
Alföld-fiumei v. u. (v.-északi v.)	200 5%	99.50	100.—
Alföld-fiumei vasut 1874. kib.	200 5%	98.75	99.50
Budapest-pécsi vasut	5%	98.75	99.25
Báttaszék-dombovár-zákányi v.	200 5%	98.25	99.—
Déli vasut	400/200 márka 4%	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társulat	100/200 5%	—.—	—.—
Dunagőzhajózási társaság	300 6%	—.—	—.—
Északkeleti vaspálya	300 5%	98.—	98.50
Északkeleti vaspálya (aranyb.)	1000 5%	125.75	126.—
Északkeleti vaspálya (aranyb.)	200 6%	131.—	131.50
Ész.-magyaror. e. kőszénb. r.-t.	200 6%	—.—	—.—
Magyar-galicziai vaspálya	200 5%	99.50	100.—
Magyar-galicziai vasp. II. kib.	200 5%	97.—	98.—
M.-ny. v. (sz.-feh.-győr-gráczi)	200 5%	98.75	99.—
Magyar nyug. v. 1874. kib.	2000/1000 5%	97.25	98.75
M. v. elsőbbs. beruh. aranyb.	200 5%	124.75	125.25
I. erdélyi vaspálya	200 5%	98.—	98.50
Győr-sopron-ebenfurti vasut	200 6%	—.—	—.—
Kassa-oderbergi vasut, ezüstben	200 5%	105.—	100.50
Kassa-oderbergi v. (eperjes-tarn.)	200 5%	98.75	99.25
Kassa-oderbergi v. (osztr. vonal)	200 5%	—.—	—.—
Kassa-oderbergi v. (magy. vonal) arany	5%	—.—	—.—
Osztrák-magyar államvasut arany	5%	—.—	—.—
O.-m. államvas. 1883. kib.	400/2000 4%	—.—	—.—
O.-m. államv. X. kib. 1885. 500 fr.	3%	—.—	—.—
Tiszavidéki vasut	100 5%	188.—	188.50
Budapesti lánczhid	100 6%	106.50	107.50
Lloyd és tőzsde-épület	100 5%	104.—	104.25
		97.50	98.—
MAGÁNSORSJEGYEK.			
Osztrák hitelintézet		178.—	179.—
Budavárosi sorsjegy		43.—	44.—
Keglevich sorsjegy		20.—	21.—
M. sz. korona orsz. vörös kereszt egylet		8.75	9.25
Osztrák vörös kereszt egylet		14.—	14.50
Pálffy sorsjegy		38.—	39.—
PÉNZNEMEK.			
Császári királyi arany (vert)		5.94	5.97
Császári királyi arany (körmöczi)		5.92	5.95
Osztrák-magyar 8 forintos arany		9.98	10.01
20 frankos arany		9.98	10.01
20 márka		12.34	12.36
Török arany líra		—.—	—.—
Osztrák és magyar ezüst		—.—	—.—
Német birodalmi bankjegy 100 márkányi		61.82½	61.95
Váltók árfolyama (látra)	bank k. láb		
Német bankpiaczok 100 márka	4%	61.82½	61.95
Amsterdam 100 hollandi forintért	2½%	104.25	104.50
Brüsszel 100 frankért	3%	—.—	—.—
Páris 100 frankért	3%	49.92½	50.—
Marseille 100 frankért	3%	—.—	—.—
Svájczi pénzpiaczok 100 frankért	2½%	49.80	49.90
Zürich 100 frankért	2½%	49.80	49.90
London 10 font sterlingért	2%	125.80	126.10
Szentpétervár 100 rubelért	6%	—.—	—.—
Olasz bankp. 100 lire nouve ital.	5%	—.—	—.—

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 krba kerül, hirdetésekért, melyek a hirdető félnek lakczimével el vannak látva, minden egyes közlés után 30 kr. bélyegdij is fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

Minden hirdetésre felvilágositást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik, és a hirdetés alatt álló kis szám közöltetik.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel a válaszra szükséges levélbélyeg beküldetik.

Komoly ajánlat.

Budapesten lakó 35 éves vasuti hivatalnok 2000 frt évi fizetéssel intelligens leánynyal vagy özvegy nővel, házasságra lépne, ha a kölcsönös személyes hajlandóságon kivül aránylagosan vagyonos. Levelek előleges tájékozásul «Vasuti hivatalnok» czim alatt a kiadóhivatalhoz küldendők. 4549

Fiatal, csinos,

barna hölgyek felszólittatnak, hogy egy nagyobbszerü müvészi vállalat európai körutján leendő részvétel végett arczképpel ellátott ajánlkozásaikat deczember 1-ig «Kubát Lajos müvezető Verpelét» czim alatt küldjék el. A német nyelv tudása kivánatos. 4564

Eladás.

Czimbalom,

kitünő hanggal, antik készitésü Schunda Venczeltől, teljesen uj, betegség miatt eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4521

Felvidéki

törzsjogu 10—11,000 frt forgalmugyógyszertár 40,000 frton eladó. Hol? megtudható a kiadóhivatalban. 4542

Csetneken

dohánytermesztő határban szabadkézből eladó egy kedvező fekvésü földbirtok — összesen m. e. 94 hold 1200 ölével — a város főutczájában fekvő kényelmes urilakkal s gazdasági épületekkel. Bővebb felvilágositást ád szóval vagy irásban

Szontagh Andor
3256 Csetneken.

Birtok eladás

Biharmegyében érmelléki járás, vasuthoz 5 percz, 356 holdból álló tagbirtok, melyből 170 hold kitünő szántó, 170 hold erdőlegeltetésre is igen jó 16 hold beltelek a tagbirtokhoz közel; 9 szobás urilak, külön cselédlak, istállók, kocsiszinek, díszkerttel 28,000 forintért esetleg 10,000 frt bankteherrel eladó. Értekezhetni **Zachariás Antallal Monos-Potriben** u. p. **Margitta**, Biharm. 4556

Hirdetés.

A kiállitás területén levő „Szegedi halász-csárda" épület anyaga, szabadkézből eladó.

Megjegyeztetik, hogy az egész olyformán szedhető szét, hogy más helyen való felállitása igen könnyen eszközölhető.

Venni szándékozók értekezhetnek Paulits Józsefnél, «Erzsébet szálloda». 4563

Gavalléroktól levetett férfi ruhák

legjobb karban kapkatók,

IV., ker. hatvani-utcza 15. sz.

I-ső em. I-ső sz. alatt.

ugyanott javitó, tisztitó és ruhakölcsönző intézet is. 3044

Gömörmegye

Várgede községében a közbirtokosság tulajdonát képező **fürdő** a hozzá tartozó helyiségekkel és a községbeli **korcsmáltatási-jog, épületekkel** együtt eladó. Értekezhetni Lednitzky Márton ügyvéd közbirtokossági megbizottnál Budapest, Muzeumkörut 18. 4543

Jó forgalmu

füszer és vegyes vidéki **üzlet**, családi körülmények miatt igen előnyös feltételekkel eladó. 4509

A kiállitási területen levő

TÖRLEY-féle pezsgő-bor pavillon 3291

igen **olcsón** eladó. További felvilágositást adnak a tulajdonosok

Promontoron.

4227 **Valódi villányi**

vörös csemege borok, literje 25, 30, 35, 40, 50 kr. Minta rendelvény 10 literes hordókban megrendelhető pósta vagy vaspálya utánvét mellett. Hordók gyári árakban számittatnak. Schönfeld József, Villány.

A Surányi-uradalom

faiskolájában eladó: 2000 drb szép, magastövü 4—5 éves diófa, 2000 darab magastövü cseresznye-, körte- és almacsemete, 4—5 éves, mind válogatott faj, ára 100 darabnak o. é. 35 frt, darabonként 50 kr. Megrendelés intézhető a Surányi-uradalom tisztttartóságához, pósta Surány, (Vasm.) 3071

Alkalmazást keres

Jó bizonyitványokkal ellátott okleveles gépész állást keres vagy gőzmalomba vagy gazdaságba. Czime a kiadóhivatalban. 5020

Egy derék

és jó bizonyitványokkal ellátott gazdasszony, magános özvegy nő, ki a háztartás minden ágában jártas, alkalmazást keres valamely magános uri embernél. Czime a kiadóhivatalban. 5025

Nevelői állást

keres szerény feltételek mellett egy **egyetemi hallgató**, ki már több éven át volt előkelő házakban alkalmazva. Szives ajánlatok «S. S. 5026» alatt e lap kiadóhivatalába.

Jó bizonyitványokkal

ellátott gyermek-kertésznő helyben állást keres. Czime a kiadóhivatalban. 5022

Lakás és bérlet.

Uri családok,

kik a télen át a fővárosban lakni szándékoznak, jó lakást kaphatnak kedvező feltételek mellett a **nemzeti szállodában, váczi-utcza.** 3243

Hónapos szobák

kiadandók a nemzeti-szállodában (váczi-utcza), havi lakbér 15 frtól felfelé. 3244

Hónapos szobák

az első emeleten vagy földszinten kaphatók olcsó áron a «Két korona» szállodában soroksári-utcza, a Kalvin-tér közelében. 4562

Egy igen előnyös

bérlet, melyhez 20,000 frt — 25,000 frt szükségeltetik, azonnal átadandó. Komoly vállalkozók bővebb értesitést nyerhetnek **Tussla Tivadarnál** Budapesten, Harminczad-utcza 4. szám. 3290

Kiadó lakás.

Belváros, Sebestyén-tér 6. sz. alatt II-ik emeleten 2 utczai-, 2 udvari szoba-, előszoba, hálófülke, konyha és élés kamrából álló lakás 1886. évi február hó 1-ére kiadó. 4557

Haszonbérlet

Méltóságos gróf Bolza Péter úr örökösei tulajdonát képező

tiszakürthi uradalom

eddig is haszonbérletet alkotott mintegy 5750. 1200 négyszög öles holdnyi része, 1886. évi Szt.-Mihály napjától fogva ujból haszonbérbe adandó. A bérleni szándékozók bővebb értesitést nyernek méltóságos

ifj. gróf Bolza József urnál Tisza-Kürthön,

vagy

Spett Vincze ügyvédnél

(belv. Kecskeméti-utcza 14 sz.) **Budapesten.** 3289

Különféle.

Kerestetik

egy 100—200 frttal rendelkező fiatal ember, egy könyv kiadásához. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4559

MASSAGE.

A **massage-gyógymódot** Németországban alaposan megtanulván, ajánlom magam a nagyérdemü közönség becses pártfogásába. Czim «Massage-Cour» alatt főpósta poste-restante. 4561

A PALLAS kiadóhivatalában Budapest kecskeméti-utcza 6.) kapható:

KERESKEDELMI FÖLDRAJZ.

Kereskedelmi tanodák és felsőbb iparIskolák számára engedélyezett tankönyv.

Irta

Dr. TOLDY LÁSZLÓ.

Ára az I. és II. kötetnek 3 frt 20 kr.

Szépség dísz.

PREHN

Homokmandula korpája eltávolit minden bőrbajt, mint pattanást, pörsenést, szeplőt, melegségtöli pattanást stb. Doboza 75 kr.

Kapható: Török József gyógyszerésznél király-utcza 12., Filo János gysz. Mátyás-tér 2., Krigner György gysz., Calvin-tér és Neruda Nándor drog. hatvani-utcza. 2891

Lauffer Tivadar, Budapesten
IV., hajó utcza 6 sz.

Kölcsön Könyvtár

Fiókja: STOLP K. O. utóda
IV., váczi utcza 10 sz. az udvarban.

ÉPEN MOST JELENT MEG

és minden könyvkereskedésben kapható

A BUDAPESTI TÁRSASÁG

nagy 8-adrét (I—XX. 572 oldal).

A vaskos kötet ára 3 forint.

TÜZ és BETÖRÉSI kisérlet 1885. julius 6-án Bécs városa elöljárósága előtt a legjobb eredménynyel megtartatott.

Szabadalm. Casszettek à 15, 18, 22, 26 forint. 2943
Szabadalm. pénzszekrények à 45, 60, 80, 90 frt stb. csak

TÁNCZOS R.-nél Bécs, II. Taborstrasse 2.

Bővebb prospectusok fenti jelszó alatt minden vasárnapi számban.

CRÊME SIMON

Párisleghirnevesebborvosai által ajánltatik és az elegáns hölgyvilág által általában használtatik. A Crême Simon egy éjszaka alattt eltávolit minden pörsenést, fagyást, ajkrepedést, egyedüli szer a **bőr fölrepedezése, a kezek és arcz vörössége** ellen. A bőrt vakitó fehérré teszi, erősiti és illatossá változtatja. A **Poudre Simon** s az á la **Simon Crême-szappan** ugyanezen illatszereket tartalmazza s tökéletesbiti a Crême Simon jeles tulajdonságait. **J. Simon, 36 rue de Provence,** Paris. A Crême és a Poudre ára 1 frt 50 kr, és 2 frt 50 kr. Szappan 1 frt. Főraktárak: **Török J., Vértessy S., Neruda N., Lueff M.** 2905

20 kr.-ért 5000 frt nyerhető.

Az országos kisdedóvó intézet, a lipótvárosi kisdedóvó intézet és a szünidei gyermektelep javára rendezendő

jótékonysági sorsjáték **sorsjegyei**

Főnyeremény 5000 forint

1000 frt,
500 frt stb. összesen
1861 nyeremény 10.000 frtnyi
értékben. *Huzás 1886. január 2-án.* 3098

20 krajczárjával

kaphatók a főelárusitó **FUCHS H.** váltóüzletében, Dorottya-utcza 9. sz. Ugyszintén minden váltóüzletben és dohánytőzsben.

Sorsjegyek csak előleg beküldése után küldetnek utánvéttel. Legalább 25 sorsjegy vételénél a sorsjegyek és a nyeremények jegyzéke bérmentve küldetnek el.

1864-es IGÉRVÉNYEK

Huzás 1885. deczember 1-én.

Főnyeremény 150,000 frt.

IGÉRVÉNYEK	Eredeti sorsjegyek részletfizetésre	
4 frt 50 kr. és 50 kr. bélyeg.	18 hónapra körülbelül	11.73 frt.
	24 « «	9.34 «
	30 « «	7.90 «

MAGYAR NYEREMÉNY-KÖLCSÖN SORSJEGYEK

Huzás 1885. deczember 15-én.

Főnyeremény 120,000 frt.

IGÉRVÉNYEK	Eredeti sorsjegyek részletfizetésre	
3 forint és 50 kr. bélyeg.	18 hónapra körülbelül	8.09 frt.
	24 « «	6.44 «
	30 « «	5.45 «

3% OSZTRÁK FÖLDHITEL SORSJEGYEK

Huzás 1885. deczember 15-én.

Főnyeremény 50,000 frt.

IGÉRVÉNYEK 1 forint és 50 kr. bélyeg.

A vevő már az *első* részletfizetésnél a sorsjegy számával ellátott részletivet megkapja, mely őt *valamennyi sorsolásban való játék részvételre* feljogositja.

A pesti magy. kereskedelmi bank váltó-üzlete.

Budapest, Dorottya-utcza 1. sz. 3213

MENTHIN.

Gyomor, vér, fej. **Legjobb szer** Száj, fogak, bőr.

minden kellemetlen érzés, gyomorémelygés, gyomorfájdalom, hasmenés, fogfájás stb. ellen.

Kitünő gyomorszer!
Görcs-csillapitó!
Fogszesz és szájviz!
Toilette-szer!
Üditő ital!

3206

Egy üveg ára 50 kr. Postai szállitás mellett. Határozottan Neustein Menthinjét kell kérni s tessék arra ügyelni, hogy minden üveg **védjegyünkkel** legyen ellátva. 3206

Főraktár Osztrák-Magyarország részére: Bécs gyógyszertár a „Szent Leopoldhoz" Stadt, Spiegel- és Plankengasse sarkán.

Raktár Budapesten: Török József gyógyszerésznél.

Becses tudomására hozzuk a tisztelt közönségnek, hogy mint eddig az idén is gyártunk gazdasági és finomabb ugynevezett

angol lópokróczot

melyek tiszta gyapjuból késziive minden más ilynemü gyártmány ellen elsőbbséget érdemelnek és melyeket **135 cmt. széles 6 lóra és 155 cmt. széles 5 legnagyobb lóra** végekben gyári áron minden vasuti állomásra bérmentve szállitunk.

Egyidejüleg kérjük tudomásul venni, hogy mindennemü sima posztóból valamint gyapjudivat szövetekből mától fogva itt raktárt tartunk.

Gácsi posztógyár,

BUDAPEST, fürdő-utcza 10. 3292

A PALLAS irodalmi és nyomdai részvénytársaság könyvkiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., kecskeméti-utcza 6. szám) megjelent:

A GYÜMÖLCSTENYÉSZTÉS TANA.

Vezérfonalul

gyümölcstenyésztési előadások és önképzés számára.

LUCAS E. és MEDICUS FR. nyomán

átdolgozta

VILLÁSI PÁL.

105 fametszvénynyel. 2 frt helyett 1 frt.

A „Franklin-Társulat" kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható, az osztr. tart. számára Szelinski György cs. kir. egyetemi könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

BIZONFY FERENCZ

ANGOL-MAGYAR és MAGYAR-ANGOL SZÓTÁR

Második kiadás.

Első kötet: Angol-magyar rész.

Scott Walter, Burns Robert és más skót irók müveiben előforduló tájszók magyarázatával bővitett kiadás.

Ára füzve 2 frt.

Második kötet: Magyar-angol rész.

Ára füzve 2 frt. 3164

Már nincs többé veszteni való idő.

Világhirü lópokróczaimból, melyeket egy árverésnél a rendes ár felén vásároltam meg és melyekből lópokróczaimat illető hirdetéseim folytán már csaknem minden világrészből érkeztek megrendelések, eladok mig a készlet tart 2994

csak 1 frt 50 krajczárért

darabonként, óriási nagyságu, vastag, széles elpusztithatlan

LÓ-POKRÓCZOKAT

5 különféle szinü sávokkal és deszka vastagságában, ezen pokróczok 3 féle minőségüek és pedig 190 cm. hosszu, 120 cm. széles 1 frt 50; 190 cm. hosszu 130 cm. széles különféle sávokkal igen vastagok, valóban elpusztithatlan I-ső minőségü 1 frt 75 kr., legjobb minőségü, igen finom 1 frt 95 kr. darabonként. Továbbá készletben vannak

500 tuczat sárga szőrü bérkocsi-pokróczok

6 különféle szinüek, vonalak és sávokkal teljes, nagyi igen finom csak 2 frt 60 kr, darabonként. Bérkocsitulajdonosoknak igen ajánlhatók. Szinte kapható nálam

400 darab selyem ágytakarók

legfinomabb burettselyemből, a legpompásabb szinekben, vörös, kék, sárga, zöld, narancsszinü csikos, tökéletesen hosszu a legnagyobb ágyhoz, darabonként **3·75** párja csak **7·—**.

A köszönő iratok százai és ismételt megrendelések illetékes egyénektől, melyekből már bátor voltam egy kis részt nyilvánosságra hozni, üzlethelyiségemben a megtekintésre készen hevernek és bátor leszek az utóbbi időben beérkezett köszönőiratokat és utánmegrendeléseket legközelebb nyilvánosságra hozni. **Minden nem tetsző akadály nélkül visszavétetik.**

Czim: Webewaaren-Manufactur J. H. Rabinovicz

Bécs, III. Bez., Hintere Zollamtsstrasse Nr. 9.

Gyengeségi állapotokat

magömlés, tehetetlenség, férfigyengeség az (önfertőzés következményei) ifju s idősebb férfiaknál tartós sikerrel s kezesség mellett gyógyittatnak a világhirü törzs-főorvos Dr. Müller-féle Miraculo készitményekkel. Ára 3 frt 10 kr. postán 25 krral drágább.

Törzs-főorvos Dr. Müller

Miraculó-injectiója

és labdacsai veszély és fájdalom nélkül gyógyitják a hugycső minden kifolyását, hurut (fehérfolyás) nehány nap alatt, idült esetekben is — ahol más szer már sikertelen maradt is — alaposan s minden rossz következmény nélkül. Ára 1 frt 60 krajczár; postán 25 krajczárral drágább.

Egyedüli elárusitó hely **St. Georgs-Apotheke Schneid Miksa** Bécsben, V., Wimmergasse 33., hová minden irásos megrendelés intézendő. Raktár Török József gyógyszertárában Budapesten. 2215

Posztó maradékokat	Futó-szőnyegeket
(3—4 méter) minden szinben teljes uri öltözetekre utánvét mellett küld 2211 1 maradékot 5 frtért	(maradékokban 10—12 méter) minden szinben, igen tartósakat, utánvét mellett küld 1 maradékot 3 frt 80 krért

L. STORCH, Brünnben (Morvaország).

Azon szabómester urak, kik gazdagon berendezett mintakönyveket kivánnak, azokat bérmentetlenül kapják meg.

Kapható minden

papir-és iróeszköz-kereskedésben

D. LEONARDT és TÁRSÁNAK

minden államban szabadalmazott uj „Eureka Toll"

Fölülmulhatlan a gyorsirásra, csuszik ezen toll igen könnyen a legdurvább papiron, sem nem fárasztja az irót,

mert **gömbalakú hegygyel bir.** **A toll ilyenformán érinti a päpirt**

Megjelent a **Pallas** irodalmi és nyomdai részvénytársaság kiadásában, **Budapest, kecskeméti-utcza 6. sz.** és ugyanott, valamint minden könyvkereskedésben kapható:

IPAROSOK NAPTÁRA

1886. évre.

Szerkesztette: **Gelléri Mór.** — Első évfolyam.

A számos képpel ellátott és 10 ívre terjedő naptár ara **csak**

50 kr.

Valóban hasznos és rendkivül gazdag tartalmát igazolja a következő tartalomjegyzék:

Naptári rész.
Az «Iparosok Naptára»-ról.
Rezső trónörökös, mint a kiállitás védnöke. (Kép.)
Az országos kiállitás. (28 képpel) Irta: dr. Heltay Ferencz.
Az új ipartörvény.
Testületi mintaszabályok.
Elvi határozatok és *fontosabb miniszteri rendeletek iparügyekben.*
Iparhatósági megbizottak.
Az ipariskolák.
Az épitő mesterségek szabályozása. (Rendelet valamennyi törvényhatóságnak az épitőmesterségek gyakorlása tárgyában.)
I. fejezet. Általános rész.
II. fejezet. Az épitőmester képesitéséről.
III. fejezet. A kőmives-, kőfaragóés ácsmesterek képesitéséről.
IV. fejezet. Az engedély kiadása.
Legújabb találmányok és szabadalmak.
Tárcza. Van-e szükség az ipartanoncz-iskolára és mi ennek a haszna? Irta: Göndöcs Benedek.
Nemzeti ipar. — Magyar stil. Szendrei Jánostól.
A müiakatosság és vasmüvészet története. Jungfer Gyula müiakatostól.
A munkaszeretet. Mudrony Somától.
Az ember és a gép. Gelléri Mórtól.
Kiállitások az ó- és a középkorban.
Vásárok és hirdetések.

A nekünk bemutatott számtalan megbizható hiteles köszönő irat folytán ezen **legöregebb és legismertebb rendelési intézet a hol a tudomány legujabb vivmányai a legbővebb tapasztalatokkal párosulva** értékesittetnek, legmelegebben ajánlható.

Dr. Leitner

42 év óta fennálló rendelési intézetében, Budapesten, dob-utcza 18. **titkos betegségek, tehetetlenség,** önfertőzés, fehérfolyás levélileg is biztosan gyógyittatnak. Rendelési órák: reggel 6—9-ig, d. u. 1—5-ig, este 7—10-ig. 9667

A legnemesebb

erdélyi borok

melyek valódiságáért kezességet vállalok,

Budapesten, **Brázay Kálmán** nagykereskedőnél muzeum-körut 23. szám.

Saját eredeti töltésemben, raktári árakon kaphatók.

Teutsch B. József

borkivitel

Segesvárott (Erdély).

Árlapok ingyen. 2465

ELSŐ CS. KIRÁLYI SZABADALMAZOTT DUNA-GOZHAJOZÁSI TÁRSASÁG.

MENETREND 2738

1885. évi deczember hó 1-étől fogva további intézkedésig.

SZEMÉLYHAJÓ-JÁRATOK.

A Dunán:

Lefelé.

Esztergomból Budapestre naponként 7 órakor reggel.
Szt.-Endréről Budapestre naponként 6 órakor reggel.
Budapestről Mohácsra vasárnap kivételével naponként 7 órakor reggel.
Budapestről Zimony-Orsova-Galaczra kedden 7 órakor reggel; éjjeli állomás: Bezdán.
Bezdánból Zimony-Orsova-Galaczra szerdán 5 órakor reggel; éjjeli állomás: Belgrád.
Eszékről Zimony-Orsova-Galaczra szerdán 6 órakor reggel; éjjeli állomás: Belgrád.
Zimonyból Orsova-Galaczra szerdán 6 órakor este; éjjeli állomás: Belgrád.
Belgrádból Orsova-Galaczra csütörtökön 6 órakor reggel; alacsony vizállásnál 5 órakor reggel.
Báziásról Orsova-Galaczra csütörtökön $10^1/_2$ órakor délelőtt.
Orsováról Galaczra csütörtökön 4 órakor délután.
Turn-Szeverinből Galaczra pénteken és kedden reggel.

Fölfelé.

Budapestről Esztergomba naponként 2 órakor délután.
Budapestről Szt.-Endrére naponként 3 órakor délután.
Galaczról Budapestre kedden 9 órakor délelőtt, Turn-Szeverinbe azonkivül még szombaton 9 órakor délelőtt.
Orsováról Budapestre pénteken 8 órakor délelőtt.
Báziásról Budapestre pénteken 3 órakor délután.
Belgrádból Budapestre szombaton $8^1/_2$ órakor reggel; éjjeli állomás: Vukovár.
Zimonyból Budapestre szombaton 9 órakor reggel; éjjeli állomás: Vukovár.
Vukovárról Budapestre vasárnapon 5 órakor reggel.
Eszékről Budapestre vasárnapon 6 órakor reggel.
Mohácsról Budapestre szerda kivételével naponként 12 órakor délben, vasárnapon az orsovai hajó megérkezése után körülbelül déli $1^1/_2$ órakor.
Megérkezés Budapesten csütörtök kivételével naponként.

A személy-hajók sem a völgy-, sem a hegy-menetben nem érintik Dömös, Visegrád, Budafok, Tétény és Apostag állomásait s úgy le-, mint fel-felé menve Tételben kikötnek.

A Tiszán:

Szegedről Zimonyba vasárnapon és csütörtökön 7 órakor reggel.

Zimonyból Szegedre hétfőn és pénteken déli 12 órakor; éjjeli állomás Török-Becse.
Török-Becséről Szegedre kedden és szombaton 5 órakor reggel.

A Száván:

Sziszekről Zimonyba hétfőn 10 órakor délelőtt. Éjjeli állomás: Bród.
Bródból Zimonyba kedden 6 órakor reggel. Éjjeli állomás: Mitrovicz.
Mitroviczból Zimonyba szerdán 6 órakor reggel Zimonyig.

Zimonyból Sziszekre pénteken 6 órakor reggel. Éjjeli állomás: Zsupanje.
Zsupanjéból Sziszekre szombaton 5 órakor reggel. Éjjeli állomás: Jaszenovácz.
Jaszenováczról Sziszekre vasárnap 5 órakor reggel Sziszekig.

Jegyzet. November 30-án hétfőn még egy hétfői hajó a menetrend szerint Zimonyból Sziszekre megy és utba ejtve az összes állomásokat deczember 4-én tér vissza Zimonyba.

A szerb part mentében vegyes szolgálatban:

Sabáczról Belgrádba hétfőn 9 órakor reggel, szerdán a sziszeki hajó megérkezése után.
Belgrádból Gradistyére kedden és csütörtökön reggel a Zimonyból jövő első helyi hajónak megérkezése után.
Belgrádból Dubroviczára szombaton a Zimonyból jövő első helyi hajónak megérkezése után.

Belgrádból Sabáczra vasárnapon reggel a Zimonyból jövő első helyi hajónak megérkezése után és pénteken $6^1/_2$ órakor reggel.
Gradistyéről Belgrádba szerdán és pénteken 6 órakor reggel.
Dubroviczáról Belgrádba szombaton délelőtt.

Budapesten, 1885. évi november havában.

A forgalmi igazgatóság.

FÁCZÁN

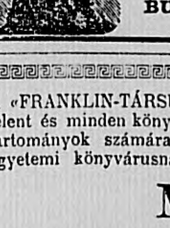

fogoly, fenyvesmadár, szarvas, őz és sörtevad, nyúl és minden másféle friss vad minden mennyiségben, — valódi **stiriai** tejjel hizlalt **kappan** és **poulard,** ugy szintén a **taksonyi tejjel hizlalt házi szárnyas kapható**

Pál Károly,

vadaskereskedőnél,

BUDAPEST, IV., haltér és torony-utcza sarkán. 3142

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára **Szelinsky György** csász. kir. egyetemi könyvárusnál Bécsben I. ker., Stefansplatz 6

MOLÉ

TELJES FRANCZIA ÉS MAGYAR SZÓTÁR

Harmadik kiadás.

Első kötet: Franczia-magyar rész.

Irta

MÁRTONFFY FRIGYES.

Ára füzve 2 frt.

Második kötet: Magyar-franczia rész.

Irta

BABOS KÁLMÁN.

Ára füzve 2 frt. [illegible]

Nyomatik a kiadótulajdonos: Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársaság körforgó gépén, Budapest, IV., kecskeméti-utcza 6. szám.